

สารคดีบอกเล่าเรื่องราวความรักความผูกพัน
ของเยาวชน 3 ศาสนา ที่ปรารถนาสรรค์สร้างความดีงาม
และสันติสุขให้ผลิบานในสังคมไทย

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

พิมพ์ครั้งที่ ๑

มีนาคม ๒๕๕๐ (สิ่งพิมพ์อันดับที่ ๑๙/๒๕๕๐)

จำนวนเล่ม

๓,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
(องค์การมหาชน)

๖๙/๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๐

โทรสาร ๐-๒๖๔๔-๔๙๐๑

Website : <http://www.moralcenter.or.th>

ผู้พิมพ์

หจก. เอมีเทรตติ้ง

๑๔/๓๗๐ หมู่ ๑๐ ถนนพระราม ๒ (ซอย ๓๘)

แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทร. ๐-๒๔๑๐-๒๖๒๑ โทรสาร ๐-๒๘๙๖-๐๑๗๑

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๑๙
วันพุธที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๘

“...อันแผ่นดินไทยของเรา นี้ ถึงจะเป็นที่เกิด ที่อาศัยของคนหลายเชื้อชาติ หลายศาสนา แต่เราก็อยู่ร่วมกันโดยปรกติ ราบรื่นมาได้เป็นเวลานาน เพราะเราต่างสมัครสมานกัน อุทิศช่วยกันสร้างบ้านเมือง สร้างความเจริญ สร้างจิตใจ สร้างแบบแผนที่ดีขึ้น เป็นของเราเอง ซึ่งแม้นานาประเทศก็น่าจะนำไปเป็นแบบฉบับได้ เพราะฉะนั้น ถ้าเราทั้งหลายมีสามัคคี มีเหตุผลอันหนักแน่น และมีความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องชัดเจนในสถานการณ์ที่เป็นจริง ต่างคนต่างร่วมมือ ร่วมความคิดกันในอันที่จะช่วยกัน ผ่อนคลายปัญหาและสถานการณ์ที่หนักให้เป็นเบา ไม่นำเอาประโยชน์ ส่วนน้อยเข้ามาเกี่ยวข้อง ให้เสียหายถึงประโยชน์ส่วนใหญ่ของชาติบ้านเมือง เชื่อว่าเราจะสามารถรักษาชาติประเทศ และความผาสุก สงบ ที่เราได้ สร้างสมและรักษาสืบต่อกันมา ช้านานนั้นไว้ได้...”

คำนำ

บทบาทในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม สู้สังคมนานาชาติ เพื่อสานสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดี และการรู้จักสามัคคีระหว่างพี่น้องชาวไทยทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนาในประเทศ ถือเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ได้ตระหนัก และให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยให้การส่งเสริม สนับสนุน และร่วมริเริ่มดำเนินโครงการด้านศาสนสัมพันธ์มาอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ.2548 – 2549 โดยมีมุ่งหมายให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักศาสนา ทั้งศาสนาพุทธ อิสลาม คริสต์ รวมถึง ศาสนาอื่นๆ ปลูกฝังทัศนคติที่ดี และเปิดใจยอมรับความแตกต่าง ความเชื่อทางศาสนา ร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดค่ายฝึกอบรมผู้นำเยาวชน และพัฒนาไปสู่ ยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์ ฝึกปฏิบัติงานร่วมกันเป็นหมู่คณะบนพื้นฐาน คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามของแต่ละศาสนา จัดทำคู่มือ จัดกิจกรรมศาสนสัมพันธ์ ในสถานศึกษา จัดศึกษาดูงานในสถานที่จริง เช่น ศาสนสถาน และวิถีชีวิตศาสนิกชนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพ ผู้นำเครือข่ายศาสนสัมพันธ์ ตลอดจนการขยายผลดำเนินงานภาคปฏิบัติ สู่วิทยาลัยในรูปแบบธรรม ทั้งการจัดตั้งชมรมศาสนสัมพันธ์ ผลิตรายการส่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ ตามความสนใจ ความถนัด และความพร้อมของสถานศึกษา นำร่องที่เข้าร่วมโครงการ โดยอาศัยการเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่าง เครือข่ายองค์กรภาคี อันได้แก่ ผู้นำศาสนา ครู อาจารย์ และนักเรียน จากสถานศึกษานำร่องในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล และพื้นที่ภาคใต้ เพื่อสรรค์สร้างสังคม สันติสุข อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานคุณธรรมร่วมกัน

หนังสือ “ย่างก้าวแห่งความเข้าใจ สายใยสมานฉันท์ ศาสนสัมพันธ์ สู่สันติสุข” เป็นผลผลิตจากการถอดองค์ความรู้จากการดำเนินกิจกรรม

สมานฉันท์ในรูปแบบศาสนสัมพันธ์ดังกล่าว โดยนำบางส่วนของเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นจริงมาเรียงร้อยเรื่องราวบอกเล่าในเชิงสารคดี พร้อมสอดแทรก
สาระความรู้ของแต่ละศาสนา และกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการ
ไว้อย่างน่าสนใจ

ศูนย์คุณธรรม ขอขอบคุณ วิทยาลัยแสงธรรม วัดปัญญาบันฑิตาราม
ศูนย์สังคมพัฒนา กรุงเทพฯ สภายูวมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย
วัดมงคลมิ่งเมือง สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสตูล ผู้บริหารและ
ครูอาจารย์โรงเรียนเครือข่ายศาสนสัมพันธ์ ตลอดจนบุคคลและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ช่วยสนับสนุนและให้ความร่วมมือดำเนิน
โครงการจนบรรลุผลสำเร็จลงได้ด้วยดี

พ.พ-1 ๒๕๖๑-๑

(นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

คำชี้แจง

หนังสือเล่มนี้ เขียนและเรียบเรียงขึ้นจากการดำเนินงานโครงการเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ในรูปแบบกิจกรรมศาสนสัมพันธ์ ตั้งแต่โครงการในระยะที่ 1 จนมาถึงโครงการระยะที่ 4 ซึ่งเป็นโครงการนำร่องสำหรับสร้างสัมพันธ์ยูวชน 3 ศาสนา ได้แก่ พุทธ คริสต์ และอิสลาม เพื่อนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกด้านผู้นำทางคุณธรรม โดยอาศัยวิถีทางของศาสนิกสัมพันธ์ ด้วยวิธีการให้ยูวชนิกของแต่ละศาสนามาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเรียนรู้ ได้รับความปรารถนาดีร่วมกัน และนำไปสู่การสร้างควมสามัคคี และเข้าใจความแตกต่างหลากหลายซึ่งมีอยู่ในสังคม แต่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และนำมาซึ่งความรักและความสงบในสังคมได้

ดังนั้นภายในหนังสือเล่มนี้ ผู้อ่านจะได้เห็นพัฒนาการของโครงการและตัวเยาวชนเอง ตั้งแต่เข้ามาเรียนรู้ พัฒนาไปสู่ความเป็นผู้นำ การก้าวขึ้นไปสู่การเป็นพี่เลี้ยง และสุดท้ายเยาวชนเหล่านี้ก็พร้อมที่จะออกไปขยายผลสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆที่จะนำไปสู่การสร้างศาสนสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นแพร่หลายออกไปทั้งใน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รวมไปถึงเพื่อนมนุษย์ทุกเชื้อชาติ ศาสนา พร้อมกันนั้นผู้อ่าน จะได้เพลิดเพลินไปกับเรื่องราวความงดงามแห่งชีวิตของเด็กๆต่างๆที่ ต่างถิ่นต่างศาสนา แต่ได้มาร่วมทำกิจกรรมดีๆ ร่วมกันเรียนรู้แบ่งปัน เปิดหัวใจสร้างความเข้าใจให้แก่กันและกัน ได้เห็นถึงพัฒนาการของเยาวชน การสร้างความตระหนักรู้ด้านความเป็นผู้นำทางคุณธรรม การเปิดใจเรียนรู้เรื่องราวของศาสนาต่างๆในสังคมไทย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ ทั้งหมดทั้งมวลของกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในโครงการได้ถูกนำมาบอกเล่าภายในหนังสือเล่มนี้ เพื่อที่ผู้อ่านสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งกับชีวิตตนเอง ห้องเรียน โรงเรียน หรือแม้กระทั่งชุมชน

ผู้เขียนเชื่อว่า การแบ่งแยกและการขาดความเข้าใจกันจนนำไปสู่ความวุ่นวายขัดแย้งทุกวันนี้ โดยเฉพาะเรื่องศาสนานั้น ล้วนแล้วเกิดขึ้นจากการที่เราไม่ได้รู้จักศาสนาของตนเองอย่างถ่องแท้เสียก่อน อีกทั้งเข้าใจผิด คิดไปว่าตนเองนั้นรู้ดีแล้ว จากการเริ่มต้นที่ผิดนี้เอง จึงนำไปสู่ความเข้าใจผิด การเห็นผิด ซึ่งมีส่วนนำไปสู่ความขัดแย้งทั้งต่อตนเองและผู้อื่น อีกทั้งก็ทำให้ตนเองนั้นไม่กล้าพอที่จะเปิดใจตัวเองออกไปเรียนรู้ศาสนาอื่น ยอมรับผู้อื่นอย่างเข้าใจ

ดังนั้นผู้เขียนหวังใจว่า หนังสือเล่มนี้จะมีส่วนทำให้เกิดความเห็นถูก และช่วยเปิดขอบเขต การเรียนรู้อันจะนำไปสู่การยอมรับ เข้าใจ ความรัก และความเมตตาในทุกชีวิตบนโลกนี้มากขึ้น และหวังว่าโครงการนี้คงจะมีส่วนไปช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้กับเยาวชน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และทุกชีวิตให้อยู่อย่างสันติ สงบสุข และหลอมหล่อทุกชีวิตไว้ด้วยมิตรภาพที่งดงามต่อกัน

ขอความรัก ความเมตตา และสันติสุข จงมีแต่ทุกท่าน

ธนัชฐา แดนศิลป์

ผู้เขียน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(4)
คำชี้แจง	(6)
1. ระยะเวลาแห่งความประทับใจ	1
2. สตูล เมืองแห่งศาสนิกสัมพันธ์	9
3. เธอละอยากเป็นอะไร	14
4. สงบ งาม ง่าย ในวัดพุทธ	18
5. ต็มด้วยความรักของพระเจ้า ที่วัดคริสต์	28
6. นะชีรุ่ดิน พาชมมัสยิด	35
7. กว่าจะได้เป็นผู้นำ	43
* ลักษณะของผู้นำทางคุณธรรม 15 ประการ	
8. เกมชีวิต...แห่งการเข้าใจชีวิต	49
9. เข้าใจเขา...เข้าใจเรา...และเราเข้าใจกัน	54
* แง่คิดบางประการในงานศาสนสัมพันธ์ โดยพระคุณศรี เมธงกูโร	
* หลักเบื้องต้นของการสานเสวนา	
10. หลากหลายเสียงจากเพื่อนภาคใต้	63

	หน้า
11. โรงเรียนแห่งศาสนสัมพันธ์	67
12. มองศาสนิกสัมพันธ์ แล้วย้อนมองโรงเรียนของเรา	71
13. มองเพื่อนบ้าน กับงานศาสนิกสัมพันธ์ที่สิงคโปร์	77
14. บทสัมภาษณ์ แนวทางของแต่ละศาสนาจะอยู่ร่วมกัน	85
* พระครูสีลวิวัฒนาภิรม	
* พระดุษฎี เมธงกูโร	
* พระมหาปรกฤษณ์ กนฺตสีโล	
* อาจารย์มิตร ดาราฉาย	
15. เปิดใจ...ผู้ปลูกเมล็ดพันธุ์ใหม่ให้กับเยาวชน	88
16. ฝากไว้ก่อนจาก	94
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	100
* สรุปขั้นตอนการดำเนินโครงการรวบยอด	

ระยะทางแห่งความประทับใจ

973 กิโลเมตร คือ ระยะทางจากกรุงเทพฯ สู่สตูล ในวันแรกของการเดินทางลงสู่ภาคใต้ แต่ละกิโลที่รถบัสของเรามุ่งหน้าสู่เมืองสตูล นอกจากความปั่นป่วนมวนท้องจากการเมารถแล้ว หลายคนปั่นป่วนจากความวิตกกังวลด้วย เพราะไม่รู้เลยว่า อะไรที่รอคอยอยู่เบื้องหน้า....

ค่ายครั้งที่สองเรายังอยู่กันแค่กาญจนบุรี แต่ค่ายครั้งนี้เราพากันมาถึงสุดปลายชายแดนประเทศไทย ทั้งๆที่ข่าวคราวความขัดแย้งยังไม่มียี่หว่า จะสงบลงแต่อย่างไร

ภายใต้สีหน้าที่ยิ้มแย้มของพวกเราบางคน แต่ข้างในใจก็แอบเก็บงำความกังวลอยู่ลึกๆ

“ตอนแรกที่บ้านจะไม่ให้มาแล้ว เขาถามว่าทำไมมาไกลขนาดนี้แล้วจะปลอดภัยไหม” เบิ้ลเล่า แต่เธอก็ปลอบใจตัวเอง และตอบที่บ้านไปว่า “คิดว่าน่าจะปลอดภัยนะ เพราะมากันหลายคน”

เช่นเดียวกับกับเบญ และเพื่อนๆอีกหลายคนที่ทางบ้านอดเป็นห่วงไม่ได้ แต่อะไรหรือ....ที่ทำให้พวกเราตั้งใจมากันถึงสุดปลายชายแดนแบบนี้?

ตั้งแต่รถบัสคันโตของพวกเรา ออกเดินทาง เสียงของพวกเรา ก็ออกเดินทางไปด้วย ไม่แปลกถ้าจะได้ยินทั้งเสียงหัวเราะ เสียงทักทาย หรือแม้กระทั่งเสียงลมหายใจ และเสียงกรน สลับประสานเสียงหนักเบาไปตลอดการเดินทาง

การกลับมาพบเจอเพื่อนๆ อีกครั้ง การได้สรวลเสเฮฮาพูดคุยใต้ถามสาระทุกข์สุขดิบของกันและกันตามประสา ทำให้ความกังวลใจต่างๆค่อยๆคลี่คลายลงไป

ไม่น่าเชื่อเลยว่าพวกเราจะมาสนิทกันได้ อย่างรวดเร็วกันขนาดนี้ จากความแปลกหน้า ต่างโรงเรียน ต่างศาสนา แต่ทว่า การผ่านค่ายศาสนสัมพันธ์มาเพียงสองครั้งของพวกเรา กลับทำให้พวกเรากลายเป็นเพื่อนสนิทกันได้อย่างไม่น่าเชื่อ

จำได้ว่าตอนค่ายสอง ฝนต้องเตรียมตัวสอบ แต่ก็ยอมตัดใจมาพร้อมทั้งหอบหิ้วหนังสือมานั่งติวกันกับเพื่อนในค่ายด้วย แต่สุดท้ายฝนได้รู้ว่า “ไม่รู้รู้สึกเสียเวลาเลยที่มาค่าย เพราะได้พัฒนาศักยภาพตัวเองอย่างเต็มที่”

พอมาถึงค่ายนี้ที่ต้องมาสตูล ฝนบอกว่า ทุกคนที่โรงเรียนพอเห็นยกกระเป๋ามาก็จะมาถามกันใหญ่เลยว่าจะไปไหน พอทุกคนรู้เท่านั้นแหละว่าจะต้องไปสตูล มาภาคใต้ ก็มีเสียงห่วงใยกังวลใจตามมากันเป็นการใหญ่

“อู๋ย!... ไกลนะ นั่งรถนานสินี แล้วจะไหวไหมนี่ หน้าเหลืองๆอย่างนี้ ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันเลย จะไปได้ยังไง”

แต่ไม่ว่าใครจะว่าอย่างไรก็ตามวันนี้ฝนลงเรือลำเดียวกันกับพวกเรามาแล้ว อู๋ย... ต้องบอกว่าขึ้นรถคันเดียวกันสินีถึงจะถูก

“จะว่าไปแล้ว คนกรุงเทพฯจะให้ลงภาคใต้คงไม่มีใครกล้าลง แต่ที่เรากล้าที่จะเผชิญอะไรด้วยกัน นั่นเป็นเพราะมันมาจากความรักและความเข้าใจจากค่ายที่สองด้วย” ปอนด์ว่า

คงจะจริงอย่างที่ปอนด์ว่า ค่ายสองพวกเราถูกฝึกกันหนักมากจากสถาบันฝึกอบรมผู้นำ มูลนิธิพลตรีจำลอง ศรีเมือง ไม่ว่าจะด้านความเป็นผู้นำทางคุณธรรม การได้สร้างความรัก ความเสียสละ ความสามัคคี และความเข้าใจกันมาอย่างเหนียวแน่น

อีกทั้งสิ่งๆในใจของพวกเราทุกคนต่างก็โหยหาอยากที่จะร่วมมือร่วมใจกันให้ความสงบสุข และความสมานฉันท์นั้นเกิดขึ้นกับเมืองไทยและสังคมไทย ของเราให้เร็วที่สุด

“ไหนทะเลละ ไม่เห็นมีทะเลเลย ทำไมเรียก ทะเลบัน” เสียงใครคนหนึ่งในกลุ่มถามขึ้น เช่นเดียวกับอีกหลายคนแอบถามอยู่ในใจ แต่สุดท้ายก็ถึงบางอ้อ กันเป็นแถวว่า “อุทยานแห่งชาติทะเลบัน” ของจังหวัดสตูลนั้นไม่ใช่ทะเล อย่างชื่อ “ทะเลบัน” เป็นภาษาท้องถิ่น คือ “เล็ดเรอบัน” คือพื้นที่แนวเขา ที่ยุบตัวกลายเป็นหนองน้ำจืดขนาดใหญ่ แต่เรียกกันไปก็เพี้ยนไปเป็น “ทะเลบัน”

หลายคนเลยฝันสลายว่า จะได้เห็นชายหาด ทะเลสีฟ้าคราม ฟังเสียงคลื่นลม ชมทะเล ก็เลยต้องเปลี่ยนมาชมต้นไม้ ทิวเขา พวกเราตัวเองและเสียง “เขียดว้าก” แทน เพราะเจ้านี่เขาเป็นเจ้าถิ่นประจำอุทยาน ร้องได้

ทั้งวัน “ว้าก ว้าก ว้าก” นื่องๆ ที่มาค่ายนี้ก็เลยสบายใจได้ เพราะที่นี้ไม่ต้องกลัวถูก “พี่ว้าก”

มาสตูลคราวนี้ ไม่เพียงแต่ภารกิจ การฝึกภาวะผู้นำ และการเป็นพี่เลี้ยง ที่ทำทนายพวกเราเท่านั้น แต่พื้นที่ป่าเขาสุด ชายแดนที่รัฐเปอร์ลิสของประเทศมาเลเซีย ก็ทำทนายความรู้สึกของพวกเราไม่ใช่น้อย

อย่างที่เล่าไปแล้วว่ามาถึงค่ายที่สอง เราได้พัฒนาความเป็นผู้นำ ส่วนค่ายแรกเราได้เรียน รู้หลักศาสนาต่าง ๆ ค่ายสามนี้ก็ใช้เวลาการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและได้ลองจัดกิจกรรม จริงๆ ให้กับเพื่อนๆ และน้อง จากทางภาคใต้กันบ้าง

สองวันแรกของการมาอยู่ที่ทะเลบัน จึงเป็นการอุ่นเครื่องเตรียมความพร้อมของ พวกเรา จากการเคยฝึกการเป็นผู้นำด้าน ศาสนสัมพันธ์แล้วจะต้อง ฝึกการเป็นพี่เลี้ยง ฝึกการนำกิจกรรมนั้นหนทางการต่างๆ เพื่อที่จะร่วมแบ่งปัน ช่วยอบรมเพื่อนๆ นื่องๆ จากทางภาคใต้นับ 10 โรงเรียนที่ เดินทางมาเข้าร่วมโครงการกับเรา ไม่ว่าจะเป็นสตูล สุราษฎร์ธานี สงขลา หาดใหญ่ ก็มาร่วม

ทุกคนดูตื่นเต้นกันมากโดยเฉพาะวันแรกของการเปิดค่าย รวมไปถึง การเตรียมซ้อมการแสดง และการร้องเพลงที่ซ้อมกันจนตึกตื่น เมื่อคืนก่อน ฝ่ายสันหนนาการเตรียมสรรหาเกมสำหรับนำกิจกรรม ฝ่ายปฎิคม และที่พัก ฝ่ายอาหาร และยังมีฝ่ายต่างๆ อีกมากมายที่เตรียมงานกันอย่างขมุกขมัว

ก็กล่าวได้ว่า การที่ได้มาเป็นพี่เลี้ยงทำให้ ทุกคนในค่ายช่วยกันคิด มีการประชุมแบ่งงาน ช่วยกันทำกิจกรรมต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นการ

เตรียมความพร้อม และสิ่งที่กึกประทับใจมากที่สุดก็คือ การได้ร่วมคิด
ร่วมทำของทุกคนในค่ายโดยไม่แบ่งแยกเขาแยกเรา

“ถ้าไม่มีทุกคนในค่ายพวกเราก็คงไม่มีวันนี้ ที่สุดแล้วทุกคนก็ทำ
ได้ดี และแสดงออกกันอย่างถูกต้อง ครั้งนี้เป็นครั้งแรกของพวกเราในการ
นำค่าย ทุกคนทำงานอย่างเต็มที่ ได้เรียนรู้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น
และได้รู้จักการแก้ปัญหา”

วัลยา หรือฟ้า ก็รู้สึกสนุกไปกับทุก
กิจกรรมเช่นกัน การได้มาเรียนรู้การเป็น
พี่เลี้ยง ทำให้รู้ว่าต้องนำเกมอย่างไร ทำ
กิจกรรมอย่างไร รวมถึงรู้จักการที่จะเลือกเกม
ต่างๆ เพื่อที่จะมาจัดกิจกรรมให้น้องๆ ด้วย

“มันเร็วมาก นี่เราก้าวมาอีกขั้นหนึ่งแล้วหรือ” รัตติกาล บอกว่า
รู้สึกเหมือนเพิ่งผ่าน มาไม่นาน จากค่ายหนึ่งถึงค่ายสองยังรู้สึกตื่นเต้น
อยู่เลย จากการที่ได้นำเพื่อนชม “มัธยม ซาฟี่อี มาเรียน” ได้เห็นคุณพ่อ
ทำพิธีมิชซาทางคริสต์ศาสนาที่ “โบสถ์นักบุญเปโตร” ได้ไป “วัดปัญญา
นันทาราม” เห็นการทำพิธีกรรมของพุทธ ได้เรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา
ได้ฝึกความกล้า และพัฒนาภาวะผู้นำ

“จะมีประโยชน์อะไรถ้าเราจะเก็บความรู้
เหล่านั้นไว้กับตัวเอง หลังจากได้รับความรู้
แล้วเราก็ต้องแบ่งปัน ค่ายสองจึงมีการฝึก
ทั้งภาวะผู้นำ และการเป็นยุวทูต รู้สึกดีขึ้น
เข้มแข็ง รู้สึกมั่นใจว่าเราทำได้ และเรา
ต้องทำได้ ห้าคืนนั้นมันคุ้มเหลือเกิน พอมา
ถึงค่ายนี้ เริ่มมาเป็นพี่เลี้ยง ในเมื่อเรารับมาพอสมควรแล้วมันก็ถึงเวลาที่เรา
ควรจะเป็นผู้ให้ได้แล้วละ”

แม้ว่าจะมาถึงวันกลับแล้ว แต่วันแรกของการเดินทางยังคงแจ่มชัดในห้วงคำนึงของพวกเรา หรือแม้แต่ความทรงจำในวันแรกๆ ตั้งแต่ค่ายแรก ล้วนแล้วได้กลายเป็นแรงผลักดันสำคัญให้พวกเราได้เดินทางมาถึงวันนี้

ฝันนะว่า อยากให้ทุกคนนำประสบการณ์ที่ได้กลับไปพัฒนาสังคมของตัวเอง พัฒนาบ้าน พัฒนาโรงเรียน

“แม้ว่าเราอาจไม่สามารถทำให้ประเทศไทยสงบสุขได้ในเวลาอันสั้น แต่ก็ยังดีหากพวกเราจะร่วมเป็นแสงสว่างเล็กๆ ๑ จุดหนึ่งในสังคมไทย เสมือนแสงเทียนในความมืดส่องหนทาง ให้คนอื่นอีกหลายๆ คน เพื่อให้ประเทศไทยในความหวังของเรา สว่าง สดใส ได้สงบสุขเสียที”

คชา แอบเปิดใจให้ฟังว่า พอถึงวันกลับ รู้สึกเสียใจนิดๆ เพราะยังไม่อยากแยกจากเพื่อนๆ เลย เพราะไม่รู้ว่าจะมีโอกาสได้เจอกันอีกเมื่อไร

“ยิ่งเห็นเพื่อนๆ บางคนที่มาค่ายนี้ตั้งแต่ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ผมรู้สึกว่าคุณเขามีความสนิทสนมกันมากเลยจนรู้สึกเสียดาย...เสียดายที่วันหน้าจะมาค่ายนี้ตั้งแต่ครั้งแรก”

แต่ค่ายนี้ก็ทำให้คชาปลื้มใจขึ้นไปอีก เมื่อเพื่อน ๆ ชมในความสามารถของเขา “ผมหายเหนื่อยเลยครับ พอพวกเพื่อน ๆ ยุวทูตชมว่าพวกเรานำค่ายสนุกดี” คชาก็ยิ้มแก้มปริ พร้อมบอกว่า ต้องยกความดีเหล่านี้ให้กับพี่บาส พี่โก้ ที่คอยให้คำแนะนำ คอยให้แนวทางในการแก้ปัญหา รวมถึงเพื่อนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะยุวชนที่มาจากทางภาคใต้ด้วย

สำหรับ “นิว ลักยิ้ม” ที่เพื่อนๆ แอบตั้งฉายาไว้ให้ สารภาพว่า ตอนแรกไม่รู้สึกรอยยิ้มเลย เพราะต้องเตรียมตัวเอนทรานซ์ แล้วก็คิดว่า โอ้โห!! ไปตั้ง 7 วัน เราจะทนอยู่ได้ไหมนี่? แต่เมื่อถึงคืนสุดท้ายที่จะต้อง กลับจริงๆแล้ว นิวต้องบอกว่า “ทำไมมันเร็วจังนะ ยังไม่อยากจะกลับเลย”

จากวันแรกที่มีกันแค่ 2 คนจนถึงวันสุดท้าย ทุกคนก็คือเพื่อนของ พวกเรา แม้จะเป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ แต่ทุกๆวันที่เราได้คุยกัน ได้รู้จักกัน มากขึ้น ได้สร้างความผูกพันให้กับเราและเพื่อนๆ อย่างมากมาย

“จนถึงวันนี้อยากจะบอกว่าไม่เสียดายเลย เพราะทุกอย่างที่ได้รับ กลับมา มันเป็นประสบการณ์อันล้ำค่ามากที่เราไม่อาจหาได้จากที่ไหน อีกแล้ว ทำให้เราได้เรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกันของเพื่อนๆ ที่นับถือศาสนา ต่างกัน แต่ที่เราสามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมได้ โดยไม่มีการทะเลาะ หรือเกิดความขัดแย้งกันขึ้น อีกทั้งยังได้เรียนรู้ถึงการปฏิบัติตนในชีวิต ประจำวันของแต่ละศาสนาอีกด้วย”

ฝนบอกว่าดีใจที่ค่ายนี้เปิดโอกาสให้เราทำค่ายเอง ให้เราจัดกิจกรรม ได้ทำเอง ไม่ใช่ว่าครูไม่เหนื่อย หรือไม่ได้ทำ แต่ครูเหนื่อยกว่าอีกสองเท่า เพราะทุกครั้งที่เราเจอปัญหา คนที่คอยแก้ปัญหา คอยช่วยเหลือ คอยเป็น กำลังใจก็คือ ครูทุกคนจากทุกโรงเรียน

พวกเราอยากขอบคุณศูนย์คุณธรรม ขอขอบคุณคณะ วิทยากร และครูทุกคนที่ได้จัดกิจกรรมดีๆเหล่านี้ เพื่อ พัฒนาศักยภาพของพวกเรา ขอขอบคุณครูที่คอยช่วย สอนและคอยให้กำลังใจทุกครั้ง เวลาที่เราเจอกับปัญหา

ต่างๆมากมาย พอเราได้มาทำค่ายเอง เราก็ได้รู้ว่า ทุกคนทุ่มเทกับเรา มากแค่ไหนสำหรับทุกๆค่าย ทุกๆกิจกรรมที่ผ่านมา”

“สุดท้ายอยากบอกให้รู้ว่า ไม่ว่าจะ
อย่างไรก็ตามพวกเราจะเป็นเพื่อนกัน และ
ทุกคนจะอยู่ในความทรงจำของกันและกัน
ตลอดไป เพราะทุกคนเป็นประสบการณ์ที่ดี
ที่สุดในชีวิตของเรา ทุกคน”

รถกำลังแล่นกลับบนเส้นทางถนนเพชรเกษมจากสตูล มุ่งสู่กรุงเทพฯ
ตอนนี้เพื่อนๆเราหลายคนกลับกันไปแล้ว ทั้งความสนุกสนาน ความอ่อน
เพลีย และความเมื่อยล้าจากการจัดกิจกรรมหลายวันที่ผ่านมา สภาพที่
หลับไหลกันอยู่นรขณขณะนี้ จึงเป็นคำตอบว่าพวกเราเต็มทีกับกิจกรรม
ต่างๆขนาดไหน

แม้ว่าภารกิจของพวกเรา ภายในค่ายยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์สานใจได้
ในระยะที่สามจะเสร็จสิ้นลงไป และเจ็ดวันอันรวดเร็วของการมาใช้
ชีวิตร่วมกันที่สตูลก็หมดลงไปแล้ว แต่ความรัก ความประทับใจ และความ
เข้าใจของพวกเรา จะไม่มีวันหมดลงแต่อย่างใด มันเพิ่งเป็นจุดเริ่มต้น
ต่างหาก

ที่สำคัญภารกิจในหัวใจของพวกเรานั้นยังคงเดินหน้าต่อไป
เพื่อร่วมมือ ร่วมใจกันสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และสร้างความ
สมานฉันท์ต่อกัน ไม่ว่าใครคนนั้นจะอยู่ในพื้นที่ใด หรือศาสนาไหน
ก็ตาม...

สตูล เมืองแห่งศาสนิกสัมพันธ์

เห็นสีหน้าหลายคนตื่นเต้นไม่น้อย หลังจากรับประทานอาหารมื้อเช้าแล้ว หลายคนก็เตรียมพร้อม เพราะจะได้ออกจากอุทยานแห่งชาติทะเลบัน เข้าไปสัมผัสตัวเมืองสตูลกัน แต่ที่พวกเราตื่นเต้นกันนั้นมิใช่เพียงเพราะจะได้เข้าไปชมเมืองเท่านั้น แต่สามวันต่อจากนี้ไป เราจะได้ไปสัมผัสให้รู้ ดูให้เห็น กับตา ศึกษาให้เข้าใจกับการเยี่ยมชมศาสนสถานที่สำคัญในจังหวัดสตูล

ไม่ว่าจะเป็นมัสยิดมำบัง มัสยิดเก่าแก่ประจำจังหวัด วัดมงคลมิ่งเมือง วัดพุทธที่ตั้งอยู่ตรงกันข้ามกับมัสยิด และที่สุดท้ายคือ คริสตจักรสตูล ซึ่งเป็นศาสนสถานของชาวคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์

เมืองสตูล เป็นเมืองสงบ อบอุ่นอยู่ใต้สุดของประเทศไทยชายฝั่งทะเลอันดามัน และมีชายแดนติดกับรัฐเปอรลิสและรัฐเคดาห์ของประเทศมาเลเซีย ส่วนตอนเหนือติดกับจังหวัดสงขลา ผู้คนส่วนใหญ่ที่นี่นับถือศาสนาอิสลาม นอกจากนั้นก็ยังมีพุทธ คริสต์ และชาวท้องถิ่นอีกส่วนหนึ่งที่มีความเชื่อเป็นของตัวเอง

เพื่อนๆในค่ายของเราอดสงสัยไม่ได้ว่าคำว่า “สตูล” แปลว่าอะไร มีผู้รู้ตอบมาให้ว่า “สตูล” นั้น คือ “กระท้อน” ซึ่งเป็นผลไม้ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปของเมืองนี้ ซึ่งก็เพี้ยนมาจากภาษามลายูคำว่า “สโตย” หรือสมญานามเต็มๆของเมืองนี้ก็คือ “นครสโตยมำบังสการา (Negeri Setoi Mumbang Segara)

หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า “สตูลเมืองแห่งพระสมุทรวเทวา” ดังนั้น “ตราพระสมุทรวเทวา” จึงกลายเป็นตราหรือสัญลักษณ์ของจังหวัด และมีสยิดมาบังก็เป็นมัสยิดที่สำคัญประจำจังหวัดสตูลนี้ ชาวบ้านที่นิยมประกอบอาชีพประมง เนื่องจากมีชายฝั่งทะเลที่อุดมสมบูรณ์ตลอดชายฝั่งอันดามันยาวประมาณ 144.8 กิโลเมตร อีกทั้งยังมีเกาะมากมายถึง 88 เกาะ นอกจากนี้ก็ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายทั้งทางบก และทางทะเล

ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ในเมืองสตูลมีทั้งชาวจีน ชาวไทยพุทธ ไทยคริสต์มากมาย รวมทั้งศาสนสถานต่างๆก็อยู่ใกล้กัน แต่ข้ามฟากถนน ในหมู่บ้านผู้คนอยู่ปะปนกันทั้งไทยพุทธ ไทยมุสลิม แม้ว่าเมืองนี้จะติดชายแดน และอยู่ติดกับจังหวัดอื่นที่ล้วนแล้วแต่มีปัญหาเรื่องความขัดแย้ง แต่ที่นี้กลับไม่มีเหตุการณ์ร้ายแรงใดๆเกิดขึ้น

“ตอนที่สตูลเกือบจะเกิดปัญหาเหมือนกัน แต่ด้วยภูมิทัศน์อันดีเลยไม่ได้มีเหตุการณ์อะไรลุกลาม อาศัยว่า พื้นฐานเดิมดีอยู่แล้วก็สามารถผ่านวิกฤตตรงนั้นมาได้”

พระมหาวรพล ฐิติคุณ รองเจ้าอาวาสวัดมิ่งเมือง เล่าถึงความสัมพันธ์อันดีงามและความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างศาสนาต่างๆในจังหวัดสตูล ไม่ว่าจะเป็นการออกไปบรรยายจัดกิจกรรมต่างๆร่วมกับคณะกรรมการกลางศาสนาอิสลาม ทั้งในส่วนราชการ และองค์กรเอกชน

“การร่วมมือร่วมใจกันของผู้นำแต่ละศาสนาในจังหวัดนั้น ก็ถือได้ว่าเป็นวัคซีนสำคัญในการป้องกันไม่ให้เชื้อร้ายเกิดขึ้น”

นอกจากบทบาทของผู้นำศาสนาจะมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน และเข้าใจกันแล้ว การเข้าถึงกันระหว่างผู้นำศาสนาและระหว่างตัวแทนรัฐ เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน รวมไปถึงภาษาที่ใช้เป็นภาษาไทย เหมือนกัน ทำให้สะดวกต่อการสื่อสารและรับสาร อย่างโรงเรียนปอเนาะ ที่จังหวัดสตูลนี้ ยังสอนควบคู่กับระบบสามัญเพื่อเปิดกว้างให้เด็ก ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน

“แม้แต่ทางพุทธศาสนาเอง ซึ่งในจังหวัดมีผู้นับถือค่อนข้างน้อย แต่ได้รับ การยอมรับ และให้โอกาสในการปฏิบัติศาสนกิจอย่างไม่กีดกัน ก็นำจิตวัดกับมัสยิดอยู่กันคนละฝากถนน ปฏิบัติศาสนกิจกันไปไม่เคย เกิดการขัดแย้ง”

พระมหาวรพลย้ำว่า ตรงนี้ น่าจะเป็นเรื่องของความเข้าใจในหลักของ ศาสนาตนเอง ถ้าเปรียบในเรื่องความเชื่อ ซึ่งแน่นอนว่าแต่ละคน ไม่เหมือนกันแต่เรายอมรับ และอยู่ร่วมกันได้

“ถ้าจะเปรียบเทียบก็เหมือนกับเทียนที่มีหลายสี แต่เป้าหมาย และคุณค่าของเทียนอยู่ที่การให้แสงสว่าง ท้ายที่สุดก็คือความเหมือนกัน ในความต่าง ไม่จำเป็นต้องมาแบ่ง มาวัดกันว่าอย่างไรจะดีกว่า ฉะนั้น อยู่ที่เรามั่นในศรัทธา และตั้งใจที่จะปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือ”

สตูลเป็นเมืองเล็กๆ ชุมชนที่นี่ แต่ตั้งแต่เดิมอยู่ร่วมกันมาบ้าน ไทยพุทธ ไทยมุสลิมก็อยู่ในชุมชนเดียวกัน อาจารย์สุวิมล หอประยูร ผู้ค้นเคยในพื้นที่ เพราะปักหลักเป็นครูสอนที่จุฬารัตน์ราชวิทยาลัย

จังหวัดสตูลมาหลายปี เล่าให้เราฟังว่า ผู้คนที่นี้อยู่กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ทุกบ้านรู้จักกันหมด

“อย่างบ้านพ่อแม่ของครูเอง รอบข้างก็เป็นอิสลาม มุสลิมเข้าไปหาของป่า ได้อาหารมา ก็ยังอุตส่าห์เอามาฝากบ้านคนพุทธ มุสลิมที่นี่ใจกว้าง เขาอยู่กันมานาน ผูกพันกันจนไม่ได้นึกแบ่งกันกันว่าใครนับถือศาสนาอะไร”

นอกจากความเข้าใจกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของชุมชน เด็กรุ่นหลังที่เติบโตขึ้น จึงเรียนรู้ เข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างของแต่ละศาสนาในชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้เป็นอย่างดี

“เด็กในโรงเรียนเขาคลุกคลีกันอยู่แล้ว รู้ว่าพุทธเป็นอย่างไร อิสลามเป็นอย่างไร โดยสภาพสังคมของโรงเรียน และจังหวัดสตูล เราจะไม่ค่อยมีปัญหาด้านศาสนาเหมือนกับที่อื่น เด็กที่นี่เรื่องภาษาและการสื่อสารก็ไม่มีปัญหา เพราะใช้ภาษาไทยเหมือนกัน เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข คลุกคลีเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน โดยความเห็นส่วนตัวแล้วชาวมุสลิมที่นี่ได้รับการศึกษาที่ดี ทำให้เขาเปิดกว้างและยืดหยุ่นมากกว่า”

นอต หรือ ยุทธพงศ์ รอดเซ็น หนึ่งในเยาวชนศาสนิกสัมพันธ์सानใจใต้ ที่เพื่อน ๆ ทั้งค่ายต่างก็ประทับใจในความอ้วนดำ และเสน่ห์ของเขา นอตเกิดและเติบโตในสตูล และมีเพื่อนต่างศาสนามากมาย ทั้งที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนปาล์มพัฒนวิทย์ด้วยกัน และเพื่อนต่างโรงเรียน

นอตมีเพื่อนทั้งที่เป็นไทยพุทธ ไทยคริสต์ และไทยมุสลิม ต่างเป็นเพื่อนเล่นกันได้ ที่สตูลไม่มีปัญหาอะไรเลย แต่ที่บ้านย่าเขาที่ปัตตานีนั้น หกโมงเย็น ก็ต้องรีบปิดบ้านกันแล้ว

“แถวบ้านผม มีทั้งพุทธ ทั้งอิสลาม อยู่กันได้ดีด้วยดี ผมว่า มันอยู่ที่
จิตใจคนครับ ถ้าจิตใจเขาคิดว่า เขาอยู่กับอีกคนไม่ได้ มันก็ไม่ได้ครับ
แต่ถ้าใจเขาคิดว่า อยู่กันได้ มันก็อยู่ได้ อย่างแถวบ้านผมทุกคนอยู่ดี
มีความสุขด้วยกัน ดีมานานแล้วครับ”

แล้วเธอล่ะ... อยากเป็นอะไร

เพื่อนๆ จำได้ไหมว่า วันแรกที่เราไปค่ายที่ทะเลบันนั้น มีอยู่ตอนหนึ่งที่พี่บาสให้เราทำกิจกรรม แล้วให้เลือกว่าแต่ละคนอยากเป็นอะไรตามสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ แล้วให้บอกถึงความคาดหวังในค่าย หลายคนเดินหนีไปนี่ก็มาอยู่นานมากกว่าจะรู้ว่า ตัวเองอยากเป็นอะไร...

จำได้ว่า “ปัท” บอกว่า ปัทอยากเป็น “กิ้งของต้นหญ้า” เพราะถึงมันจะเล็ก แต่มันก็ยืนได้ด้วยตัวเอง แล้วปัทก็อยากที่จะนำกิจกรรมต่างๆ ในค่ายนี้ไปสานต่อที่โรงเรียน”

ส่วน “เปิ้ล” อยากเป็นกิ้งก้านสาขาของต้นไม้ เพราะชีวิตนั้นจะต้องเติบโต ไปออกดอกออกผล

จำ “อัสมี” ได้ไหม “อัสมี” เพื่อนที่หล่อที่สุดในค่าย บอกว่า “อยากเป็นก้อนหิน แม้ว่ามันจะเป็นสิ่งเล็กๆ แต่แข็งแรง ไม้ไร่ประโยชน์แถมยังสามารถเป็นรากฐานให้กับสิ่งใหญ่โตได้”

“ซี้ด” เด็กอิสลามวิทยาลัยอีกคน ตอนเขาถือกิ้งไม้อันเบ้อเร่อเข้ามา เพื่อนๆ งงกันใหญ่ว่า เจ้าหมอนี่ถือเข้ามาทำไมกิ้งไม้ เอ้ยต้องเรียกว่า ต้นไม้เลยละมาเป็นลำต้นเลย แต่สุดท้ายก็ถึงบางอ้อ...

เขาบอกว่า “ชีวิตนั้น ต้องเจริญงอกงามเติบโต หัดมองสูง ชีวิตมีคุณค่าเหมือนต้นไม้ นำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง มาค่ายนี้เขาก็หวังว่าจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสร้างสรรค์ชีวิตให้เป็นคนดี”

ส่วนเจ้า “นิว” ตัวจิ๋ว เขาว่า “เขาอยากเป็นกิ้งไม้ เพราะทนต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดี เหมือนกับชีวิตเราที่จะต้องอดทนต่อสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต” (ไม่รู้ว่านิวต้องอดทนต่อค่ายนี้ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยหรือเปล่า) แต่ “นิว” จบท้ายด้วยว่า “นิวคาดหวังที่จะเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตต่อไป”

“บอส” เขามาแบบนุ่มๆ เลย บอกว่า “อยากเป็นสายน้ำ” เขาว่า “น้ำไหลไปเรื่อยๆ เหมือนชีวิตคนเรา คือ ต้องดำเนินต่อไป ไม่คาดหวัง” แล้วเขายังมีประโยคเด็ดอีกนะ เพื่อนจำได้ไหมว่า เขาเปรียบสายน้ำเหมือนกับอะไร ?

“สายน้ำเปรียบได้กับเพื่อน เพื่อนจะช่วยเราในการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ไปได้”

“กัซ” กับ “หลัน” นั้น เขาอยากเป็น “ดิน” เหมือนกันเลย ทำไมเขาไม่อยากเป็น “ดาว” ก็ไม่รู้เนอะ แต่ช่างเถอะ “กัซ” บอกว่า “ดินถือว่าเป็นสิ่งเริ่มต้นของการกำเนิดชีวิต และคาดหวังว่ามนุษย์ก็จะอยู่บนพื้นดินอย่างมีความสุข และทุกศาสนาก็จะเป็นเพื่อนกันได้”

“หลัน” มองว่า “ดิน เป็นสิ่งที่ทุกคนไม่อยากแต่ต้อง แต่เป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญสำหรับชีวิต และก็คาดหวังว่า ความสมานฉันท์ ความรักจะเกิดขึ้นกับทุกคนในสังคมและประเทศไทย”

เมื่อมีกิ่งไม้ ต้นไม้ ดิน น้ำ แล้วก็ต้องมี “ดอกไม้ที่สวยงาม” บ้างสิ จริงไหม “นุ่น” เขาก็เลยอยากที่จะเป็นดอกไม้ เพราะกว่าที่จะมาเป็นดอกไม้ ดอกหนึ่งได้นั้น ก็ใช้ระยะเวลานานแสนนาน ลำต้นก็ต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ดี ใส่น้ำ ใส่ปุ๋ยอย่างดี เพื่อให้ต้นไม้ได้ออกดอกไม้ที่สวยงาม เหมือนชีวิตที่ต้องมีการเลี้ยงดูบรรมอย่างดีเช่นกัน ดอกไม้ที่มีสีสัน ก็เหมือนกับชีวิตของเราที่มีสีสัน และดอกไม้นี้ก็อยากที่จะมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นและพร้อมที่จะแบ่งปันกลิ่นหอม และแบ่งปันประโยชน์ต่างๆ ให้กับผู้อื่น

“ฟิรดาวซ์” สาวน้อยตัวไม่เล็กแต่ใหญ่ ไฉนเล่า เธอจึงอยากที่จะเป็นมดแดง มีหน้า ข้ำเธอยังจับมดแดงเข้ามาโชว์เพื่อนๆ อีก เล่นเอากว่า จะได้พูดได้คุย เธอก็ปลิ้นทำเจ้า มดแดงตัวนั้นหล่นตุบลงกับพื้น ไม่รู้ค้อหัก แขนหักไปแล้วรีเปลา เตี้ยวเล็กกิจกรรมแล้วค่อยส่งมอบพรทิพย์ไปชั้นสุตร

แต่พอฟัง “ฟิรดาวซ์” เธอพูดต่อว่า ที่เธออยากเป็นมดแดงเพราะมัน เคลื่อนไหวตลอดเวลา และมีความอดทนสูง (นั่นนะสิ เข้าใจเลยมันตกตุบ ลงไป คงไม่เป็นไร เพราะมันมีความอดทนสูง..ฮา.) และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา เธอคาดหวังที่จะเป็นผู้ให้ และผู้นำให้กับเพื่อนต่างค่าย ต่างโรงเรียน... โอเค...มดแดงสู้ๆ

อีกคนเธอชื่อ “หวาน” จะหวานมาก หวานน้อยก็ไม่รู้ หรือเธอจะ หวานอมขมกลืน เธอถึงเลือกว่าอยากจะเป็นใบไม้

“เพราะชีวิตมีเกิดแก่เจ็บตาย เช่นเดียวกับใบไม้ ผลิใบ ร่วงโรยไปตามกาลเวลา ชีวิตเราก็ต้องใช้ชีวิตให้มีคุณค่า” นี่เธอลึกซึ้งเข้าขั้นแล้วเธอคาดหวังว่ามาค่ายนี้ เธอจะเอาความรู้ไปบอกกับทุกคนและทำให้ทุกศาสนายู่ร่วมกันได้

สำหรับก้อนหินก้อนสุดท้าย คือ สิ่งที่“น้องฟ้า”อยากจะเป็นก้อนหินของเธอนั้นไม่ธรรมดา มีความหมายอยู่เต็มเปี่ยม เธอว่าก้อนหินทำให้รู้จักความอดทน แข็งแกร่ง และเมื่อรวมตัวกันแล้วก็กลายเป็นบ้าน เช่นเดียวกับพวกเรา รวมตัวกันแล้วก็จะทำให้เกิดมิตรไมตรี มีความสามัคคีร่วมกัน และพร้อมที่จะนำความรู้ที่ได้จากค่ายนี้ไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนและน้องในชมรม

นี่แหละค่ะ สิ่งที่เราอยากจะเป็น แต่ไม่ว่าเราจะเป็นอะไร เป็นกิ่งไม้ ดอกไม้ ก้อนหิน หรือใบหญ้า เราก็ล้วนแล้วเป็นสิ่งต่างๆที่อยู่ในธรรมชาติ พร้อมที่จะเกื้อกูล แบ่งปันและช่วยเหลือกันตลอดเวลา

แล้วเธอล่ะ....คิดไว้หรือยังว่า เธออยากเป็นอะไร แล้วจะช่วยเหลืออะไรให้โลกใบนี้ ให้โลกใบนี้ สังคม ชุมชน เพื่อนบ้าน และเพื่อน ๆ ของเธอให้มีความสุขและสันติภาพบ้าง

สงบ งาม ง่าย ในวัดพุทธ

เพื่อนหลายคนที่ไม่ใช่พุทธศาสนิกชน คงรู้สึกแปลก และไม่คุ้นเคยกับการเข้ามาในวัด แต่ไม่ว่าจะเข้าวัดหรือไม่เข้าก็ไม่เป็นไร “เราก็มามาเข้าใจกันได้” เพื่อนว่าจริงไหม

สำหรับค่ายนี้ หลายคนที่สนใจใคร่รู้ว่า ในวัดนั้นมีอะไรที่น่าสนใจ? ชาวพุทธนิยมไปทำไม? แล้วพระคือใคร? ทำหน้าที่อะไรในวัด? รับรองว่าวันนี้หลังจากที่ได้ไปวัดด้วยกันแล้วจะได้คำตอบที่ทำให้หายข้องใจกันไปเลย

เมื่อค่ายแรกที่พวกเรายังเป็น “ยุวชนศาสนิกสัมพันธ์” มีโอกาสได้ไปเที่ยวชมวัดปัญญาன்றาราม จ.ปทุมธานี ซึ่งเพื่อนหลายคนแปลกใจ เพราะแตกต่างจากวัดทั่วไปที่เคยเห็นกันมา

ท่านเจ้าคุณพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้เคยกล่าวไว้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของวัดนี้ว่า “ให้วัดนี้เป็นที่...สร้างพระ สร้างคน สร้างเยาวชนของชาติ สร้างศาสนทายาทให้มีชีวิตอยู่ในโลกอย่างถูกต้อง ให้มีชีวิตเรียบร้อย ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเพื่อไม่ให้ตกอยู่ในอำนาจวัดตุ้มมากเกินไป”

วัดนี้จึงไม่มีสิ่งก่อสร้างอะไรมากมาย แต่กลับเป็นวัดที่กลมกลืนไปกับธรรมชาติ เหมือนกับหลักธรรมในศาสนาพุทธนั่นเอง เพราะ “ธรรมะ” ก็คือ “ธรรมชาติ” ซึ่ง “ธรรมชาติ” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ต้นไม้ใบหญ้า

อย่างที่เรารเรียนในวิชาสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ธรรมชาติ คือทุกสิ่งในโลก รวมทั้งตัวของเรา และความรู้สึกนึกคิดภายในของเราด้วย ไม่ว่าจะเป็น รัก โลก โกรธ หลง ก็คือ ธรรมชาติ

ดังนั้น “ธรรมะ” ในพุทธศาสนา ก็คือ การทำความเข้าใจกับ ธรรมชาติ ทั้งภายนอก ภายในของตัวเราเอง และมีสติให้รู้เท่าทันธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้น และดับไปในใจเรา

พวกเราโชคดีที่โครงการจัดให้มาเรียนรู้ที่วัดปัญญานันทาราม จ.ปทุมธานี คำว่า “อาราม” คือ สถานที่ที่ให้ควมรื่นรมย์ และสงบทางจิตใจ ดังนั้น “วัด” จึงเป็นที่รวมของความสงบ เป็นสถานที่สำหรับบำเพ็ญบุญ รักษาศีล การฟังธรรม เจริญภาวนา ฝึกฝนตนเองให้พ้นจากวิภวสังสาร

วันนั้นเราได้ฟังพระครูสีลวัฒนาภิรม เจ้าอาวาสวัดปัญญานันทาราม บรรยายเรื่อง “จิต” เห็นจะจริงอย่างที่ท่านว่า เพราะ “จิต” ที่สดชื่น คือ “ศาสนา” ทุกคนมีศาสนา ดังนั้น ทุกคนจึงสดชื่น ส่วน “จิตที่ไม่ดี” ก็คือ “กิเลส”

ศาสนาอิสลาม เรียกว่า ชัยฏอน*

ศาสนาคริสต์ เรียกว่า ซาตาน

ศาสนาพุทธ ก็เรียกว่า กิเลส หรือ มาร

เมื่อไรก็ตามที่เรายังมีกำลังไม่พอที่จะไล่ ซาตาน หรือ มาร หรือ กิเลสออกจากเรา ก็จะทำให้เกิดจิตที่ไม่ดีขึ้น

* ศัพท์ในศาสนาอิสลาม ชัยฏอน คือ จิตที่ไม่ดี (ภายนอก) นัฟซุ คือ อารมณ์ใฝ่ต่ำ (ภายในจิตใจ)

หลังจากที่ท่านเทศน์จบ ชาวพุทธก็จะพนมมือ แล้วกล่าวว่า “สาธุ” มีเพื่อนๆ เราสงสัยกันว่า “สาธุ” คือ อะไร พระอาจารย์เลยอธิบายให้พวกเราได้หายสงสัยว่า “สาธุ” แปลว่า “ดีแล้ว ถูกต้องแล้ว”

ตอนสายๆ พวกเราได้สนุกกับการเล่นเกม ปิดตาวาดภาพซึ่งสนุกสนานกันมาก บางคนวาดออกมาเป็นตัวอะไรไม่รู้ แต่ที่สุดแล้วไม่ว่าจะวาดออกมาเป็นรูปอะไรก็ตาม สิ่งที่เราทำนี้มักจะมีข้อคิดแฝงไว้ให้กับพวกเรา ได้เรียนรู้เสมอ

ตอนที่หลับตาวาดภาพ ได้ภาพที่ออกมาไม่ดี เปรียบได้กับคนที่ไม่มีศาสนาเป็นที่พึ่งพอลืมตาวาด ความมั่นใจมีมากขึ้น วาดได้ดังดงามขึ้น ถ้าเปรียบแล้วก็เหมือนคนที่มีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่ว่าจะศาสนาใดก็ตาม ถ้าเรามีศาสนาเป็นหลักดำเนินชีวิต คำสอนในศาสนานั้น ก็จะสอนให้เราทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

แต่พระอาจารย์เน้นว่า แม้ว่าเราจะลืมตาวาดภาพก็ตาม อย่าเพิ่งวางใจว่า สิ่งที่เราเห็นด้วยตาจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามไปหมด

เช่นเดียวกับทุกสิ่งที่เราเห็นในโลกนี้ อย่าปักใจเชื่อสิ่งใดง่ายๆ เพราะในโลกแห่งความเป็นจริงที่เราอาศัยอยู่นี้ มีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี ดังนั้นเราจะต้องอยู่ในโลกนี้อย่างมี “สติ” ก็จะอยู่ในโลกนี้ได้อย่างมีความสุข

ช่วงบ่ายพวกเราแยกย้ายกันไปเป็นกลุ่ม เพื่อไปทัศนศึกษาชมสิ่งต่างๆ ภายในวัด เช่นเดียวกับที่จังหวัดสตูล พวกเราได้แยกย้ายกันไป

ชมสิ่งต่างๆ ภายในวัดมิ่งเมือง สำหรับชาวพุทธ พวกเราเคยชินกับ
วัดวาอารามกันอยู่แล้ว รวมทั้งพิธีกรรมต่างๆ ด้วย แต่สำหรับเพื่อนๆ
ชาวคริสต์และมุสลิม หลายคนตั้งคำถามมากมายให้พวกเราได้ช่วยกันหา
คำตอบ หรือบางอย่างที่แม้แต่พวกเราชาวพุทธเองที่ลืมนึกไป
ก็ได้หวนกลับมาคิดใคร่ครวญอีกครั้ง

เพื่อนๆ บางคนถามว่า “พระสงฆ์” คือ ใคร ทำไมต้องมีด้วย แล้ว “พระ
ภิกษุต่างกับพระสงฆ์อย่างไร”

แหม...ดูสิ เจ้าเพื่อนคนนี่ยังคำถามมาเป็นชุดเลย ต้องไปค้นคว้าหา
มาบอกให้ ไม่งั้นเดี๋ยวจะเสียชื่อการเป็นพุทธศาสนิกชนเปล่าๆ อ้าว...เตรียม
ฟังกันให้ดี เล่นถามเป็นชุด ก็ตอบเป็นชุดเช่นกัน พร้อมทั้งแถมเรื่อง “วัด”
แล้วก็เรื่อง “ทำบุญตักบาตร” ด้วยเลยเป็นไง จะได้ครบสูตร

แต่ก่อนนั้นเมื่อพระพุทธเจ้ายังไม่ได้ตรัสรู้ นั้น พระสงฆ์ไม่มี
เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว เทศนาสั่งสอนเบญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ในเวลานั้น
ถือเพศเป็นดาบส เมื่อได้บรรลุมรรคผลแล้ว มีความเชื่อถือและนับถือ
คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าขอบวช พระพุทธเจ้าก็บวชให้เป็นพระภิกษุ

ตั้งแต่นั้นมาใครนับถือพระพุทธเจ้า
ประสงค์จะบวชบ้างก็ไปขอบวช พระพุทธเจ้า
ก็บวชให้ ครั้นมีพระภิกษุสาวกมากขึ้น
และแยกย้ายกันไปเที่ยวสั่งสอนพระศาสนา
ในที่ต่างๆ มีผู้นับถืออยากบวชต้องพากัน

มาขอบวชต่อพระพุทธเจ้าเป็นการลำบาก พระองค์จึงโปรดอนุญาตให้
คณะสงฆ์ สวากบวชคนอื่นแทนพระองค์ได้

เราเรียกผู้ที่ได้บวชว่า “พระภิกษุ” แปลว่า ผู้ขอ หรือ ผู้เห็นภัยใน
วิภวสงสาร เมื่อท่านมาประชุมพร้อมกันในที่ประชุม หรืออยู่ในหมู่เดียวกัน
ตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป เพื่อทำกิจของหมู่คณะ เรียกว่า “สังฆะ” หรือ “พระสงฆ์”
ซึ่งแปลว่า หมู่กลุ่ม ชุมชน และเป็นผู้ได้ศึกษา จดจำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ไว้สั่งสอนกันต่อๆ มาจนทุกวันนี้ สำหรับพระสงฆ์ที่เข้าถึงธรรมะเรียกว่า
สวากสงฆ์ หรืออริยสงฆ์ ส่วนผู้ปฏิบัติที่ยังเข้าไม่ถึงเรียกว่า สมมติสงฆ์

ผู้ที่มีความเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนามีความประสงค์จะให้
พระสงฆ์สืบต่อกันไป เพื่อให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้ จึงช่วยกันทำบุญ
เป็นการบำรุง เช่น ช่วยกันสร้างวัดให้ท่านอยู่ เมื่อท่านมีที่อยู่แล้วก็ช่วยกัน
ถวายอาหารให้ท่าน เพราะท่านไม่มีการทำสวนหรือทำนาหรือค้าขาย
เหมือนชาวบ้าน ท่านได้รับความบำรุงของเรา แล้วท่านก็ตอบแทนเราด้วย
การศึกษาปฏิบัติธรรมแล้วนำมาสั่งสอน

เวลาเข้าท่านไปบิณฑบาต ชาวบ้านที่ประสงค์ที่จะทำบุญก็พากัน
จัดเตรียมหุงหาอาหารมารอใส่บาตรกันเป็นทิวแถว บางคราวก็พากันไปใส่
บาตรที่วัด เมื่อพระท่านหมดห่วงในเรื่องการหาอาหาร จะได้อุทิศเวลา
และรื้อวแรงศึกษาปฏิบัติและเผยแผ่พระศาสนา ด้วยเหตุนี้ชาวบ้านจึงยังมี
การใส่บาตรกันอยู่มาก การใส่บาตรเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งในทาง
พระพุทธศาสนา

ส่วน “ทาน” การให้ของเป็น “ทาน” “ทาน”นี้จะนำบุญมาให้แก่ผู้ให้ แต่ต้องเข้าใจว่า “การให้” นั้น ต้องทำด้วยความตั้งใจสงเคราะห์ ตั้งใจอดหนุน บำรุง และ “ให้” ด้วยการบูชาคุณของผู้รับ ไม่ได้ “ให้” ด้วยมีความประสงค์ จะได้รับตอบแทน ถ้า “ให้” ด้วยมีความประสงค์จะได้รับตอบแทนแล้ว ทานไม่เรียกว่า “ทาน” และไม่ใช่เป็นการทำบุญ แต่เป็นการลงทุนหรือ การค้ากำไร

นอกจากนี้เพื่อนๆ จำได้ไหม ที่ทุกวันหน้าเสาธงตอนเช้า โดยเฉพาะ โรงเรียนพุทธ เราจะได้ยินการสวดมนต์ แต่เชื่อว่าหลายคนสวดกันมา ตั้งเล็กจนโตจนบัดนี้ก็ไม่เข้าใจว่า การยึดพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งคืออะไร แล้วพระรัตนตรัย หมายถึงอะไร

ขอยกตัวอย่างที่พระสุเมธาจารย์ (สุเมโธภิกขุ) ได้บรรยายให้ชาวอังกฤษ ฟังว่า “เมื่อมีผู้มาถามว่า เป็นชาวพุทธจะต้องทำอะไรบ้าง เราจะตอบว่า เราถือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง แล้วเราสวดเป็นภาษาบาลีว่า

พุทธัง สรณัง คัจฉามิ (ข้าพเจ้า ถือพระพุทธเป็นสรณะ)

ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ (ข้าพเจ้า ถือพระธรรมเป็นสรณะ)

สังฆัง สรณัง คัจฉามิ (ข้าพเจ้า ถือพระสงฆ์เป็นสรณะ)

บทสวดสรรเสริญพระรัตนตรัยนี้ แปลว่า ขอถึงซึ่งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง

สรณะ หมายถึง ที่พึ่ง ที่ระลึกถึง

คัจฉามิ หมายถึง แปลว่า ถึง

ซึ่งเราต้องทำความเข้าใจต่อไปว่า พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งได้อย่างไร

พระรัตนตรัย เป็นหลักยึดเหนี่ยวของชาวพุทธทั่วไป จึงถือเอา
สรณคัมภีร์ คือ การเข้าถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ว่าเป็นเครื่องหมายของ
การเป็นพุทธศาสนิกชน และความเป็นอุบาสก อุบาสิกา ซึ่งก็มีคุณสมบัติ
อย่างหนึ่งว่า เป็นผู้มีศรัทธาตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวในพระรัตนตรัย
และเป็นศรัทธา นำไปสู่การมีปัญญา ช่วยให้เกิดสัมมาทิฐิ (ความเห็นถูก)

พระรัตนตรัยเป็นสรณะ คือ เมื่อระลึกถึงพระรัตนตรัย ก็เตือนให้
ใช้วิธีที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา สามารถดับทุกข์ตามหลักอริยสัจ 4 คือ
ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อย่างน้อยก็ทำให้หยุดยั้งจากความชั่ว มั่นใจจะ
ทำดี หายหวาดกลัว ไม่หวั่นไหว และมีจิตใจผ่องใสในเวลานั้น ๆ

ผู้นับถือพระพุทธศาสนา ยึดถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ที่ระลึก เห็น
อริยสัจ 4 ด้วยปัญญาอันชอบ คือ เห็นว่าทุกข์เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้ สมุทัย
ได้แก่ ตัณหาเป็นสิ่งที่ควรละเสีย นิโรธ ความดับทุกข์เป็นสิ่งที่ควรทำให้แจ้ง
คือให้บรรลุมรรค ข้อปฏิบัติให้เกิดความดับทุกข์ เป็นสิ่งที่ควรทำให้เกิดขึ้น
และได้ทำกิจในอริยสัจ 4 นั้นแล้ว ทั้งพระรัตนตรัยและอริยสัจ 4 (พระธรรม)
เป็นที่พึ่งอันเกษม คือ ปลอดภัย เป็นที่พึ่งอันอุดม คือสูงสุด อาศัยที่พึ่งนี้
คือ ทำกิจในอริยสัจ 4 ครบถ้วนแล้ว ย่อมพ้นทุกข์ทั้งปวงได้

สาเหตุใหญ่ที่คนทั้งหลายต้องการที่พึ่ง ล้วนเพราะมีความทุกข์
มีปัญญา ไม่สามารถจะช่วยตนเองได้ เพราะไม่มีปัญญา ไม่มีกัลยาณมิตร
(เพื่อนที่ดีงาม) ขาดคู่คิด คนที่ทุกข์เดือดร้อน เป็นคนขาดสติทำอะไรไม่ถูก

เพราะความทุกข์ทำลายศักยภาพของเรามีปัญญาหมดไป เราจึงไม่
ประมาทที่จะฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีปัญญา สามารถแก้ทุกข์ได้ นั่นคือ
การมีสติ

สรุปแล้ว ควรทราบว่าการเข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
เป็นสิ่งที่เราสามารถทำได้ด้วยการเอาหลักธรรมมาปฏิบัติ คือ เมื่อใด
ก็ตามที่เราสามารถทำให้ตัวเรามี ศีล สมาธิ ปัญญา หรือความสะอาด
สว่าง สงบ หรือ ความระมัดระวัง ตั้งใจ ไม่ประมาท อยู่ในการดำเนินชีวิตแล้ว
ก็ถือว่า มีพระรัตนตรัยนั่นเอง และเราสามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา อยู่บ้าน
อยู่ที่โรงเรียน แม้แต่การทำงาน เราก็สามารถทำให้เกิดศีล สมาธิ ปัญญาได้
คือ ระมัดระวัง ตั้งใจไม่ประมาท

พอจะตอบข้อสงสัยบางอย่างของเพื่อนๆ ได้ไหมเอ่ย พุทธศาสนา
มีอะไรให้เรียนรู้อีกมากมาย และล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตเราตั้งแต่
เกิดจนตาย อีกทั้งรู้อย่างเดียวก็ไม่ได้ เพราะพุทธศาสนา คือ ศาสนาที่
ต้องปฏิบัติ ธรรมของพระพุทธเจ้าก็ต้องปฏิบัติจึงจะรู้ได้ เข้าใจได้
แล้วก็พ้นทุกข์ได้

ขอทิ้งท้ายไว้ด้วยปณิธาน 3 ข้อของท่านเจ้าคุณพระธรรมโกศาจารย์*
(พุทธทาส อินทปัญโญ) แห่งวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) อ.ไชยา
จ.สุราษฎร์ธานี ที่เกี่ยวข้องกับศาสนสัมพันธ์ไว้ให้เพื่อนๆ ได้คิด
วิเคราะห์ตามว่า

* ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้รับการประกาศยกย่องจากองค์การศึกษาศาสนา
และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2548 ให้ท่านเป็นบุคคล
สำคัญของโลก ในวาระที่ท่านมีอายุครบ 100 ปีชาตกาล ในวันที่ 27 พฤษภาคม 2549

- * ปณิธานข้อที่ ๑ พยายามเข้าถึงหัวใจศาสนาของตน
- * ปณิธานข้อที่ ๒ การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา
- * ปณิธานข้อที่ ๓ ช่วยกันนำตนและนำโลกออกมาเสียจากวัฏฏะนิยม

โอวาทปาฏิโมกข์: หัวใจพุทธศาสนา

- หลักการ
1. การไม่ทำบาปทั้งปวง
 2. การทำกุศลให้ถึงพร้อม
 3. การทำจิตให้ขาวรอบ

- อุดมการณ์ 4
1. ความอดทน คือ การอดกลั้น ไม่ทำบาปทั้งกาย วาจา ใจ
 2. ความไม่เบียดเบียน คือ การงดเว้นจากการทำร้าย รบกวน หรือเบียดเบียนผู้อื่น
 3. ความสงบ คือ ปฏิบัติตนให้สงบทั้งทางกาย วาจา และใจ
 4. นิพพาน คือ การดับทุกข์ที่เป็นเป้าหมายสูงสุด

- วิธีการ 1. การไม่พูดร้าย
2. การไม่ทำร้าย
3. การสำรวมในปาฏิโมกข์
4. การรู้จักประมาณในการบริโภค
5. การอยู่ในสถานที่อันสงบ
6. การหมั่นทำจิตให้สงบ

**หลักปฏิบัติ 5 ประการ ของชาวพุทธ
(เบญจศีล และเบญจธรรม)**

1. เว้นจากการประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย และให้มีเมตตา
กรุณาต่อกัน
2. เว้นจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของผู้อื่น และให้มี
สัมมาชีพ
3. เว้นจากการประพฤติผิดทางเพศ และมีความสันโดษ
ในกามคุณ
4. เว้นจากการประทุษร้ายด้วยวาจาที่ผิด และพูดถูกต้อง
ดีงาม (สัมมาวาจา)
5. เว้นจากการเสพของมีนเมา เช่น สุรา ยาเสพติดทุกชนิด
และเจริญสติ สัมปชัญญะ

ดื่มด่ำความรักของพระเจ้า ที่วัดคริสต์

เพื่อนๆ หลายคนมีโอกาสเข้ามาเห็นวัดคริสต์จริงๆ เสียที เพราะส่วนใหญ่เคยเห็นกันแต่ในทีวีและภาพยนตร์ และแต่ละครั้งที่เห็นก็ล้วนเป็นฉากรักอันโรแมนติก คือ พิธีแต่งงาน ที่เจ้าสาวใส่ชุดสีขาวพร้อมมีผ้าคลุมหน้า ก้าวเดินเข้าสู่พิธีแต่งงานอันศักดิ์สิทธิ์ พร้อมมีเสียงดนตรีบรรเลง

สำหรับวันนี้ไม่ได้มีพิธีแต่งงานของใครเป็นพิเศษ แต่เป็นพิธีมิสซาที่คริสตชนจะมาเข้าร่วมอยู่แล้วทุกวันอาทิตย์ เพื่อนมัสการพระเจ้า แต่วันนี้ที่ดูแปลกตาไปภายในวัดนักบุญเปโตร เห็นจะเป็นเพื่อนศาสนิกอื่น ทั้งพุทธและอิสลาม

ต่างก็เข้ามาร่วมเรียนรู้ด้วย เพื่อนๆ ชาวมุสลิมร่วมสังเกตุการณ์อยู่บนชั้นลอย ส่วนเพื่อนชาวพุทธก็นั่งร่วมกับเพื่อนๆ คริสตชนในพิธี

วัดนักบุญเปโตรที่พวกเรามาร่วมพิธี เป็นวัดคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก (Roman Catholic) หรือที่คนไทยเราเรียกสั้นๆ ว่า “คาทอลิก” ซึ่งแปลว่า “สากล” คริสตศาสนิกชนนิกายโรมันคาทอลิกจึงไม่ถือว่า ตนเองคือ นิกายหนึ่งในคริสต์ศาสนา แต่เป็นศาสนาที่สืบเนื่องมาจากต้นกำเนิด และถือว่าพวกตนเป็นผู้อนุรักษ์คำสั่งสอนที่ได้รับมาจากพระเยซู

คาทอลิกจะนับถือนักบุญเปโตร เพราะถือว่าเป็นหัวหน้าอัครสาวก และเป็นผู้สืบต่อโดยตรงจากพระเยซู คาทอลิกมีศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่

สำนักวาติกัน กรุงโรม ประเทศอิตาลี ใช้ภาษาละตินเป็นภาษาทางศาสนา มีประมุขสูงสุด คือ พระสันตะปาปา หรือโป๊ป (Pope) มีศักดิ์เท่าราชาธิราชโรมัน หรือคือประมุขแห่งพระศาสนจักรโรมันคาทอลิก

คัมภีร์สำหรับคริสตชน เราเรียกว่า พระคัมภีร์ไบเบิล เป็นคำสอนของพระเยซู และมีพิธีกรรม ศีลศักดิ์สิทธิ์ 7 ประการ คือ ศีลล้างบาป ศีลกำลัง ศีลมหาสนิท ศีลสมรส ศีลภัยบาป ศีลเจิมผู้ป่วย และศีลบวช

เสียงออแกนบรรเลงเพลงสรรเสริญพระเจ้า เบื้องหน้าเรานั้นเป็นแท่นพิธี มีดอกไม้ประดับประดาอย่างสวยงาม พร้อมด้วยมีรูปพระแม่มาเรียอยู่ด้านข้าง บนไม้กางเขนมีพระเยซูถูกตรึงกางเขน ให้พวกเราได้ระลึกถึงว่า “เพราะความบาปของมนุษย์ พระเยซูจึงยอมตายแทนเรา”

ในพิธีมิชซาจะมีบาทหลวงเป็นผู้ประกอบพิธี ซึ่งมีการร้องเพลง มีการสวดอธิษฐาน อ่านพระวาจาจากพระคัมภีร์ จากนั้นบาทหลวงจะเทศนาประมาณ 10-20 นาที มีการบริจาคตาน จากนั้นเริ่มต้นในภาคที่สองซึ่งเป็นภาคบูชาขอบพระคุณ ต่อด้วยการรับศีลมหาสนิท การอธิษฐานสุดท้าย และอวยพรสัตบุรุษเป็นอันจบพิธี

นอกจากวันนี้เราได้เห็นการประกอบพิธีมิชซา ของชาวคาทอลิกแล้ว พวกเรายังได้เข้าไปชมสักการะสถานบุญราศี คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง

“เบล” ยูวชนคาทอลิกจากโรงเรียนเซนต์โยเซฟ อินเตอร์เทคโนโลยี เล่าให้ฟังว่า บุญราศี คุณพ่อ นิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง* เป็นแบบอย่างของ ความกล้าหาญ ซื่อสัตย์ให้อภัย และความเข้มแข็ง ในความเชื่อที่มีต่อพระเจ้า ซึ่งชาวคริสต์จะ ถือว่าความเชื่อ ความวางใจ และความรักในพระเจ้าเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งในช่วง ชีวิตของบุญราศี คุณพ่อนิโคลาส แม้ว่าจะลำบาก ประสบกับอุปสรรคต่างๆ แต่ด้วยความเชื่อ ความวางใจ และรักพระเจ้าอย่างเต็มเปี่ยมว่า พระเจ้าจะ นำพาชีวิตเราให้ไปสู่สิ่งที่ดีงามและสิ่งที่พระองค์จัดเตรียมไว้เสมอ

ท่านยังคงเป็นแบบอย่างให้เราได้เรียนรู้ชีวิตเป็นแบบอย่างในความ นบนอบ ความสุภาพ ความอดทน ใจกว้าง และเมตตา หรือเรียกว่า ความรัก และการรับใช้ด้วยชีวิตและจิตวิญญาณ

ซึ่งในค่ายที่สองนอกจากพวกเราได้เรียนรู้หลักธรรมของศาสนา คริสต์แล้ว ยังได้เรียนรู้เรื่อง “ความรัก” ผ่านการแสดงละครของเพื่อนๆ อีกด้วย

ศาสนาคริสต์ยึดหลักความรัก 2 ประการ คือ รักพระเจ้า รักเพื่อน มนุษย์ เชื่อและน้อมรับการไถ่บาปของพระเยซู วันนั้นเราได้เรียนรู้เรื่อง

*บุญราศีนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง เป็นพระสงฆ์ที่มีความกระตือรือร้นในงาน พระธรรมทูต และพลีชีพ เพราะเห็นแก่ความเชื่อในพระเป็นเจ้า สมเด็จพระสันตะปาปา ยอห์น ปอลที่ 2 ได้ประกาศรับรองความศักดิ์สิทธิ์ของท่านเมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 2000 และประกอบ พิธีสถาปนาเป็นบุญราศีมรณสักขีวันอาทิตย์ที่ 5 มีนาคม ค.ศ. 2000 ณ มหาวิหารนักบุญ เปโตร กรุงโรม ประเทศอิตาลี

ความรักจากการแสดงละคร เพื่อนๆเราถูกสวมบทบาทเป็นคนพิการ ขาหัก แขนขาด และหูหนวก แล้วคนเหล่านี้ก็ต้องทำกิจกรรมร่วมกับคนปกติ ซึ่งกระตุ้นให้เราได้เรียนรู้ถึงความรักที่จะช่วยเหลือ แบ่งปัน พึ่งพาอาศัยกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย และยอมรับในความแตกต่างของแต่ละคน

นอกจากนั้นเรายังได้เรียนรู้ถึงนิกายต่างๆ ในคริสต์ศาสนา เนื่องจากศาสนาคริสต์มีอายุยืนยาวมาถึงสองพันปี ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการแตกแยกเป็นครั้งใหญ่ๆ สองครั้ง ทำให้ศาสนาคริสต์มี 3 นิกายใหญ่ๆ คือ นิกายโรมันคาทอลิก นิกายออร์ทอดอกซ์ และนิกายโปรเตสแตนท์

เช่นเดียวกับค่ายครั้งที่ 3 จังหวัดสตูล พวกเรามีโอกาสได้รู้จัก “นิกายโปรเตสแตนท์” หรือ “คริสเตียน” เพิ่มขึ้นมาอีกนิกายหนึ่ง โดยการเข้าไปเยี่ยมชมคริสตจักรสตูล และร่วมนมัสการพระเจ้า

ภายในคริสตจักรของชาวคริสเตียนนั้น จะประดับตกแต่งอย่างเรียบง่าย มีเพียงไม้กางเขนเรียบๆ ง่ายๆ เพื่อระลึกพระเยซูคริสต์ จะไม่มีการจัดประดับด้วยรูปปั้นหรือรูปเคารพใดๆ เลย รวมถึงคริสเตียนจะไม่ไหว้ ไม่สร้างรูปเคารพ หรือรูปปั้นใดๆก็ตาม เพราะคริสเตียนเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะทำให้หลงไปจากทางของพระเจ้า

นอกจากนั้นในนิกายโปรเตสแตนท์จะไม่มีนักบวช มีเพียงศาสนาจารย์เท่านั้น ซึ่งเป็นผู้จะเทศนาอธิบายพระคำของพระเจ้าจากพระคัมภีร์ดังที่เราเห็นในคริสตจักรสตูล

การนมัสการพระเจ้า คือ การถวายพระเกียรติพระเจ้า ผู้ที่ตนเคารพบูชาสูงสุดเหนือสิ่งอื่นใด การนมัสการพระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ เป็นการยกย่องพระองค์ด้วยใจจริง โดยแสดงออกมาทางอากัปกิริยาที่สมควรหลายอย่าง เช่น ยืนขึ้น พร้อมเพรียงกันเพื่อสรรเสริญพระบารมีปกเกล้าฯ คุณเข่าลงเมื่ออธิษฐาน สาราภาพผิด พร้อมทูลขอให้ทรงเมตตาอภัยโทษ และนั่งลงสงบใจฟังพระดำรัสของพระองค์ ในขั้นตอนต่างๆ ของการนมัสการจะมีการร้องเพลงสอดแทรกโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ

ในวันนั้นที่ประชุมเริ่มต้นด้วยการอธิษฐาน อ่านพระคัมภีร์และมีการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า ซึ่งการร้องเพลงของคริสเตียนเป็นการเปิดใจสรรเสริญ และน้อมรับพระคำของพระเจ้า และยังเป็นเตรียมพร้อมสำหรับการที่จะรับฟังคำสั่งสอนจากผู้รับใช้ของพระเจ้าด้วย

จากนั้นจะมีการถวายทรัพย์สิน โดยมีเจ้าหน้าที่ถือถุงถวายเดินในที่ประชุม การถวายทรัพย์สินนี้ ก็แล้วแต่ว่าใครจะถวายมากน้อย หรือไม่ถวายก็ได้ สำหรับคริสเตียนถือว่า เมื่อพระเจ้าประทานทุกสิ่งมาให้เรา ดังนั้นเราจึงนำทรัพย์สิน ส่วนหนึ่งมาคืนกลับสู่พระเจ้า เพื่อที่คริสตจักรจะได้ใช้ทรัพย์สินนี้ไปในกิจการงานของคริสตจักร ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือผู้ยากไร้ การจัดการเรื่องการศึกษา การประกาศเรื่องราวของพระเจ้าในช่วงพิธีศีลมหาสนิทซึ่งเป็นพิธีเพื่อระลึกถึงพระเยซูในวันสุดท้าย ก่อนที่พระองค์จะถูกตรึงที่กางเขน

มีเพื่อนๆ หลายคนสนใจว่าคือ อะไร แล้วทำไมถึงต้องมีการกินแผ่นปัง และดื่มน้ำองุ่นด้วย

แผ่นปังนั้น หมายถึง เพื่อเล็งเห็นถึง
วรกายของพระเยซู พระคริสตธรรมคัมภีร์
กล่าวว่า “นี่เป็นกายของเรา ซึ่งได้ให้สำหรับ
ท่านทั้งหลายจงกระทำอย่างนี้ให้เป็นที่ระลึก
ถึงเรา”

น้ำองุ่นนั้น เพื่อเล็งถึง พระโลหิตของพระเยซูคริสต์ที่หลั่งลงบน
กางเขนนั้น เพื่ออภัยบาปให้แก่คนบาปทุกคนที่เชื่อในพระเจ้า

ในพิธีจะนำมาซึ่งการสำรวม และการสำรวจจิตใจ สาราภาพความผิด
บาปของตนเองต่อพระเจ้า ขอการครอบครองของพระเจ้าเพื่อจะมีชีวิต
ที่บริสุทธิ์ ตั้งใจทำความดีโดยพึ่งอาศัยพระกำลังของพระเจ้า เพราะคริสต
ศาสนิกชนเชื่อว่า ตนเองอ่อนแอเกินไปที่จะกระทำดีได้โดยพลະกำลังของ
ตน และหากเรา่วมในพระมหากฤษฎาของพระเจ้า เราก็จะได้รับสิ่งดีๆ
จากพระองค์ และสามารถนำพาเราเดินไปสู่หนทางที่ถูกต้องตั้งงามได้

ปกติแล้วคนที่ไม่ได้เชื่อวางใจในพระเจ้า และองค์พระเยซูคริสต์ หรือ
บุคคลภายนอกจะไม่สามารถร่วมรับศีลนี้ได้ หรือแม้กระทั่งผู้ที่เป็
นคริสเตียนแล้ว หากไม่ได้สารภาพบาป หรือหากไม่พร้อมก็วยังไม่ร่วมรับ
ศีลนี้ เพราะถือว่าเป็นการร่วมกินดื่มพิธีด้วยท่าทีที่ไม่เหมาะสม

สุดท้ายไม่ว่าเราจะนับถือศาสนาไหน นิกายใด สิ่งสำคัญที่พระเจ้าตรัสไว้ในพระคัมภีร์ นั่นก็คือ

“ที่สำคัญยิ่งกว่าอะไรหมดก็คือ จงรักซึ่งกันและกันให้มาก เพราะว่าคุณรักกลับล้างความผิดมากมายได้” (1เปโตร 4:8)

“ลูกทั้งหลายเอ๋ย อย่าให้เรารักกันด้วยคำพูดและด้วยปากเท่านั้น แต่จงรักกันด้วยการกระทำและด้วยความจริงใจ” (1ยอห์น 3:18)

บัญญัติสิบประการ

1. จงนมัสการพระเจ้าแต่ผู้เดียว
2. อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมควร
3. วันพระเจ้าให้ถือเป็นวันศักดิ์สิทธิ์
4. จงนับถือบิดามารดา
5. อย่าฆ่าคน
6. อย่าล่วงประเวณี
7. อย่าลักทรัพย์
8. อย่านิินท้าวร้ายผู้อื่น
9. อย่าคิดโลกในประเวณี
10. อย่าคิดโลกในสิ่งของของผู้อื่น

นะซีรุดดิน พาชมมัสยิดมำบัง

ชาวยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์ที่ผ่านค่ายแรก คงได้มีโอกาสเยี่ยมชมมัสยิดซาฟีอีมาเรียม ซึ่งเป็นศาสนสถานของอิสลามกันมาบ้างแล้ว แต่สำหรับเพื่อนเราบางคน นี่คือ ครั้งแรกและแน่นอนว่าอาจจะเป็นครั้งแรกในชีวิตของใครหลายคนที่ได้ก้าวย่างเข้ามายังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ ได้เห็นการปฏิบัติละหมาด และได้เรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามอย่างใกล้ชิด

ท่ามกลางแดดร้อนยามเที่ยงของวันศุกร์แห่งเมืองสตูล แม้ว่าความร้อนภายนอกจะแผดเผา แต่ในใจกลับสงบเย็นด้วยการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากพี่น้อง คุณลุง คุณน้าในมัสยิด รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ มุสลิมที่มาจากปัตตานี ก็ช่วยต้อนรับขับสู้อย่างดี

“มัสยิดมำบัง” แห่งนี้ถือว่าเป็นมัสยิดเก่าแก่ประจำจังหวัดสตูลภายในมัสยิดถูกตกแต่งอย่างสวยงาม แบบเรียบง่ายด้วยกระเบื้องเคลือบหินอ่อน และกระจกใสที่สำคัญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา

ได้เสด็จมาทรงเปิดมัสยิดแห่งนี้เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2522

ในทุกวันศุกร์ ผู้ชายชาวมุสลิมจะมาปฏิบัติละหมาดวันศุกร์ที่“มัสยิด” หรือ“สุเหร่า” คำว่า“มัสยิด” เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอาหรับ ส่วนคำว่า“สุเหร่า” เป็นคำที่ยืมมาจากภาษามลายู คือ สถานที่ทำอิบาดะ (บูชาสักการะ) ต่ออัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้า

“ละหมาด” หรือ “นมาซ” อย่างที่เราใช้กันนั้นมาจากภาษาอาหรับ คำว่า “อัสต่อลาห์” หมายถึง การเข้าเฝ้าพระเจ้าที่มีนามว่า “อัลลอฮ์” ที่มุสลิมจะต้อง ปฏิบัติตั้งแต่เยาว์วัยจนชีวิตจะหาไม่ เป็นการสรรเสริญ พระเกียรติคุณ เป็นการขอพร และการขออภัยโทษ ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติ ละหมาดจะต้องสะอาด ตามบัญญัติอิสลามที่มีรูปแบบการทำให้สะอาดคือ “อิลฎูอ์” หรือ “การอาบน้ำละหมาด” โดยอัลลอฮ์ได้ทรงบัญญัติเกี่ยวกับการ อาบน้ำละหมาดในคัมภีร์อัลกุรอานว่า

“โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เมื่อพวกเจ้ายืนขึ้นสู่การละหมาด หมายถึง การร่อนเกล้าที่จะปฏิบัติละหมาด พวกเจ้าจงล้างใบหน้าของพวกเจ้า และ ล้างมือทั้งสองของพวกเจ้าจนกระทั่งจรดข้อศอก และจงลูบศีรษะของ พวกเจ้า และล้างเท้าทั้งสองของพวกเจ้าจนจรดข้อเท้า” (บทมائدةฮ์ / โองการที่ 6)

วันนั้นเราได้สังเกตเห็นว่า ที่อาบน้ำละหมาด จะมีการแบ่งสถานที่ชัดเจนระหว่างที่อาบน้ำ ละหมาดของชายและหญิง สถานที่ละหมาด ในมัสยิดก็เช่นกันเดียวกัน จะแบ่งส่วนอย่างชัดเจน ระหว่างพื้นที่ละหมาดฝ่ายชายกับฝ่ายหญิง เพราะในศาสนาอิสลาม ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการไม่ปะปนกันระหว่าง ชายหญิง

ในการทำละหมาดโดยทั่วไปแล้วส่งเสริมให้บรรดาชายมุสลิม ละหมาดรวมกันที่มีมัสยิดในทุกๆเวลาละหมาด และไม่ส่งเสริมให้บรรดา ผู้หญิงละหมาดที่มีมัสยิด อันเนื่องจากอิสลามได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิด จากผู้หญิง เช่น การแต่งกายรัดรูป และการใส่ผ้าหอมที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ของการยั่วเย้าเพศตรงข้าม การทักทายในระหว่างเดินไปมัสยิดกับชายอื่น ฯลฯ ซึ่งเหมาะที่สุด ถ้าหากนางจะเลือกมุมละหมาดภายในบ้าน แต่ถ้าหากนางจะ ละหมาดที่มีมัสยิดในศาสนาอิสลามก็ไม่ถือโทษ เพียงแต่ไม่ส่งเสริมเท่านั้นเอง

นะซีรุดดีน* หรือ ซีด หนึ่งในยุวทูตจากอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย พาเราเข้าชม พร้อมอธิบายตั้งแต่เริ่มต้นของการเข้ามาในมัสยิดว่า ก่อนที่ก้าวเข้ามาในมัสยิด มุสลิมจะขอวิงวอนขอให้อัลลอฮ์นั้นเปิดประตูแห่งความเมตตาของพระองค์ และก้าวเท้าขวาเข้าไป จากนั้นผู้ที่อยู่หรือพำนักอยู่ในมัสยิดไม่ว่าจะเข้าไปปฏิบัติสิ่งใดก็ตาม เช่น ปฏิบัติละหมาด อ่านอัลกุรอาน กล่าวรำลึกพระเจ้า นั่งประชุม หรืออื่นๆ ก่อนที่จะปฏิบัติสิ่งดังกล่าวนั้น เขาจะต้องตั้งใจ หรือเรียกในภาษาอาหรับที่ถูกเรียกติดปากมุสลิมว่า “เหนียต” ซึ่งเขาต้องเหนียตหรือตั้งใจว่า “ข้าพเจ้าพำนักอยู่ในมัสยิดเพื่ออัลลอฮ์”

หนุ่มซีด อธิบายต่อว่า เมื่อมุสลิมพบเจอกัน จะกล่าวทักทายด้วยประโยคที่ว่า “อัสสะลามุอะลัยกุมวะเราะมะตุลลอฮิวะบะเราะกาตุฮ์” มีความหมายว่า “ขอความสันติความเมตตา และความจำเริญจากพระองค์ อัลลอฮ์จงประสบแต่ท่าน” และผู้ที่ได้ยินหรือผู้ที่ถูกทักทายก็จำเป็นที่จะต้องกล่าวตอบว่า “วะอะลัยกุมุสสะลามวะเราะมะตุลลอฮิวะบะเราะกาตุฮ์” มีความหมายว่า “ขอความสันติความเมตตา และความจำเริญจากพระองค์ อัลลอฮ์จงประสบแต่ท่านเช่นกัน”

นอกจากการละหมาด ซึ่งแสดงถึงการเคารพต่อพระผู้เป็นเจ้าแล้ว การเดินทางมาละหมาดวันศุกร์ของชาวมุสลิม ถือเป็นกิจกรรมร่วมกันของพี่น้องมุสลิมในรอบสัปดาห์ เป็นการพบปะสร้างสรรค์เพื่อไต่ถามทุกข์สุขซึ่งกันและกัน และกิจกรรมสำคัญที่เกิดขึ้นก่อนที่จะปฏิบัติละหมาดวันศุกร์

* ในภาษาอาหรับ “นะซีรุดดีน” แปลว่า ผู้ช่วยเหลือศาสนา

นั่นคือ การฟัง และใคร่ครวญในสิ่งที่ผู้แสดงธรรม หรือ “ค่อฎิบ” ในภาษาอาหรับ ได้แสดงธรรม ที่เรียกเป็นภาษาอาหรับว่า “ค่อฎิบะห์” เพื่อเชิญชวนสู่การ ยำเกรงพระเจ้าเป็นเจ้าในการดำรงวิถีชีวิตประจำวันของมุสลิมทั้งหลาย จากนั้น จะปฏิบัติละหมาด เมื่อเสร็จสิ้นการละหมาดแล้ว ก็จะร่วมกันขอพร หรือ “ดูอาฮ์” ต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงปรานีเสมอ

เราจะไม่เห็นรูปปั้น รูปภาพ และเครื่อง บูชาต่างๆ ตั้งไว้ภายในมัสยิดตามหลักของ อิสลาม แล้วชาวมุสลิมจะไม่สักการะต่อ รูปปั้นหรือภาพใดๆ เลย เพราะหลักศรัทธา อักกาหฺรือหม่าน ของมุสลิมมี 6 ประการ คือ

1. ศรัทธาต่อพระอัลลอฮ์องค์เดียว
2. ศรัทธาต่อเทวทูต หรือมาลาอิกะฮ์
3. ศรัทธาต่อคัมภีร์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า
4. ศรัทธาต่อศาสนทูต
5. ศรัทธา ต่อวันสิ้นโลก หรือวันกิยามะฮ์ และ
6. ศรัทธาต่อข้อกำหนดหรือกฎสภาวะ- การณ์ที่พระเจ้าผู้เป็นเจ้ากำหนดไว้

เช่นเดียวกับค่ายแรก ที่อาจารย์เปาซี แยน่า เปรียบเทียบว่าเป็น “พีรามิดแห่งศรัทธา” โดยให้เราถืออิฐเป็นรูปพีรามิด 6 ชั้น และเปรียบเทียบ ให้เห็นว่า ไม่ว่าจะพีรามิดจะรูปทรงใด ส่วนสำคัญที่สุดคือ ฐานของพีรามิด ซึ่งเปรียบได้กับการยึดมั่นในศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ ถ้ามั่นคงไม่ คลอนแคลนก็สามารถเป็นหลักในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ว่าจะต้องเผชิญกับ อะไรก็ตาม

ตอนนี้เสียงในมัสยิดสงบลง ทุกคนกำลังตั้งใจละหมาดต่อพระเจ้า พวกเราอยู่กันบนชั้นลอยของมัสยิดซึ่งทางมัสยิดไม่ถือเป็นบริเวณมัสยิด แต่เป็นพื้นที่อเนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรมต่างๆของศาสนา

สำหรับภายในมัสยิดแล้วกิจกรรมต่างๆสามารถปฏิบัติได้เฉพาะมุสลิมที่สะอาดตามบัญญัติอิสลามเท่านั้น สำหรับด้านล่างนั้นมีแต่มุสลิมชาย ที่เรียกเป็นภาษาอาหรับว่า “มุสลิม” ที่กำลังปฏิบัติละหมาด ส่วนข้างบนที่เราสังเกตการณ์อยู่ก็มีเพื่อนๆต่างศาสนิก และมีมุสลิมผู้หญิงที่ภาษาอาหรับ เรียกว่า “มุสลิมะห์” กำลังละหมาดอยู่เช่นกัน

ซี้ดบอกว่า การมาค่ายนี้ ทำให้เราเข้มแข็ง ในศาสนาของเรามากขึ้น เพราะคนอื่นเขา ยังอยากรู้จักศาสนาเรา ดังนั้นเราก็ต้องศึกษา และทำความเข้าใจในศาสนาของเราให้ถ่องแท้ *“ในฐานะที่เราก็คือเป็นมุสลิมคนหนึ่ง เราก็คอยเป็นแบบอย่างที่ดี ให้เขาเห็นว่า มุสลิมนั้นรักสันติ มีระเบียบวินัยเคร่งครัดในศาสนา”*

หลังจากที่เราได้สังเกตการณ์ปฏิบัติละหมาดของพี่น้องชาว มุสลิมแล้ว เราได้แบ่งกลุ่มกันศึกษาเกี่ยวกับหลักการศรัทธา ที่เรียกในภาษาอาหรับว่า “อัครกาหฺรูอิมมาน” อย่างที่กล่าวไปในตอนต้น โดยมีอาจารย์มุห์หมัดเปาซี เป็นวิทยากรนำเสนอ

ส่วนทางอาจารย์มิตร ดาราฉาย อธิบายเรื่องหลักการปฏิบัติในอิสลามที่เรียกเป็นภาษาอาหรับ “อักษะฮ์อิสลาม” นั่นก็คือ 1.การปฏิบัติตน 2.การละหมาด 3.การถือศีลอด 4.การบริจาคชะกาต 5. การประกอบพิธีฮัจญ์ ซึ่งถือเป็นหลักปฏิบัติอันจะทำให้เป็นมุสลิมที่สมบูรณ์

ในวันเดียวกันนั้นยังมีการแบ่งกลุ่มย่อย ที่มีเยาวชนทั้งสามศาสนาอยู่ด้วยกัน พูดคุยในบริบทของศาสนาอิสลามกับความแตกต่างกับศาสนาอื่นๆ โดยเยาวชนมุสลิมและวิทยากร ผู้สังเกตการณ์จากวิทยาลัยอิสลามยะลา เป็นผู้อธิบายเสริม

ช่วงบ่ายแก่ ๆ พวกเราได้ไปเยี่ยมชม “พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเมืองสตูล” หรือ “คฤหาสน์กูเด็น” นอกจากจะได้เห็นการจำลองวิถีชีวิตการค้า และศิลปหัตถกรรมของชาวสตูลแล้ว ยังได้เห็นพิธีกรรมต่างๆ ตามวัฒนธรรม ประเพณีปฏิบัติของชาวมุสลิมสตูลดั้งเดิม เช่น พิธีแต่งงาน พิธีเข้าสู่นิต (คิ้วตาน) ซึ่งทำเอาพวกเราหลายต่อหลายคนตื่นตาตื่นใจ เพราะเคยได้ยินมาแต่ก็นึกภาพไม่ออก พอได้มาเห็นการจำลองพิธีกรรมต่างๆ แล้วทำให้พวกเราเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับศิลปวัฒนธรรมประเพณีมากขึ้นทีเดียว

เมื่อได้มาเรียนรู้กันขนาดนี้แล้ว ก็อย่าเผลอไปเรียกเพื่อนเราผิดๆ เข้าล่ะ อย่างผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เราเรียกว่า “มุสลิม” ซึ่งชาวมุสลิมนี้ก็มีทั้งจีนมุสลิม ไทยมุสลิม อินเดียมุสลิม ดังนั้นไม่ควรที่จะไปเรียก

เพื่อนเราว่า “แขก” อย่างเด็ดขาด เพราะคำว่าแขกไม่ได้หมายถึงผู้นับถือศาสนาอิสลาม เดี่ยวเสียชื่อโครงการศาสนิกสัมพันธ์ของเราหมด

การปฏิบัติตน หรือมารยาทสำหรับผู้ที่จะเข้าสู่มัสยิด มีข้อห้ามดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ที่สะอาดจากหะดัษใหญ่

สภาพความไม่สะอาดของบุคคลตามศาสนบัญญัติแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

หะดัษเล็ก หมายถึง ผู้ที่มีเหตุจำเป็นต้องอาบน้ำละหมาด เช่น หลังจากปัสสาวะ หลังจากอุจจาระ ฯลฯ

หะดัษใหญ่ คือ ผู้ที่มีเหตุจำเป็นต้องอาบน้ำญะนาบะห์ “อาบน้ำอันเนื่องมาจากสิ่งสกปรกตามบัญญัติอิสลามที่หนักๆ” เช่น ผู้ที่เข้ารับอิสลามใหม่ ผู้ที่เสียชีวิต (ผู้มีชีวิตอาบน้ำให้) หลังจากสตรีมีประจำเดือน หลังจากสตรีมีเลือด หลังคลอดบุตร หลังจากสามีภรรยาามีเพศสัมพันธ์ หรือหลังจากที่มีเหตุทำให้สูจิเคลื่อนที่ และการอาบน้ำญะนาบะห์จะถูกปฏิบัติ เมื่อจะปฏิบัติพิธีศาสนาบางอย่าง เช่น อาบน้ำในวันศุกร์ อาบน้ำในวันรื่นเริงของมุสลิม “วันอีดี” โดยมีรูปแบบที่แตกต่างกับการอาบน้ำละหมาด แต่มีขั้นตอนการอาบน้ำละหมาดรวมอยู่ด้วย

2. ต้องแต่งกายถูกต้องตามหลักการอิสลาม

3. ให้กล่าวสลาม และกล่าวดูอาห์ “ขอพร” ก่อนเข้ามัสยิดว่า “โอ้อัลลอฮูโปรดเปิดประตูแห่งความเมตตาของพระองค์ให้แก่ข้าด้วยเถิด” และก้าวเท้าขวาเข้าไป

4. เมื่อเข้าไปแล้ว ให้นึกตั้งใจว่า “ข้าพเจ้าพำนักอยู่ในมัสยิด”

5. ก่อนนั่งลง ให้ละหมาดเคาะรพมัสยิด ที่เรียกในภาษาอาหรับว่า “ตะเอียยะตุลมัสยิด”

6. ไม่ส่งเสริมให้มีการซื้อขายในมัสยิด แต่หาหรือการซื้อขายเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของมัสยิดหรือประโยชน์ของมนุษยชาติได้ เช่น หาหรือเกี่ยวกับการขายของเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้หรือเด็กกำพร้า หรือหาหรือเพื่อจัดงานหารายได้ให้กับมัสยิด ฯลฯ

7. ห้ามพกอาวุธในมัสยิด

8. ไม่เดินผ่านผู้ละหมาด และไม่ใช้เสียงดัง ในขณะที่คนอื่นยืนละหมาด หรืออ่านอัลกุรอ่าน

9. ไม่ถ่มน้ำลายในมัสยิด

10. มัสยิดต้องสะอาดจากสิ่งสกปรก

11. ผู้เข้าไปในมัสยิดจะปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการรำลึกถึงอัลลอฮ์เท่านั้น

12. ห้ามมีเสียงดนตรีในมัสยิด

กว่าจะได้เป็นผู้นำ

ห้าวันอันแสนเหนื่อย สนุก คลุกเคล้าน้ำตา เพราะพวกเราได้มาเข้าค่ายพัฒนาความเป็นผู้นำทางคุณธรรม โดยเฉพาะค่ายนี้พวกเราพากันมาฝึกที่สถาบันฝึกอบรมผู้นำ มูลนิธิพลตรีจำลอง ศรีเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

พี่ๆ ที่มงานเตรียมกิจกรรมต่างๆ ไว้ให้เราพวกเราทำมากมาย ไม่ว่าจะเป็นวอล์คแรลลี่ เกมตามฐาน ทำอาหารทานกันเอง สิ่งที่น่าสนใจและลืมไม่ลงจริงๆ ก็คือ เกมชีวิตที่ทำให้พวกเราหลายคนต้องหลั่งน้ำตาอยากรู้ว่าเกมนี้เป็นอย่างไร เดี๋ยวเราไปเล่าให้ฟังต่อในเกมนชีวิตแล้วกัน

“เบญจ” จากโรงเรียนหนองเสือวิทยาคม ที่ตอนแรกเกือบจะไม่ได้มาแล้ว เพราะติดอะไรหลายอย่างที่โรงเรียน แต่สุดท้ายพอได้ยืนยันว่า ฝึกความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม เบญจรีบเก็บกระเป๋าเลยทันที เพราะอยากเป็นผู้นำกับเขาบ้างเหมือนกัน

“ฟังแล้วก็อึ้ง..ฝึกความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม เราเคยเป็นแต่ผู้ตามไม่เคยนำสักครั้ง เลยตัดสินใจมาค่ายนี้ดูว่าจะเป็นอย่างไร สุดท้ายก็ได้ทำในสิ่งที่เราไม่คิดว่าเราจะทำได้”

แต่ตั้งแต่เข้ามาในค่าย วันแรกพวกเราต้องออกกฎเพื่อควบคุมกันเองว่าในฐานะผู้นำนั้น เราจะต้องมีกฎอะไรกันบ้าง เช่น ความรับผิดชอบ รู้หน้าที่ การตรงต่อเวลา และอีกมากมายสารพัดกฎที่พวกเราตั้งขึ้นมา หรือแม้แต่

บทลงโทษเอง พวกเราก็ยังออกกฎ คือ “หากผิดกฎเราก็ยอมให้ผู้นำค่ายสามารถลงโทษเราได้ แต่ก็มีข้อแม้หนึ่ง... หนึ่ง คือว่า ต้องลงโทษบนพื้นฐานของความเมตตาและคุณธรรม”

วันแรก พวกเราเจอการละลายพฤติกรรมชะอ่วมเลย สารพัดสารพันฐานและเกม แต่เล่นเกมเล่นเอาพวกเราต้องแก้ปัญหา หาวิธีจัดการกับเกมต่างๆ เช่น เกมท่อพีวีซีที่มีการเจาะรูไว้ แล้วจะต้องให้เราเติมน้ำให้เต็ม เกมนี้ประทับใจมาก เพราะเพื่อนเราบางคนถึงกับยอมลงทุน “ถอดเลยคะ” ไม่ใช่ถอดอะไรนะ เพื่อนชายเรายอมถอดเสื้อมาอุดรูไว้ไม่ให้น้ำรั่ว

เกมวันนี้ เราต้องแข่งขันกันเพื่อให้ได้อุปกรณ์ไว้ใช้ทำครัวตอนค่ำ เป็นครั้งแรกของพวกเราที่ได้หุงข้าว ทำกับข้าวแบบนี้ ที่สุดเราก็ได้เมนูเด็ดคือ ไข่เจียว ผัดผักบุ้ง กว่าจะทำเสร็จ พวกเราเริ่มสนิทกันขึ้นมาแล้ว ด้วยว่าลำบากกันมาทั้งวัน แม้ว่าอาหารจะอร่อยเทียบไม่ได้กับร้านๆ ใดๆ ที่เรากินกันมา แต่ทว่าตอนจบของวันนั้นก็สวยงามไม่น้อย เพราะได้ทานอาหารฝีมือพวกเราตัวเอง ท่ามกลางแสงเทียนยามค่ำคืนร่วมกัน

วันอื่นๆ มีเกม ที่ท้าทายความเป็นผู้นำของพวกเราอีก บางเกมดูง่ายเหมือนไม่มีสาระอะไร แต่พอได้ไปคุยกับพี่บาตตอนที่ฝึกการเป็น

พี่เลี้ยงที่ค่ายสตูล ถึงได้รู้ว่าแต่ละเกมนั้นมันมีสาระและจุดมุ่งหมายของตัวมันเอง เช่น เกมยาง รถยนต์ คนแรกวิ่งไปล้ม อีกคนวิ่งไปตั้ง หรืออย่างเกมโยแมงมุมที่ออกแบบมา เพื่อฝึกให้พวกเราเป็นผู้นำโดยเฉพาะ

“พี่บาส” ผู้นำกิจกรรมบอกว่า เล่นตอนแรกมันจะสนุก จากนั้นผู้เล่นจะรู้สึกเหนื่อย พอรอบสองจะเกิดการคิด ภาวะผู้นำจะเริ่มเกิด เพราะต้องคิดแก้ปัญหา ถ้าทำไม่ได้จะไม่ผ่านฐานนั้น คือเป็นการฝึกตัวเรากับผู้อื่น เช่น บางคนจะแสดงสีหน้าอาการ ไม่พอใจออกมา บางคนก็รู้จักที่จะปรึกษาหารือกันก่อน ก่อนที่จะร่วมลงมือทำกิจกรรม

“ถ้าเขาไม่คิด ไม่แก้ปัญหา ไม่วางแผน เขาจะไม่สำเร็จ เราจะเห็นสภาวะที่แท้จริงของพวกเราได้เลย ว่าถึงเวลาต้องนำแล้วเพื่อนำได้ไหม ไม่สู้ ไม่ไหว ไม่คิด ไม่เอา เราก็จะเห็นท่าที่แต่ละคนเอง บางคนเจียบดูเหมือนไม่มีภาวะผู้นำ แต่เขามีเวลาวิกฤตจริงๆ เวลาที่ต้องการผู้นำจริงๆ เขามี”

พวกเราเหมือนได้เรียนรู้ไปโดยปริยายจากเกมในแต่ละวัน และก่อนทานข้าวเย็นของทุกวัน เราไปนั่งจับกลุ่มปรึกษาหารือกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น คุยกัน มีการบอกกล่าวข้อผิดพลาดของแต่ละคน พวกเราก็ยอมรับกันได้และเข้าใจกันดี ไม่มีใครเลยที่โกรธ หรือไม่พอใจเลย

ในวันที่พวกเราต้องฝึกพูดต่อหน้าชุมชน แบบมือถือไมค์ ไฟส่องหน้า เล่นเอาพวกเราหลายคนประหม่า ขาสั่น ปากสั่นกันเป็นแถว แต่ที่สุดแล้วก็ได้หัดพูดกันทุกคน

“อัสมี” ชายหนุ่มสุดหล่อประจำค่าย แอบบอกเราว่า เขานะเป็นคนพูดน้อย แต่วันนั้นเขามีความสุขมาก เพราะเริ่มที่กล้าจะพูดต่อหน้าคนอื่นมากขึ้น

แต่ใครจะรู้ “เป็ล” ได้ พูดจนไม่มีเสียงเหลือเลย “ปกติ “เป็ล” กล้าคิดนะ แต่ไม่กล้าแสดงออก หรือ ไม่พูดออกมา แต่พอมาฝึกเราได้รู้ว่า เราเริ่มเป็นผู้ นำมากขึ้น รู้ว่าผู้นำที่ดีต้องทำตัวอย่างไร”

แต่ห้าวัน ที่แสนมันส์ แสนสนุก แสนโหด ก็ทำให้พวกเราเติบโตขึ้นไม่น้อยเลย อีกทั้งก็ยังได้ฝึกทั้งความเป็นผู้นำ ฝึกทั้งเรื่องคุณธรรม เช่นเดียวกับที่น้ำฝนบอกว่า ค่ายนี้ทำให้ฝนรู้ว่า ความเป็นผู้นำกับเรื่องคุณธรรมมันผูก ดิติดอยู่ด้วยกัน มันจะต้องมาด้วยกันเสมอ

“คนไม่มีคุณธรรม ไม่มีวันเป็นผู้นำที่ดีได้ เพราะผู้นำที่ดี นอกจากจะต้องมีความรู้กว้างขวาง มีความคิดก้าวหน้าแล้ว ยังต้องมีความสามารถในการนำไปสู่สิ่งที่ถูกที่ควรด้วย และคุณธรรมที่สำคัญที่สุดสำหรับคนที่ ‘จะเป็นผู้นำ’ ก็คือ ความเป็นมิตร เพราะสิ่งนี้มันจะช่วยต่อกย้ำศักยภาพ ความเป็นผู้นำของเราได้เอง โดยที่เราไม่ต้องอวดอ้างสรรพคุณตัวเองเลยแม้แต่น้อย”

ใช้เลยอย่างทีสุภาวชิตจีน มักจะใช้คำนี้
ควบคู่กันเสมอ นั่นก็คือ “คุณธรรม นำมิตร”
ขณะเดียวกัน การมาถ่ายนี้ก็ยิ่งทำให้เราได้เปิด
มุมมอง เรียนรู้ความต่าง และพร้อมที่จะเปิดใจ
กว้างยอมรับความต่างนั้น

“เบียร์” อยากบอกว่า นอกจากถ่ายครั้งที่สองนี้จะทำให้ตัวเองกล้าพูด
และมั่นใจมากขึ้นแล้ว ยังได้เรื่องความเข้าใจกับเพื่อนศาสนาอื่นของเขา
มากขึ้น ไปด้วย

“อย่างมุสลิมนี้ทั้งชีวิตไม่เคยไปคุยกับเขาเลย มาได้คุย นั่งกอดคอ
เปิดใจ คุยกันได้ทุกอย่าง ตอนแรกเราก็มองคนมุสลิมออกแนวโหดๆ ดูจะดุๆ
แต่พอได้คุยแล้วเราก็เห็นว่า เขานิสัยดี ใจดีมากๆ เพื่อนผู้หญิงก็นิสัยดี
อย่างพอมมาเป็นค่ายสามมาเป็นพี่เลี้ยง ก็เหมือนเราเรียนจบแล้ว เราได้ฝึก
งานเลย และได้ทำงานกับเพื่อนๆ แค่มองหน้ากันก็รู้แล้วว่า เราจะทำอะไร
สนุกไม่เครียด ยังไม่เห็นมีใครหน้างอเลย”

สุดท้ายใครจะสรุปจบท้ายได้ดีไปกว่ามุฮัมมัด เพื่อนของพวกเรา
ที่สรุปไว้อย่างน่าฟังว่า “ผมได้บทสรุปแล้วด้วยตัวผมเอง และเพื่อนๆ
ทุกคนว่า ถึงเราจะนับถือศาสนาต่างกัน เราอยู่ร่วมกันได้ถ้าเคารพ
ในความต่างของกันและกัน ซึ่งผมคิดว่าประสบการณ์นี้เป็นประโยชน์
มากสำหรับวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่อย่างพวกเรา”

ภาวะผู้นำทางคุณธรรม

1. ความสามารถในการวางแผน
2. การเป็นบุคคลที่ตรงต่อเวลา
3. มีความเอื้อเฟื้อ เสียสละตน
4. มีความเอาจริงเอาจัง ทุ้มเทเต็มที่กับการกระทำ
5. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. มีความอดทน
7. มีความรับผิดชอบ
8. มีความซื่อสัตย์
9. มีความกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง
10. ทักษะในการคิดพิจารณาแยกแยะตามความเป็นจริง
11. มีทักษะในการพูดในที่สาธารณะ
12. มีรู้จักเกรงใจเคารพสิทธิให้เกียรติผู้อื่น
13. เข้าใจในความแตกต่างและยอมรับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข
14. มีความสามารถในการควบคุมการแสดงออกทางท่าทาง สีหน้าไม่ปล่อยไปตามอารมณ์
15. มีความสามารถในการควบคุมการพูดไม่ปล่อยไปตามอารมณ์

เกมชีวิต...แห่งการเข้าใจชีวิต

เกมได้ดำเนินไประยะหนึ่งแล้ว การแข่งขันกำลังเข้มข้นดุเดือด อารมณ์ของผู้เล่นดูสนุกสนาน ตื่นเต้น แต่สุดท้ายก็มีเสียงร้องไห้โดัง ขึ้นมา....

เวลานี้สถานการณ์ตรงหน้าเปลี่ยนไป เสียงหัวเราะที่สนุกสนาน แปรเปลี่ยนเป็นความ เจ็บที่ดูอึดอัด บีบคั้น สลับกับเสียงร้องไห้ ใครบางคนแสดงที่ทำออกมาทันทีว่า ไม่อยากเล่น อีกต่อไปแล้ว จากเสียงร้องไห้เสียงแรกตามมาด้วย เสียงร้องไห้จากอีกกลุ่ม... และอีกกลุ่ม

ไม่เพียงแต่พวกเราต้องหลั่งน้ำตาแล้ว คนที่จัดค่ายเอง หรือแม้แต่ คุณพ่อ คุณครูก็ยังแอบน้ำตาซึมไปกับพวกเรา

“แต่มันคุ้มนะ” รัตติกาล บอก เพราะว่าไม่มีอะไรจะซาบซึ้งเท่ากับ ตอนจบที่ทุกคนสำนึกเอง แล้วไปกอดเพื่อนอีกคนแล้วก็พากันร้องไห้

“มันไม่ได้ฮือ ๆ เลยนะ ตอนนั้นมันร้องไห้ออกมาเองเลย และมีเพียง คำพูดเดียวว่า “ขอโทษที่เราหักหลัง”

ในการเล่นเกมนี้อำนาจเกมจะจ่ายสตางค์สมมติให้ คือ ทำอย่างไรก็ได้ ให้กลุ่มเรารวยที่สุด คือ แต่ละกลุ่มจะส่งตัวแทนไปเจรจาปรึกษาหารือ กันว่า จะเลือกอักษรอะไร ซึ่งถ้าตกลงว่าเลือกอักษรเหมือนกันก็จะได้เงิน

กันทุกกลุ่ม แต่ถ้ามีกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเลือกไม่เหมือนเพื่อน กลุ่มที่ต่างก็จะได้คะแนนไปกลุ่มเดียว

แต่ด้วยกติกาที่ทำทนายว่า จะต้องให้กลุ่มเรา รวยที่สุด ดังนั้นบรรยากาศในการหักหลังเพื่อน และการหลอกล่อให้เพื่อนเลือกไม่เหมือนเรา จึงเกิดขึ้น “พอเล่นไปสองสามตา อีกกลุ่มหนึ่งก็เริ่มเบี่ยงเบนไปเขียนอักษรอื่น คือ เขาหลอกให้เรารอ แล้วเขาหักหลัง โดยรับเงินไปคนเดียวเลย เราก็ต้องเสียเงิน แต่ถ้าเขาทำอย่างที่ดีกลงในเวลาที่ส่งตัวแทนกลุ่มไปประชุมตกลงกันเป็นช่วงๆ ทุกกลุ่มจะรวยไปพร้อมๆกัน แต่บางกลุ่มเขาไม่ทำ เขาโลภ” รัตติกาลเล่า

“แรกๆ ก็ขำนะว่า หักหลังกันแบบนี้เหอ เราก็เล่นกลับบ้าง จนยิ่งเล่นมันยิ่งเครียด”

หลังจากแต่ละกลุ่ม เริ่มรวยมากขึ้น ความกดดันก็มากขึ้นตามมา เมื่อบรรยากาศการหักหลังเริ่มรุนแรงขึ้น ต่อจากนี้ไปอะไรจะเกิดขึ้น

“เสียงเพื่อนบางคนก็ตะโกนว่า ไม่เล่นแล้ว” รัตติกาลเล่าถึงช่วงเวลาแห่งการพลิกผันของเกมที่จากความสนุกสนาน ก็กลายเป็นความรู้สึกอึดอัด จนไม่อยากเล่น

“บางกลุ่มที่เงินเขาทะลุเป้า จริงแล้วเขาต้องดีใจ แต่เขาก็ไม่สนุกแล้ว เขาเครียดมาก ไม่หัวเราะเลย เพราะเขารู้สึกว่าเขาหักหลังเพื่อน จากที่สามัคคีกันในตอนแรก ก็เริ่มไม่ไว้วางใจกัน ความเห็นแก่ตัวของแต่ละคน ค่อยๆเพิ่มขึ้นๆ”

“เป็ล” เป็นอีกคนหนึ่ง ที่ร้องไห้ไปกับเพื่อนๆ ด้วย แต่ “เป็ล” บอกว่า เธอได้เรียนรู้อะไรไม่น้อย

“มีเหตุการณ์นี้ขึ้นมาก็ดี มันทำให้เรารู้ว่า เราควรจะซื่อสัตย์ต่อกัน สัญญากันแล้ว แต่ถ้าไม่มีเหตุการณ์อย่างนี้ขึ้น พวกเราคงยังไม่สนิทกันแบบนี้”

ฝนเล่าว่า ตอนแรกก็งงอยู่เหมือนกันว่า เล่นเกมนี้เล่นไปเพื่ออะไร ตอนเริ่มเล่นก็รู้สึกสนุก เพราะตัวเงินในเกมมันล่อใจดี แต่เล่นไปเรื่อยๆ เริ่มจมอยู่ในบรรยากาศการหักหลัง จนกระทั่งกลายเป็นบรรยากาศของการไม่ไว้ใจกัน ที่สุดท้ายกลายเป็นว่ากลุ่มนั้นรวบยอดเดี่ยว

“เกมมันก็เหมือนชีวิตเรา บ่อยครั้งเรายอมให้เงินเป็นตัวล่อ ด้วยนิสัยมนุษย์ พอมีเงินเป็นตัวล่อ มันก็อยากได้ เลยทำให้เข้าใจกันผิด พอเลิกเกมมาขอโทษกัน ให้อภัยกัน เลยยิ่งทำให้ความเป็นเพื่อนแน่นแฟ้นมากขึ้นทำให้เข้าใจกันมากขึ้น”

“ผมไม่เคยเห็นค่ายไหนที่ทำให้คนต้องร้องไห้เพราะเกม” ปอนด์เล่า หลังจากที่ได้เรียนรู้ว่า เมื่อถูกหักหลังแล้วมันเป็นอย่างไรมาก่อน

“ปอนด์” บอกว่า รู้ว่าการหักหลังมันผิด แต่ตอนนั้นมันไม่ได้แล้ว เพราะกติกามันมาแบบนั้น แต่พอหักหลังเพื่อนไปก็เริ่มเสียใจ

“ถ้าไม่มีคนหักหลังเรา เราจะไม่รู้เลยว่ามันเป็นอย่างไร พอมีคนหักหลังเราบ๊ีบ เราเริ่มนึกเสียใจว่า อะไรกันอยู่ค่ายกันมา ได้ผ่านค่ายแรกมาด้วยกันแล้ว พอค่ายสองก็เริ่มสนิทกันมากขึ้น แต่สุดท้ายพอมายากหักหลังกัน มันรู้สึกเสียใจ ว่านี่หรือคำว่าเพื่อน”

“แต่มันก็เป็นไฮไลท์ของค่ายสองที่ ทำให้เรารักกันมากขึ้น ทำให้เราตัดสินใจที่จะมาค่ายสามด้วยกัน และพร้อมที่จะเผชิญทุกอย่างร่วมกัน” ปอนด์ทิ้งท้าย

ทำไมต้องเป็น....เกมชีวิต

ณัฐคม จิตติรัตน์ หรือ “พีบาส” ขวัญใจน้องๆ ผู้นำเกมทั้งแบบ โหด มันส์ และฮา

“พีบาส” บอกว่า กิจกรรมทุกอย่างออกแบบมาเพื่อสร้างความเป็นผู้นำให้กับน้องๆ อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการละลายพฤติกรรม สอดแทรกสาระเรื่องศาสนา และมาถึงจุดสำคัญก็คือ การสร้างความเป็นผู้นำ และที่ต้องร้องไห้กันก็เพราะต้องทดสอบความเป็นผู้นำเชิงคุณธรรมของทุกคน

“ในสังคมจริงๆ มันมีค่านิยมอะไร มีสิ่งล่อใจอะไรที่ทำให้คนหลงไปได้ง่ายมาก เราก็เลยเอาเกมนี้มาทดสอบกัน จะได้ให้เห็นว่า ที่เราเรียนรู้เรื่องศาสนาและการเป็นผู้นำ แต่เมื่อเราออกไปเผชิญชีวิตข้างนอกแล้ว สถานการณ์จริงมันเป็นเรื่องแบบนี้ เราจะมีท่าทีจัดการอย่างไร สังคมมันแก่งแย่งชิงดีกัน คุณจะทำโดยที่ไม่ต้องคิดถึงคนอื่นหรือ นั่นคือ ภาพที่เราอยากให้เห็นมันเป็นภาพความเป็นจริงเลยที่เราจำลองมาใช้ในเกมชีวิต”

สำหรับเกมนี้ หลังจากทุกคนเล่นจบเกม ก็จะมีการคลายปม เพื่อที่พวกเด็กจะได้ไม่ติดค้างอะไรในใจและสามารถเข้าใจได้ว่า ช่วงเวลานั้น พวกเขาได้หลงไปกับเกม จนไม่ได้คำนึงถึงความเป็นเพื่อน เพราะฉะนั้นเขาจะรู้เองว่า เขาจะต้องมีท่าทีต่อสิ่งต่างๆ อย่างไม่

“เราได้อธิบายเขาต่อไปว่า จริงๆแล้วในการที่เราจะเป็นผู้นำ เราไม่ได้อยู่คนเดียว เรามีการอยู่ร่วมกัน ซึ่งภายในเกมนั้นไม่ว่า ใครจะบอกว่าอยู่ในศาสนาอะไรก็แล้วแต่ ตอนนั้นตัวตนจริงๆ มันหลุดออกมาให้เห็นกันเลย จุดนี้จะทำให้เพื่อนๆ เริ่มเข้าใจว่า เพื่อนเขาเป็นคนแบบนี้ แล้วเริ่มเปิดใจยอมรับคนอื่นได้อย่างที่เขาเป็น และรู้จักที่จะเข้าใจคนอื่น”

เข้าใจเขา...เข้าใจเรา...และเราก็เข้าใจกัน

“หนึ่งเดียวในความแตกต่างหลากหลาย” เป็นคำที่บาทหลวง หรือ “คุณพ่อชูศักดิ์” มักจะพูดกับพวกเรา อยู่เสมอตั้งแต่ค่ายแรกจนมาถึงค่ายที่สาม แต่ “หนึ่งเดียวในความต่างหลากหลาย” จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าพวกเราเหล่าเยาวชน และ ยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์ ไม่เปิดใจเรียนรู้ และเข้าใจกัน

พวกเราที่มาจากต่างบ้าน ต่างถิ่น ต่างศาสนา ต่างโรงเรียน แต่ได้มาทำความเข้าใจ และรู้จักซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังได้เข้าไปยังศาสนสถานของแต่ละศาสนาเพื่อเปิดกว้างเรียนรู้ เปิดประตูใจของเราให้เปิดกว้างยอมรับความแตกต่างหลากหลายของกันและกัน มิฉะนั้นแล้วสิ่งที่ค่ายศาสนิกสัมพันธ์มุ่งหวังจะเป็นจริงได้อย่างไร

ตั้งแต่ค่ายแรกจนมาถึงค่ายนี้ เรามาไกลถึงสุด และมีใช่เพียงแต่ระยะที่ไกลขึ้นเท่านั้น แต่ความเข้าใจของพวกเราต่างก็มากขึ้นตามไปด้วย

นอกจากความเข้าใจแล้ว อีกหลายเรื่องราวที่เราเคยสงสัย ก็ได้รับคำตอบบางครั้งแม้ไม่ใช่คำพูด ไม่ใช่การสอนสั่งหรืออธิบาย หากทว่าเป็นคำตอบที่เกิดขึ้นโดยตัวมันเอง ผ่านการเปิดใจเข้าไปยอมรับความแตกต่างของเพื่อนๆ ต่างศาสนาต่างหาก

“มันไม่ใช่แค่ความรู้ภายนอก หรือการอ่านหนังสือเท่านั้น เรารู้จักการใช้ชีวิตของเขาโดยตรง ได้เห็นพิธีกรรมจริงๆ พิธีกรรมที่ลงตัว เรียบร้อย ส่วนศาสนาพุทธกับคริสต์ ก็ได้มาเห็นว่า ศาสนาอิสลามเป็นอย่างไร “ญาตรี” หรือ “อิสรี” อธิบายความรู้สึกให้ฟังหลังจากที่มาถ่ายนี้เป็นครั้งที่สามแล้ว

“อย่างหนูเป็นมุสลิมะห์ การมาถ่ายในครั้งนี้ได้เห็นว่าศาสนาอื่นไม่ต่างอะไรไปจากเรา เขามีพิธีกรรมของเขา แม้ว่าหลายอย่างจะไม่เหมือนกัน แต่เราก็ใช้ชีวิตร่วมกันได้ ได้มาเป็นเพื่อนๆ กับคนอื่น ได้รู้สึกผูกพันกับเพื่อนต่างศาสนา เราสามารถอยู่ด้วยกัน ใช้ชีวิตด้วยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยที่ไม่มีเรื่องข้อแตกต่างของศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องเลย”

“ตอนที่ปัญหาภาคใต้ก็มองผิดไป แต่การมาถ่ายนี้ ทำให้เข้าใจอะไรมากขึ้น” ปอนด์เล่า

แม้ว่า “ปอนด์” เองจะคุ้นกับศาสนาอิสลามอยู่แล้ว เพราะบ้านเดิมอยู่นครศรีธรรมราช ซึ่งชุมชนโดยรอบเป็นมุสลิม แม้ปอนด์นับถือศาสนาพุทธ ส่วนพ่อปอนด์นับถือศาสนาคริสต์ ตัวปอนด์เองก็เป็นคริสต์

“ปอนด์ เองอยากจะทำความเข้าใจกับศาสนาต่างๆ ให้ลึกซึ้งกว่าเดิมจากที่เคยรู้มา และตัวปอนด์เองนั้นก็ให้ความสำคัญกับทุกศาสนา”

“ซาฟียะ มุซอร์” มาไกลจากอำเภอบางกล่ำ จ.สงขลา ซาฟียะตอนนี้เรียนที่โรงเรียนส่งเสริมศาสนาวิद्याมูลนิธิอิสลาม บอกว่าเขาประทับใจมาก เพราะได้เห็นศาสนาต่างๆ มารวมตัวกัน แม้ว่าต่างศาสนากัน แต่ก็ใช้ชีวิตร่วมกัน กินข้าว และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

“จะนำแบบอย่างนี้ไปเป็นตัวอย่างให้แก่เพื่อนและรุ่นน้องในโรงเรียน ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าเป็นเยาวชนมุสลิม ก็จะทำให้แต่งกายให้เป็นระเบียบเรียบร้อย หรืออย่างคนพุทธ เราก็บอกเขาว่า สิ่งไหนบ้างที่ควรปฏิบัติ และสิ่งไหนบ้างที่ควรละเว้น เพราะทุกวันนี้เราจะเห็นว่า โลกมันเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่จะพยายามดักเตือนเพื่อนให้กลับมาสู่วิถีชีวิตดั้งเดิม และอยู่ในครรลองของศาสนา”

“การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอื่นที่แตกต่างจากเรานั้น เป็นสิ่งจำเป็นมาก” “น้ำฝน” อธิบายจากประสบการณ์ของตนเองที่เคยรู้จักศาสนาอื่นๆ อย่างผิวเผิน แต่หลังจากการเข้าค่ายมาทั้งสามค่าย ทำให้ทัศนคติหลายอย่างของน้ำฝนเปลี่ยนไป

และการอยู่ในสังคมร่วมกัน และเข้าใจกันมากขึ้น”

“ที่ผ่านมาเราไม่รู้ว่ เรื่องศาสนาอื่นเขาทำอะไรกันบ้าง และทำอะไรไม่ได้บ้าง ฝนคิดว่า มันสำคัญมาก และเราควรจะได้แล้วว่า แต่ละศาสนามีแนวทางอย่างไร และเราก็สามารถเอามาปรับใช้ในชีวิิตประจำวัน

เพราะมันจะยิ่งทำให้เราอยู่ร่วมกันได้อย่างดี

“อัสมี” บอกว่า แม้ว่าเราจะเคยเรียนรู้ศาสนาต่างๆ อย่างศาสนาพุทธ ผ่านการดูในโทรทัศน์ อ่านหนังสือแล้ว แต่การอ่านหนังสือกับการเห็นด้วยตาตัวเอง มันแตกต่างกัน พิธีกรรมต่างๆ เป็นอย่างไร บางอย่างก็หาไม่ได้ในหนังสือ บางคนถ้าเขาไม่รู้จักเรา เขาก็ไม่กล้าพูดเรื่องศาสนากับเรา แต่การที่มาค่ายนี้ เรามีเพื่อนต่างศาสนาที่เริ่มรู้จักกัน เราสามารถแลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ที่เรายังไม่รู้ และได้หาความรู้เพิ่มเติมให้กับตัวเราเอง

“สำหรับผม ถ้าเราเป็นเพื่อนกันแล้ว มันไม่ได้เกี่ยงว่า ศาสนาใดใหญ่กว่าหรือดีกว่า เราต้องให้เกียรติเขา ความคิดของผมคือ ทำตัวเราให้เป็นคนที่เล็กที่สุดในหมู่เพื่อน”

บางครั้งทัศนคติของเรา รวมทั้งการที่ไม่มีข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอื่นๆ บางครั้งก็นำความเข้าใจผิด หรือก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อศาสนาอื่นได้ ดังนั้นการมาค่ายนี้ การได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ การเปิดกว้างเรียนรู้กัน ก็มีส่วนอย่างมากที่ทำให้หลายคน ได้มีมุมมองที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอื่นๆ

“คชา” หรือ “แบงค์” บอกว่า ก่อนที่ผมจะมาค่ายนี้ ผมมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

“ส่วนตัวผมนับถือศาสนาคริสต์ครับ ซึ่งผมมองว่ามุสลิมน่ากลัวมาก เพราะความเคร่งศาสนา แต่พอผมได้มาเรียนรู้ศาสนิกสัมพันธ์ในค่ายนี้ ทำให้รู้ และเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมากขึ้น ทำให้ผมสามารถวางตัว

“ได้ถูกต้อง เมื่อต้องคุยกับพี่น้องมุสลิม หลังกลับมาจากค่ายผมมีเพื่อน ๆ ชาวมุสลิมเยาะเย้ยเลยครับ และทุกวันนี้ก็ยังติดต่อกันอยู่”

“ผมว่า นอกจากเรื่องความเข้าใจกันในเรื่องศาสนาแล้ว การมาค่ายนี้ ยังได้ฝึกความเป็นผู้นำอีกด้วย ปกติผมจะเป็นคนที่ไม่ค่อยคุยกับใคร ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น และยังเป็นคนที่ไม่ค่อยมีความกล้า (กล้าพูด, กล้าแสดงออก) แต่ค่ายนี้ช่วยดึงความเป็นผู้นำในตัวผมออกมา ซึ่งผมจะนำประสบการณ์เหล่านี้ไปเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม”

แง่คิดบางประการเกี่ยวกับงานศาสนสัมพันธ์

โดย พระเดชุฎี เมฆงุโร

มีเรื่องเล่าในวงการศึกษาศาสนาเปรียบเทียบว่า ครั้งแรกใช้ครูคนเดียวสอนทุกศาสนา ก็ปรากฏว่า มีปัญหาที่ผู้สอนมักรู้จักแต่ศาสนาที่ตัวเองนับถือ และสอนศาสนาอื่นๆ ผิดพลาดบ้าง ตื้นเขินบ้าง เพราะมิใช่ศาสนาของตัวเอง ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นให้ศาสนิกของแต่ละศาสนามาสอนศาสนาของตัวเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ความเข้าใจถูกต้อง แต่ก็มีปัญหาอีกว่า ศาสนิกมักจะไม่ยกย่องศาสนาตัวเอง ทับถมศาสนาอื่น เพราะความเชื่อว่า ศาสนาที่ตนนับถือดีที่สุด หรือว่าดีกว่าศาสนาอื่น ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน ดังนั้นทางเลือกที่สามจึงไม่ให้ศาสนิกเป็นผู้สอน หากแต่นำนักสังคมวิทยามาบรรยายเรื่องศาสนาต่างๆ แทน โดยนักวิชาการนั้นก็ได้เชื่อถือหรือเลื่อมใสศาสนาใดเลยเป็นพิเศษ แต่ปรากฏว่าเมื่อสอนๆ ไป นักศึกษาเลยเลิกนับถือเลื่อมใสศาสนาของตน และกลายเป็นเข้าใจศาสนาในแง่วิชาการหมด

แล้วเราจะศึกษาศาสนาต่างๆ กันอย่างไรดี

เรื่องเล่าที่ว่านี้ แม้มีเค้าเรื่องจริง และเป็นไปได้ แต่ก็ยังเป็นเพียง
อนุสติ หรืออุทาหรณ์สอนใจว่า การศึกษาศาสนาเปรียบเทียบหรือ
ศาสนสัมพันธ์ต้องทำอย่างระมัดระวัง มีหลักการ วิธีการ และ
อุดมการณ์ร่วมกัน

งานศาสนสัมพันธ์ แบ่งได้เป็น 4 ด้าน หรือ 4 ระดับ คือ

1. ระดับบุคคล ได้แก่ การคบหาสมาคม เยี่ยมเยือน และเป็น
เพื่อนกัน
2. ระดับความเชื่อ ได้แก่ การศึกษาแลกเปลี่ยน ปรัชญาคำสอน
และการปฏิบัติ
3. ระดับการทำงานสังคม ได้แก่ การลงมือปฏิบัติการร่วมกัน
เพื่อช่วยเหลือ แก้ปัญหา หรือรณรงค์ประเด็นศีลธรรม
ในสังคมร่วมกัน เช่นต่อต้านของมีนเมา การทำแท้ง การทำ
สงคราม
4. ระดับการภาวนา ได้แก่ การเรียนรู้วิธีการ และประสบการณ์
การทำสมาธิวิปัสสนา หรือเข้าถึงบรมธรรม หรือสิ่งสูงสุด
เช่น พระเจ้า นิพพานของแต่ละศาสนา โดยเฉพาะในชีวิต
ประจำวัน

หลักการทำงานศาสนสัมพันธ์ 4 ประการ

1. ต้องใจกว้าง ยอมรับความแตกต่างกันได้ (เพราะภูมิประเทศ,
ภูมิสังคม)
2. สนใจความเป็นจริงที่เป็นอยู่ให้มาก (ความจริงไม่ใช่ความเชื่อ)
3. คำนึงถึงเป้าหมาย คือ ความกลมกลืนกัน (เอกภาพในความ
หลากหลาย)
4. สร้างเสริมพลังความสามัคคีและพลังใจ (เพื่อการสร้างสรรค์
และเข้มแข็ง)

วิธีการ อาจค้นคิดได้หลากหลาย อาทิเช่น

1. การแบ่งปัน (sharing)

- ประสบการณ์ทางศาสนาจากชีวิตจริง
- ความเชื่อหรือคำสอน (ศาสนธรรม)
- การปฏิบัติประจำวัน (กิจวัตรและการดำเนินชีวิต)
- ศาสนกิจ ศาสนพิธี และเยี่ยมชมศาสนสถาน

2. การออกสนามเยี่ยม สัมผัสชุมชน และการมาพูดคุย ชักถาม ประเมินผล

3. การตั้งโจทย์ หรือปัญหา แล้วร่วมกันระดมสมอง และประสบการณ์เพื่อให้เกิดแนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ ตามแนวทางของศาสนาต่างๆ

4. มีการปฏิบัติธรรมร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยน และทดลองประสบการณ์ภาษาแบบต่างๆ รวมทั้ง เข้าไปอยู่ในพื้นที่และครอบครัว หรือศาสนสถานของต่างศาสนา ในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อรู้จัก รู้จริง และรู้จักกันโดยตรง

ข้อควรระวัง

1. อคติ 4 ที่เกิดจากความชอบ ความชัง ความกลัว และความไม่รู้
2. ประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ และนโยบายของหน่วยเหนือ หรือผู้บังคับบัญชา เช่น ฝ่ายพุทธที่ร่วมงานกับคาทอลิก มักโดนเรียกว่า “พุทธอลิก” เพราะระแวงเรื่อง Dialogue ของ Vatican Council II ว่าเป็นวิธีการกลืนศาสนาอื่น
3. คำว่า “Dialogue” ในปัจจุบัน มีความหมายกว้างขึ้น ใช้ว่าทะเลาะ

เป็นวิธีการแสวงหาความจริง หรือทางออกใหม่ บางท่านแปลว่า “สุนทรียสนทนา” “สานเสวนา” หรือ “การสนทนาอย่างมีสติ” หรือ “ธรรมสภาัจฉา” ซึ่งต่างจากการครอบงำ เอาชนะผูกขาด

4. การ Dialogue ควรมีผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิและวุฒิภาวะร่วมอยู่ด้วย ช่วยประดับประดา

โดยส่วนตัวข้าพเจ้าเห็นว่า การศึกษาศาสนาต่างๆ ที่ดีที่สุด คือ การคบหาศาสนิกต่างศาสนา และเป็นเพื่อนกันอย่างเสมอมา เสมอไหล่ แลกเปลี่ยนความรู้ และร่วมกิจกรรมต่างๆ โดยการปรึกษาหารือกันอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยใช้เวลา และประสบการณ์ร่วมกันจะดีที่สุด

กติกาเบื้องต้นของการสานเสวนา

Dialogue Decalogue of Leonard Swindler ถอดความโดย ดร. ปารีชาติ สุวรรณบุปผา

1. ไม่มีวาระซ่อนเร้น (Hidden agenda) ไม่ใช้การสานเสวนา เพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ชอบ หรือมีเป้าหมายแอบแฝง
2. ปฏิสัมพันธ์กันอย่างมนุษย์ มีปฏิสัมพันธ์กันแบบคนไม่ใช่วัตถุประสงค์ของ ปฏิบัติต่อผู้อื่นเช่นเดียวกับที่อยากให้เราปฏิบัติต่อเรา
3. เท่าเทียม ทั้งสองฝ่ายต่างให้และรับ หลีกเลี่ยงการครอบงำ หรือความคิดแบบจักรวรรดินิยม ระวังความรู้สึกว่า ฉันเหนือกว่า เตือนตัวเองอยู่เสมอว่า ไม่มีใครด้อยกว่า หรือเหนือกว่า ในกระบวนการสานเสวนา มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน
4. จุดยืนชัดเจน บอกจุดยืนตำแหน่งของตนเองให้ชัดเจน ถ้าที่ จะเปิดหู เปิดใจ ฟังความเห็นที่แตกต่าง ถ้าที่จะฟังว่าผู้อื่น เข้าใจและเห็นว่าเรามีจุดยืนเช่นไร

5. ไม่ด่วนสรุป และตัดสินผู้อื่น ระวังที่จะไม่ใช้ความเชื่อของเรา วัฒนธรรมของเรา ชาติพันธุ์ของเรา ไปตัดสินว่าผู้อื่นผิด ควรกรองอคติด้วยการฟังอย่างลึกซึ้ง
6. ใจกว้าง รับฟังความคิด ความเชื่อที่แตกต่างในบรรยากาศที่เคารพและเข้าใจ วงสานเสวนาที่มีคุณธรรม a virtuous circle จะสร้างสรรค์บรรยากาศที่ปลอดภัย ทำให้ผู้ร่วมสานเสวนากล้าวิพากษ์วิจารณ์ความคิด ความเชื่อของตนเอง และกลุ่มได้ self criticism
7. ซื่อสัตย์ และจริงใจ ทั้งต่อตัวเอง และต่อผู้เข้าร่วมสานเสวนา หลีกเลียง การยอมรับแบบขอไปที Lazy tolerance
8. ใ่วางใจผู้อื่น ผู้อื่นต่างมีเหตุผลที่ดี และสามารถหาทางออกได้เช่นกัน
9. ไม่ปะปนหลักการกับการปฏิบัติ เมื่อผู้อื่นพูดหรือถามเรื่อง หลักการก็ตอบเรื่องหลักการ เมื่อผู้อื่นพูดหรือถามเรื่องปฏิบัติ ก็ตอบเรื่องปฏิบัติ
10. สานเสวนา ไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของทุกปัญหา หากเป็นกระบวนการซึ่งต้องอาศัยเวลาอันเป็น ทางเลือกสู่การจัดการปัญหาร่วมกันอย่างเป็นองค์รวม โดยอาศัยทั้งร่างกาย และแรงใจของผู้เกี่ยวข้อง

หลากหลายเสียงจากเพื่อนภาคใต้

หลายวันที่พวกเราได้มาอยู่ร่วมกันแน่นอนว่าได้ทั้งความรู้และความสนุกสนาน ความประทับใจ และที่สำคัญคือ “เพื่อนใหม่” ในมิตรภาพอันงดงาม เพราะเพื่อนคือความสวยงามของชีวิต

เพื่อน คือ ความทรงจำ

เพื่อน คือ เสียงร้องไห้.....

และเพื่อน คือ.....เสียงหัวเราะ

อย่างเพื่อนเราคณะนี้ “หนูยังเด็กอยู่” นึกขึ้นมาที่ไร้ออดหัวเราะไม่ได้ เพื่อนคนนี้ มาจากวิทยาลัยส่งเสริมศาสนานิวทอน เธอออกมาขอบคุณและเล่าความประทับใจ โดยเฉพาะประทับใจอาจารย์มิตรของพวกเราไม่รู้ทำไม เธอพูดไม่ก็คำ แต่ทำให้ทุกคนในคำคืนสุดท้ายหัวเราะกันไม่หยุด โดยเฉพาะตอนที่เธอบอกว่า “อายจนหน้าดำหมดแล้ว”

ส่วนเพื่อนอีกคนหนึ่งของเราที่บอกความจริงอย่างใสซื่อว่า โครงการนี้ทำให้เขาขาดรายได้จากการทำงานพิเศษไป

“ช่วงนี้เป็นช่วงปิดเทอม ปกติพวกผมก็จะไปทำงานหารายได้พิเศษ แต่พอมาค่ายนี้แล้วนะครับ ก็รู้สึกว่ามีค่ามากกว่า 200 บาทนะครับ เพราะค่ายนี้มีทั้งความสุข ความสนุก และความรื่นเริงที่พวกผมไม่เคยรู้มาก่อน ทั้งของศาสนาคริสต์ และอิสลามนะครับ ขอขอบคุณนะครับ”

แล้วเพื่อนๆ ละ มีความตลก ความเป็น ของเพื่อนคนไหนอยู่ใน ความทรงจำบ้าง แต่เรายังมีเพื่อนอีกหลายคนเลยจากภาคใต้มาแบ่งปัน ความในใจมาบอกความมุ่งมั่นว่า หลังจากค่ายนี้ไป พวกเขา ก็จะเป็นยุวทูต ศาสนิกสัมพันธ์เหมือนกับพวกเราทุกคน

สาวตรี พิภก หรือห้อง กูกไก่ จาก
โรงเรียนเทพมิตรศึกษา จ.สุราษฎร์ธานี

“รู้สึกดีใจที่ได้มาค่ายนี้ทำให้เราได้
รู้จักเกี่ยวกับศาสนาต่าง คือ ปกติเรารู้แต่
ทฤษฎีแต่มาค่ายนี้เราได้เห็นวิธีปฏิบัติจริง
โดยเฉพาะอย่างศาสนาพุทธของเราเอง บางอย่างเราก็ไม่ได้รู้สึกซึ่งถึง
แก่นแท้ แต่พอมาค่ายนี้เราก็ก็นึกซึ่งขึ้น”

ส่วนเรื่องความขัดแย้งทางภาคใต้ กูกไก่บอกว่า “สถานการณ์เหล่านี้
ไม่น่าจะเกิดขึ้นสำหรับภาคใต้ เพราะคนใต้นั้น โดยนิสัยแล้วเป็นคนรักใคร่
ปรองดองพอมารวมกันเรื่องแบบนี้อาจจะเกิดจากความไม่เข้าใจกัน
จึงอยากให้เรื่องนี้สงบลงเสียที”

เมธา หวังธรรมะ โรงเรียนจุฬาภรณ
ราชวิทยาลัย จ.สตูล

“ได้ประสบการณ์ที่เราไม่อาจหาได้ง่าย
ในชีวิตประจำวัน เช่น ผมเป็นพุทธคงไม่มี
โอกาสได้เข้าไปในมัสยิด แต่มาคราวนี้
ก็ไปได้ทั้งโบสถ์ และมัสยิด ถือว่าเป็นโอกาสที่ดี ได้เรียนรู้จักกันมากขึ้น
เพื่อที่จะได้รู้ถึงเหตุผลของการทำบางอย่างของเขาได้อย่างเข้าใจ
ส่วนตัวแล้วผมก็จะใช้ความรู้นี้ ไปแนะนำ และทำความเข้าใจกับเพื่อน
ต่างศาสนาได้มากขึ้น เช่น ถ้าบางคนไม่เข้าใจว่า ทำไมเราต้องทำอย่างนั้น
อย่างนี้ เราก็จะอธิบายและเป็นตัวช่วยสานสัมพันธ์ให้เขาเข้าใจได้”

สำหรับสถานการณ์ทางภาคใต้ เมธา มองว่า “คนที่ไม่ได้อยู่ภาคใต้ จะมองว่า น่ากลัว ผมอยู่ในพื้นที่ในอำเภอเมือง มันก็ไม่ได้น่ากลัวมาก หรืออาจจะเป็นเพราะมันบ่อยจนชินแล้วครับ ในชุมชนที่ผมอยู่นั้นพุทธมุสลิม อยู่ด้วยกันปกติดี ที่เกิดเหตุการณ์อย่างนี้ผมคิดว่าน่าจะเกิดจากคนบางกลุ่มที่ห่างไกลจากตัวเมือง และไม่ค่อยมีการศึกษาและถูกชักจูงได้ง่าย

สิทธิพร วงศ์สรวิทย์ “เอก” จาก
โรงเรียนแสงทองหาดใหญ่

“ตนเองไม่ค่อยรู้เรื่องเกี่ยวกับอิสลาม
ก็ได้มาเรียนรู้ไว้ ไม่ได้ขัดแย้งเราไม่ได้นับถือ
ของเขา แต่เราก็ไม่ไปดูถูกอะไรเขา”

สุนีย์ ปุณยงษ์ วิทยาลัยอิสลามปัตตานี (พี่เลี้ยง)

“ค่ายนี้ดีมาก และอยากจะให้ประชาสัมพันธ์ถึงเยาวชนอื่นๆ ด้วยการ
ที่ได้มาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ เราได้เห็นว่า ศาสนาคริสต์พอศึกษาลึกเข้าไป
ก็จะพบว่า รากเหง้าของคริสต์และอิสลามมาจากรากเหง้าเดียวกัน แต่ถ้า
พุทธจะต่างกับอิสลาม แต่ทุกศาสนาก็สอนให้เราเป็นคนดี ที่นี้การที่ศาสนา
สอนให้เราเป็นคนดี เราก็ต้องมาคิดว่าตัวเราควรจะมีปฏิบัติอย่างไรด้วย”

นุชไอนี อัมมาตี ปัจจุบันเรียนด้านกฎหมายอิสลามอยู่ที่วิทยาลัย
อิสลามปัตตานี

เป็นครั้งแรกที่ได้มาเป็นค่ายที่ดีมาก สังคมปัจจุบันคนส่วนใหญ่
จะมองว่า อิสลามน่ากลัว แต่การที่ค่ายนี้ได้ลงมาที่สตูล ก็ทำให้ทุกคนได้

รู้ว่า มุสลิมไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด และภาคใต้ก็ไม่ได้น่ากลัว นอกจากนั้น ชาวมุสลิมก็มีโอกาสได้รู้ว่าพุทธเป็นอย่างไร และคริสต์เป็นอย่างไร ทำให้ได้เปิดกว้างมากขึ้น

การเรียนจากโรงเรียนเรารู้เพียงในตำรา แต่การที่เรามาร่วมค่ายนี้ ได้ผูกสัมพันธ์กับเพื่อนศาสนิกอื่นอย่างลึกซึ้งขึ้น และแต่ละคนได้รู้ว่าเราสมควรจะปฏิบัติต่อศาสนิกอื่นอย่างไร ในทางไหนให้ถูกต้องตามหลักการของเขา

“อิสลามจริงๆ ในยุคของท่านนบี หรือยุคปัจจุบันเองก็ตาม ศาสนาอิสลาม ไม่เคยสอนให้รังเกียจศาสนาอื่นเลย ไม่ว่าใครจะนับถือศาสนาใด ก็ตาม ท่านนบีจะเป็นแบบอย่างให้ศาสนิกอื่นดูว่า อิสลามเป็นแบบนี้แหละ สามารถอยู่ร่วมกันกับศาสนาอื่นได้ และไม่มีการข่มเหงด้วย แล้วแต่ใคร จะนับถือศาสนาอะไร”

ปัจจุบันที่มีเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้น ก็อยู่กับบุคคลมากกว่า อิสลามจริงๆ ไม่ได้สอนแบบนี้ แต่บางคนอาจจะลืมตัวแล้วไปรังเกียจคนอื่น”

โรงเรียนแห่งศาสนสัมพันธ์

หลังจากค่ายแต่ละค่ายจบไป อีกสิ่งหนึ่งที่จะทำลายความเป็นยวทูตของเรานั้น คือ การที่พวกเราจะมีมือร่วมใจกันสร้าง “ศาสนสัมพันธ์” ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเรา ด้วยฝีมือของพวกเราทุกคน เพราะพวกเราเชื่อมั่นว่า โครงการนี้ไม่ยากเกินไปที่จะเกิดขึ้นในโรงเรียนเรา หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจัง

ที่สำคัญ เราไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยวใช่ไหม?

เพื่อนๆ ยวทูตทั้ง 30 คนแม้จะต่างโรงเรียนกัน แต่พวกเราทั้ง 10 โรงเรียนก็จะแบ่งปันประสบการณ์ และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งคุณครูที่จะคอยให้คำแนะนำดีๆ กับพวกเราอีกด้วย

“กิ๊ก” เล่าให้เราฟังคร่าวๆ ถึงสิ่งที่เธอจะกลับไปทำที่โรงเรียนเซนโยเซฟอินเตอร์เทคโนโลยี เช่น จัดเสียงตามสายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศาสนสัมพันธ์ มีการพูดคุยหน้าเสาธง จัดทำป้ายติดตามต้นไม้เขียนข้อความคุณธรรมจากหลักธรรมศาสนาต่างๆ และที่สำคัญเขาจะจัดการเสวนาแบ่งปันโดยชวนเพื่อนๆ ต่างศาสนามาร่วมทำกิจกรรมพูดคุยกัน

ซึ่งเราก็มาน่าสนใจดีนะ

“ปัทมา” หรือ “ปัท” โรงเรียนธัญบุรี เล่าว่า ที่โรงเรียนของเธอก็เตรียมจัดไว้แล้วเช่นกัน โดยจัดตั้งชมรมศาสนิกสัมพันธ์ขึ้นมา แล้วจะพาเพื่อนๆ น้องๆ ในโรงเรียนไปทัศนศึกษาตามศาสนสถานของแต่ละศาสนา ซึ่งโชคดีว่าบริเวณชุมชนโรงเรียนนั้นมีศาสนสถานของแต่ละศาสนาครบถ้วนเลยทั้งพุทธ คริสต์ และอิสลาม ผลจะออกมาอย่างไรนั้น ปัทสัญญาว่าจะกลับมาเล่าให้เพื่อนๆ ได้ฟังกัน

ส่วน “ฝน” จากโรงเรียนอัสสัมชัญ คอนแวนต์ บอกว่า หลายๆ อย่างก็คิดไว้คล้ายๆ กัน แต่จะทำโครงการประกวดวาดภาพ พร้อมทั้งจะจัดสัปดาห์สันติภาพแสดงผลงานเกี่ยวกับศาสนาต่างๆ ด้วย เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักการทางศาสนา และความแตกต่างของหลักธรรมคำสอน และวิถีการดำเนินชีวิต ของแต่ละศาสนา เพื่อให้เกิดการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และมีสันติภาพในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ช่วยพัฒนาศักยภาพเพื่อนนักเรียนและการปรับตัวเข้าสังคมได้เป็นอย่างดีด้วย

“ฝน มุ่งหวังและตั้งใจว่า จะให้เกิดการขยายผลในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น การจัดตั้งชมรมศาสนสัมพันธ์ ตามโครงการศาสนสัมพันธ์สู่โรงเรียน การดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ภายในโรงเรียน และร่วมกับชุมชน 3 ศาสนาในละแวก ใกล้เคียง”

“ญาติ” หรือ “อิสตรี จ้อยจุมพจน์” จากอิสลามวิทยาลัย บอกว่าตนเองตั้งใจว่าจะจัดตั้งชุมนุมศาสนสัมพันธ์ในโรงเรียน โดยให้มีสมาชิกจากแต่ละศาสนาในโรงเรียนทั้งหมด 25คน จากนั้นแต่ละคนจะต้องไปหาน้องๆ ชั้นม.ต้นมาให้ได้อีกสิบคน แล้วก็จัดค่ายภายในโรงเรียน และในอนาคตจะมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกเข้ามาให้ความรู้ และมีการไปทัศนศึกษาดูงานทั้งศาสนสถาน และโรงงานทำอาหารฮาลาลด้วย ที่สำคัญจะมีห้องศาสนสัมพันธ์ โดยในห้องจะมีมุมความรู้ของแต่ละศาสนา นอกจากนี้โครงการในอนาคตที่น่าสนใจ คือ โครงการแลกเปลี่ยน โดยจะเริ่มกับโรงเรียนมัธยมก่อน

“โครงการที่น่าสนใจตรงที่เด็กมุสลิมก็จะไปอยู่บ้านเด็กพุทธๆ ก็จะมาอยู่บ้านเด็กมุสลิม เพื่อมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้อย่างเต็มที่”

ได้เห็นความคิดของพวกเราสาว ๆ ไปแล้ว ลองมาดูสิว่า ความคิดของบรรดาหนุ่ม ๆ ในค่ายของเราจะมีไอเดียอะไรเก๋ๆกันบ้าง หลังจากการที่เขาได้ไปร่วมกิจกรรมกับพวกเราทั้ง 3 ค่าย คือ ค่ายที่ 1 : ยุวชนศาสนสัมพันธ์ ค่ายที่ 2 : โครงการอบรมผู้นำยุวทูตสนิกสัมพันธ์บนพื้นฐานคุณธรรม และค่ายที่ 3 : ยุวทูตสนิกสัมพันธ์सानใจได้

สำหรับ “วีรัตน์ สวัสดิ์” (เปียร์) หนุ่มหล่อจากโรงเรียนหอแซฟอุปถัมภ์สามพราน และ “คชา โรชาพิทักษ์” (แบงก์) หนุ่มมาดเท่จากโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกมัธยม บอกว่าเขา รู้สึกรักในงานศาสนสัมพันธ์ รักที่จะอยู่

ร่วมกับศาสนาอื่นอย่างไม่มีข้อสงสัย ไม่มีข้อ
โต้แย้ง และอยากจะช่วยถ่ายทอดสิ่งที่ตนได้
รับรู้ให้กับผู้อื่น

“เปียร์และแบงก์” วางแผนไว้ว่ากลับจาก
ค่ายไป ก็จะตั้งชมรมศาสนสัมพันธ์ขึ้นใน
โรงเรียน ส่วนหนึ่งจะขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่มาร่วมเข้าค่ายด้วย
เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนสัมพันธ์เกี่ยวกับศาสนา
ต่างๆ ให้เพื่อนๆ น้องๆ ได้รับความรู้ และเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

นอกจากกลุ่มพวกเราแล้ว หากเพื่อนๆ คนไหนมีไอเดียอะไรหลังจาก
อ่านเรื่องของพวกเราแล้วก็ลองทำโครงการกันดูได้ ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง
เครือข่ายอาสาสมัคร ตั้งชมรมฯ หรือถ้ามีไอเดียเจ๋งๆ เพื่อนๆ ก็แนะนำ
กันมาได้เลย เพราะอย่างน้อยพวกเราเยาวชนจะได้เป็นส่วนหนึ่งของการ
สร้างสันติภาพ สร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับเพื่อนๆ ในโรงเรียนเรา
รวมไปถึงชุมชน และสังคมรอบข้างโรงเรียนเราด้วย

มองศาสนิกสัมพันธ์ แล้วย้อนมองโรงเรียนของเรา

ภาพการเปิดค่ายศาสนิกสัมพันธ์ที่จังหวัดสตูล ยังคงตราตรึงในใจของพวกเราทุกคน มันเป็นภาพของการตระหนักรู้ร่วมกันของความเข้าใจ เปิดกว้างและเคารพในความแตกต่าง เคารพในศรัทธาและความเชื่อของเพื่อนร่วมโลกของเรา

ในวันนั้นพิธีเปิดของค่ายนี้ จึงมิใช่เพียงการเปิดโดยศาสนาใดศาสนาหนึ่ง แต่มีการเปิดค่ายในรูปแบบของทั้งสามศาสนา มีการตั้งโต๊ะหมู่บูชา มีการจุดเทียนโดยประธานในพิธี คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล นายมานิต วัฒนเสน และมีพระสวดมนต์สั้นๆ โดยพระอาจารย์มิ่งขวัญ จิตศีโล หลังจากนั้นต่อด้วยพิธีทางศาสนาคริสต์ โดยมีบาทหลวงชูศักดิ์ สิริสุทธิ นำสวดและขอพรพระเจ้าแบบคริสต์ ต่อด้วยอาจารย์มิตร ดาราฉาย ตัวแทนของศาสนาอิสลาม นำขอพรต่อพระเจ้าในทางของศาสนาอิสลาม

ในเวลาเพียงสั้นๆ ใช้เวลาศาสนาละไม่เกินห้านาทีนั้น แต่กลับส่งผลอื่นๆ ตามมาอีกมากมายๆ ที่หลายคนอาจไม่ได้คิด เช่นเดียวกับที่อาจารย์มิตร ดาราฉาย อธิบายให้เราได้ฟังว่า การที่เราให้มีพิธีเปิดในรูปแบบของทั้งสามศาสนานั้น ก็เพื่อให้เราได้เรียนรู้ว่า ในสังคมจริง ชีวิตจริงนั้นเราต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ไม่ใช่ศาสนาเดียวกับเรา บางครั้งเราต้องเข้าไปร่วมการเปิดงาน หรือพิธีกรรมต่างๆ ของศาสนาอื่น ดังนั้นจะได้เรียนรู้ว่าเราควรทำตัวอย่างไร และควรให้ความเคารพต่อสิทธิ ความเชื่อความศรัทธาของศาสนาอื่นอย่างไร

ระหว่างที่พระอาจารย์มิ่งขวัญสวตมนต์ ชาวพุทธพนมมืออย่างพร้อมเพรียงกัน ชาวคริสต์และชาวมุสลิมอยู่ในการสงบนิ่ง เพราะมีใจร่วมพนมมือ และร่วมพิธีกรรมแบบศาสนาพุทธได้ แต่สามารถนั่งอยู่ร่วมกันได้

จากจุดนี้เป็นโอกาสให้ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องที่มีโอกาสเข้ามาร่วมโครงการนี้ได้ถูกคิดว่ บางครั้งนั้นในองค์กร โรงเรียน หรือชุมชนของเรานั้นก็ได้อยู่กันเพียงศาสนาใดศาสนาเดียว การที่จะทำอะไรรันนั้นก็น่าจะทำให้ความสำคัญกับศาสนา และศาสนิกของศาสนาอื่นๆ ด้วย

เช่นเดียวกับที่ “อาจารย์สุชีลา พรณหาญ” บอกว่า ทำให้ได้ย้อนกลับไปมองโรงเรียนเรา เพราะว่าจริงๆ แล้วนักเรียนในโรงเรียนเราก็มีหลากหลายศาสนา แต่เราลืมให้ความสำคัญกับศาสนาอื่นๆ เช่น ถ้าเป็นโรงเรียนพุทธ ส่วนใหญ่ก็จะไปทางพุทธอย่างเดียว แต่ลืมให้ความสำคัญกับนักเรียนคริสต์ หรืออิสลาม

“เด็กจะต้องมาปรับตัว ซึ่งพอเขาอยู่โรงเรียนเรา เขาอาจจะมีความรู้สึกว่ เขาอาจจะไม่มีความสุขในโรงเรียนเราก็ได้” อย่างการเรียนวิชาพุทธศาสนาเวลาเรา ต้องสอบบทสวดมนต์ เด็กคริสต์ และเด็กอิสลามจะไม่สามารถท่องได้

“ทำให้เราได้ย้อนกลับไปมองว่ เราน่าจะให้เขาได้แสดงบทบาทของเขา และให้เขาสามารถที่จะเอาความรู้เกี่ยวกับศาสนาเขามาให้เด็กพุทธเข้าใจได้บ้าง ไม่ใช่ให้เขามารู้แต่พุทธอย่างเดียว เราต้องให้

ความสำคัญกับเขา และเด็กพุทธก็ต้องเข้าใจว่า ในสังคมไม่ได้มีพุทธ
อย่างเดียว ฉะนั้นความเป็นอยู่เขา น่าจะเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ ด้วย”

เช่นเดียวกันกับที่จังหวัดสตูลแห่งนี้ ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างได้อย่างดี
ในเรื่องของศาสนิกสัมพันธ์ เพราะทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม เขาจะร่วมมือกัน
ต่างคนต่างก็เคารพในความเชื่อของกันและกัน อย่างที่อาจารย์ปราณี
นิลวงษ์ จากโรงเรียนสตูลวิทยาได้สะท้อนให้เราฟัง

“ในโรงเรียนพุทธก็สวดมนต์ อิสลาม
ขอพรพระเจ้าด้วย ช่วงเช้าหลังเคารพธงชาติ
และให้ความสำคัญกับวันทางศาสนาของเขาด้วย
หรือถ้าจะต้องหยุดโรงเรียนก็หยุดให้อย่างไร
พิธีสำคัญ หรือวันสำคัญของเขาทางโรงเรียน
จะร่วมจัดกิจกรรม และมีการเชิญคนสำคัญทางศาสนาและโต๊ะอิหม่าม
มาร่วมประกอบพิธีด้วย เพราะในโรงเรียนเกือบครึ่งหนึ่งอาจารย์ในโรงเรียน
เป็นอิสลาม”

“วิชาเรียนมีทั้งอิสลามศึกษาและพุทธศาสนา ถึงเวลาเรียนก็ไป
เรียนในวิชาของตน อย่างการแต่งกายของเด็กมุสลิมนั้น ถ้าต้องคลุมฮิยาบ
ใส่เสื้อแขนยาว เราก็ไม่มีปัญหา แต่ต้องไม่ใช่แบบแฟชั่น หรือมาโรงเรียน
คลุมแต่ออกไปเที่ยวข้างนอกไม่คลุม อันนี้ไม่ได้”

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่มีอำนาจ
ในการตัดสินใจ มีผลอย่างมากในการที่จะสร้างความเป็นศาสนสัมพันธ์
ภายในโรงเรียน และชุมชนของตนเอง

“อาจารย์จินตนา ศรีสวัสดิ์” จากโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง
วิทยา ให้ความเห็นว่ากิจกรรมต่างๆต้องมองว่า ผู้บริหารในแต่ละ
โรงเรียนนั้นให้ความสำคัญแค่ไหนอย่างไร

“ส่วนตัวแล้ว เวลาสอนจะสอดแทรกให้เขารู้วัฒนธรรมของ
เพื่อนด้วย อย่างห้องที่ครูสอนมีมุสลิมอยู่สองคน ครูให้เด็กพุทธสอบ
สวดมนต์แปลให้คะแนน ส่วนเด็กมุสลิมก็ให้เขาปฏิบัติของเขา และให้
อธิบายให้เพื่อนฟังด้วย อย่างเปิดเทอมที่จะถึงนี้ได้เตรียมจัดชุมนุม
ศาสนิกสัมพันธ์ และพร้อมทั้งจัดให้มีการพาไปศึกษาศาสนสถาน
ของเพื่อนๆ ด้วย”

นอกจากตัวผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญแล้ว การบูรณาการ
หลักสูตร และการเรียนการสอนของครูนั้นเป็นสิ่งสำคัญไม่น้อย เช่นเดียวกับ
ที่ครูสุมัทนา เมฆฉาย จากโรงเรียนมัธยมวัดหัตถสารเกษตร บอกว่า
หลักสูตรปัจจุบันเป็นหลักสูตรที่เอื้อในการบูรณาการอย่างมาก เพราะเปิด
โอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งสามศาสนา อย่างวิชาภาษาอังกฤษ มีการให้
เรียนรู้เรื่องวันคริสตมาส มีการแบ่งงานเป็นโครงการ หรือกิจกรรมให้ทำ
กันทุกคน ก็ให้ความร่วมมือ สนุกสนาน อย่างอิสลามในโรงเรียน

มีเพียงห้าหกคน อย่างช่วงถือศีลอด เราก็เข้าใจ หรือแม้แต่การไปละหมาดวันศุกร์ ซึ่งทำให้เด็กอยู่กันได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตามอาจารย์ประสิทธิ์ เสวกวัง มองว่า เรื่องศาสนิกสัมพันธ์ เรื่องศาสนาสำคัญที่ครู ซึ่งตัวเองนับถือศาสนาพุทธ แต่สอนอยู่ในโรงเรียนคริสต์ คือโรงเรียนเทพมิตรศึกษา จ.สุราษฎร์ธานี นอกจากนั้นยังเปิดชมรมพุทธศาสนาในโรงเรียนคริสต์ แต่อาจารย์บอกว่า การทำความเข้าใจกันถือว่าสำคัญ เช่น เรื่องการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพราะมีนักเรียนมุสลิมหลายคนที่มาเรียนวิชานี้ เขาก็ถือว่าเป็นวิชาเรียนวิชาหนึ่ง เด็กเขาสนใจเรียนเอง

“มีนักเรียนคริสต์สอบธรรมศึกษาได้ปีหนึ่ง ไม่รู้จักคน เพราะเด็กเขาสนใจ ค่ายพุทธบุตรมีทั้งสามศาสนามารวมกัน ก็เข้าค่ายกันได้ ส่วนไหนร่วมกันได้เราร่วม ส่วนไหนร่วมไม่ได้ เราก็ไม่ร่วม เช่น การสวดมนต์ กินก็กินเหมือนกัน มังสวิรัตก็ได้ ไก่ก็ได้ แต่หมูเราก็ไม่กิน”

“การท่องบทสวดมนต์ ต้องอธิบายให้เขามองว่า มันเป็นภาษาบาลีคือ ให้มองว่า เราเรียนภาษา ไม่ได้เรียนศาสนา มันอยู่ที่ใจของเรา ถ้าใจเราไม่ไป ยึดติด หรืออย่างรูปเคารพ ถ้าเราไม่ไปยึดติดถึงอยู่ข้างๆ ก็ตาม เพราะเราไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ที่สำคัญต้องไม่ไปยึดติด”

“เราอยู่ร่วมกันได้ ถ้าคิดถึงความเป็นไทยเหมือนกัน พุทธ คริสต์ อิสลาม เราบอกว่า เรามาจากอาดัม อีฟ เหมือนกัน แต่พอเรามีป้ายชื่อแล้วเราแยกกันว่านี่พุทธ นี่คริสต์ นี่อิสลาม ซึ่งถ้าคนที่เข้าใจจะมอง

เข้าไปถึงแก่น จะทำให้เข้าใจกันได้ และเข้าใจคนอื่นได้ด้วยศาสนา ไม่ใช่ขีดกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล เรื่องศาสนาไม่ใช่ปัญหาไม่ว่าระดับไหนก็ตาม บางประเทศเขามีศาสนามากกว่านี้ด้วยซ้ำ เขายังอยู่กันได้ บางบ้านมีถึงห้าศาสนาก็อยู่กันได้ ทุกคนรู้หน้าที่ของตนเองก็อยู่กันได้ ญี่ปุ่นหลายศาสนาเขาก็อยู่กันได้ เขาไม่ได้เอาศาสนามาทำให้ใจติดลบ”

มองเพื่อนบ้าน กับงานศาสนสัมพันธ์ ที่สิงคโปร์

สุภาชิตจีนกล่าวไว้ว่า “อ่านหนึ่งเล่มไม่เท่ากับการเดินทางร้อยลี้” หรือแม้แต่ในคำพังเพยของไทยเราเองก็มีคำว่า “สิบปากว่า ไม่เท่าตาเห็น สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ” ทั้งสองสุภาชิตทั้งจีนทั้งไทยหลักๆ แล้วก็ให้ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติ คือ เห็นจริง ทำจริง และการเดินทางนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของการได้เห็นจริง ปฏิบัติจริง ได้ประสบการณ์ตรงในการที่จะเปิดตัวเองออกไปเรียนรู้โลกภายนอก

ดังนั้นภายในระยะที่ 4 ของโครงการ ศาสนิกสัมพันธ์ พวกเราจึงมีโอกาสได้ไปดูงานศาสนสัมพันธ์ที่ประเทศสิงคโปร์ ก่อนเดินทางนั้น ทางศูนย์คุณธรรมก็ได้เตรียมวางแผนงานและโครงการกันอย่างเต็มกำลัง เพราะ

เกรงว่า บรรดาผู้ร่วมเดินทางจะไม่ได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์อย่างเต็มที่ เพราะงานนี้ไปแล้วต้องไปให้คุ้ม นอกจากจะได้ดูงานด้านศาสนสัมพันธ์แล้วยังแถมท้ายให้กับบรรดาครูบาอาจารย์ และเหล่าญาติศุภกนิสัมพันธ์ ด้วยการดูงานด้านการศึกษา เข้าชมพิพิธภัณฑ์ชั้นยอดของสิงคโปร์อีกด้วย

53 ชีวิตกับช่วงเวลา 3 คืน 4 วัน จึงเป็นสิ่งที่ท้าทาย และเป็นการเปิดโลก ความรู้ โดยพาดตนเองเข้าไปเรียนรู้ และสังเกตความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้านว่า เขาทำอะไรไปแล้วบ้าง และเขามีการพัฒนาอย่างไร ทำไมถึงได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีเอกภาพ ทั้ทั้งที่เป็นประเทศที่

เกิดขึ้นจากเหล่าบรรดาผู้ที่อพยพมาจากต่างที่ต่างถิ่นกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะ
จะเป็นจีน อินเดีย และเชื้อชาติต่างๆ อีกมากมาย และอีกจุดสำคัญที่ทำให้
ให้เราเอียงสนใจก็คือ เขามีศาสนามากมาย นับ 10 ศาสนา ทำไมเขาถึง
อยู่กันได้อย่างสมัคสมานสามัคคี และไม่มีปัญหาต่อกัน

“อาจารย์อรพรรณ พรสีมา” จากศูนย์
คุณธรรมที่ร่วมเข้าไปสังเกตการณ์ด้วย เล่าว่า
ตอนแรกก็กังวลเล็กน้อยว่า การพาเด็กๆ ไป
ดูงานต่างประเทศนั้น เป็นประสบการณ์ใหม่
และภาพของสิงคโปร์ก็จะดูโดดเด่นเรื่อง
การค้าและธุรกิจมากกว่าศาสนสัมพันธ์ แต่ทุกคนตั้งใจทำงานกันอย่าง
เต็มที่เพราะหวังจะให้ชาวยุวทูตฯ ได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการ

กิจกรรมในแต่ละวันที่กลุ่มยุวทูตฯ และคณะอาจารย์ที่ปรึกษาได้
เข้าไปมีส่วนร่วม จะถูกจัดบันทึกอย่างละเอียด และนำมาแลกเปลี่ยน
จัดกลุ่มเรียนรู้ พูดคุย เพื่อนำเอาสิ่งที่ได้กลับมาขยายผลเพื่อพัฒนางาน
ศาสนสัมพันธ์ต่อทั้งในระดับโรงเรียน ชุมชน และสังคม

เห็นได้ชัดว่าพวกเราเยาวชนส่วนใหญ่ต่างก็ตื่นตาตื่นใจกับความเจริญ
ก้าวหน้าของสิงคโปร์ ความมีระเบียบวินัยของผู้คน การใช้กฎหมาย
อย่างเคร่งครัด และยุติธรรม ความเขียวขจีของแมกไม้ ต้นไม้หนาแน่น
สภาพแวดล้อมที่สะอาดบริสุทธิ์ ทุกเส้นทางล้วนเต็มไปด้วยต้นไม้
น้อยใหญ่เรียงราย เป็นระเบียบเหมือนเมืองในสวนจึงไม่แปลกเลยที่มี
การขนานนามสิงคโปร์ไว้ว่า “Garden City”

สิ่งที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ ในย่านเศรษฐกิจของสิงคโปร์ที่ๆ ที่มีรถมากมายแต่กลับไม่มีเสียงอึกที่กกรึกโครมเหมือนในกรุงเทพฯ ขณะเดียวกันอีกด้านหนึ่งสิงคโปร์ก็พยายามควบคุมปริมาณรถยนต์ เพื่อป้องกันปัญหาด้านมลภาวะไปด้วยในตัว

ไฮไลต์สำคัญที่เราได้จากการมาดูงานศาสนสัมพันธ์ของที่สิงคโปร์ ครั้งนี้ พวกเราได้มารู้จัก Inter-Religious Organization (IRO) ซึ่งเป็นองค์กรแห่งความร่วมมือระหว่างศาสนาทั้ง 10 ศาสนา (พุทธ, อิสลาม, คริสต์, ฮินดู, ซิกข์, บาไฮ, ยิว, เต๋า, โซโรแอสเตอร์ และ เกเรมัต)

องค์กรนี้มีกระบวนการทำงานที่น่าสนใจทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนทางเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการอยู่ร่วมกัน ระหว่างคนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา หรืออย่างกระบวนการหลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียว โดยเริ่มจากทุกศาสนาส่งตัวแทนเข้ามาเป็นกรรมการร่วมกัน มีการประชุมร่วมกันและทำกิจกรรมร่วมกันทุกเดือน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง แต่ละคนปฏิบัติตามความเชื่อและตามวัฒนธรรมประเพณีของตน หลีกเลี่ยงการพูดถึงสิ่งที่ขัดแย้ง หรือการเปรียบเทียบ

ในวันสำคัญทางศาสนาจะมีเพื่อนต่างศาสนามาร่วมกิจกรรมด้วย รัฐบาลไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนาโดยตรง แต่มีนโยบายในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เช่น ในแต่ละคอนโดมิเนียม รัฐบาลจะจัดสรรพื้นที่ไว้ให้ศาสนิกชนต่างๆ เข้าอยู่อาศัยร่วมชายคาเดียวกัน โดยมีการกำหนด

สัดส่วนว่าจะต้องมีคนศาสนาใดบ้าง ศาสนาละก็เปอร์เซ็นต์ การใช้สถานที่ร่วมกันในการจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น ใต้ถุนคอนโด คนในคอนโดโดยทุกศาสนาสามารถใช้เป็นสถานที่จัดงาน ทำให้คนต่างศาสนาได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน

“อาจารย์อรพรรณ” อธิบายเสริมว่า การจัดลักษณะดังกล่าวมีส่วนช่วยอย่างมากในการทำให้ศาสนิกชนเกิดการเรียนรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของศาสนาอื่นที่ต่างจากของตน ทำให้เกิดการยอมรับ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การปฏิบัติศาสนกิจในบริเวณที่อยู่ใกล้เคียงกันของคนต่างศาสนาที่ไม่มีปัญหา

“คณะรัฐมนตรีต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับศาสนาอื่น เนื่องจากเป็นเรื่องเปราะบางจึงเป็นหน้าที่ของชาวสิงคโปร์ทุกคนที่จะต้องช่วยกันประคับประคองให้ดี”

นอกจากได้เรียนรู้เกี่ยวกับองค์กร IRO ในครั้งนี้ เราได้มีโอกาสเข้าไปเยี่ยมชม วัดซิกข์ในสิงคโปร์ ก่อนที่จะเข้าศาสนสถานนั้นทุกคน จะต้องใช้ผ้าโพกคลุมศีรษะแบบชาวซิกข์ เพื่อเป็นการให้เกียรติและเคารพในสถานที่ของเขา สุภาพสตรีต้องแต่งกายสุภาพในศาสนสถานของศาสนาซิกข์จะมีการทานอาหารร่วมกัน ไม่ว่าใครจะร่ำรวย ยากจนก็ทานเหมือนกัน เท่าเทียมกัน ในครั้งนี้พวกเราก็ได้ร่วมรับประทานอาหารแบบชาวซิกข์ด้วย

ในส่วนของชุมชนต่างๆ ในสิงคโปร์ เราได้ไปเยี่ยมชมทั้งย่านไชน่าทาวน์ ได้เข้าวัดจีนไปชมย่านลิตเติ้ลอินเดียน ย่านกัมปง-แกลม และย่านอาหรับสตรีท ได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนหลากหลายเชื้อชาติต่างวัฒนธรรม ที่ล้วนแล้วนำมาซึ่งเป็นความรู้ใหม่สำหรับพวกเราทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกาย อาหาร สินค้า ประเพณี รวมทั้งรูปทรงของศาสนสถานต่างๆ ในชุมชน

ที่ลิตเติ้ลอินเดียน พวกเราได้เข้าไปชมวัดแขก สีสนและรูปแบบนั้นก็คล้ายๆกับวัดแขกสีลมของเรา ผู้คนมากมายทั้งนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่เองต่างทยอยเข้ามาบูชาเทพเจ้า มีการทำพิธีต่างๆภายในวัด ซึ่งวันนี้พวกเราก็ได้ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับเทพเจ้าของฮินดูด้วย ทั้งเรื่องพระพิฆเนศ พระอิศวร และพระอูมา

ย่านกัมปงแกลม พวกเราได้มีโอกาสขึ้นไปชมมัสยิดสุลต่าน และได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้ดูแลมัสยิด โดยมีคุณหม่อมหมัดเปาซี แยน่า ทำหน้าที่เป็นล่ามแปล มัสยิดแห่งนี้เป็นมัสยิดขนาดใหญ่จุคนได้ถึง 5,000 คน สร้างขึ้นในปี1928 มีโดมสีทองขนาดใหญ่ งดงาม บริเวณรอบมัสยิดมีการจำหน่ายเครื่องหอม เครื่องสมุนไพรต่างๆ รวมทั้งเสื้อผ้าและเครื่องประดับด้วย

วันที่สามของการเดินทาง พวกเราไป
ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศาสนสัมพันธ์ ณ
วัดอนันตเมตตยาราม โดยมีท่านเจ้าอาวาส
พระมหาเหรียญเป็นองค์ปาฐก พร้อมทั้งท่าน
ได้อุเคราะห์เรื่องสถานที่ และอาหารกลางวัน
ให้แก่พวกเราด้วย ที่นี้ถือเป็นศูนย์รวมใจของชาวพุทธ แต่ละวันจะมีผู้มา
ทำบุญไม่ขาดสาย นอกจากวัดอนันตเมตตยารามแล้ว ไม่น่าเชื่อว่าในเกาะ
เล็กๆ อย่างสิงคโปร์นี้จะมีวัดไทยถึง 18 วัด

หลังจากนั้นพวกเราได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับมา
จากการเดินทาง ทั้งในรูปแบบการเล่าเรื่องและการเขียน ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่ง
ที่สะท้อนให้เห็นถึงความนึกคิด และความมุ่งหวังของกลุ่มในการพัฒนา
ตัวเอง และการมุ่งมั่นในการพัฒนาด้านศาสนสัมพันธ์

นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้ว สีสันจากการเดินทางครั้งนี้ถูกแต่ง
แต้มไว้ด้วยความสุขสนุกสนาน และความทันสมัยจากเกาะเซนโตซ่า ไม่ว่าจะ
จะเป็นการเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์ The Images of Singapore ซึ่งเป็น
พิพิธภัณฑ์แสดงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติสิงคโปร์ วิวัฒนาการ
ของประเทศ บุคคล สำคัญของประเทศ
วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละเชื้อชาติ ศาสนา
ย่านสำคัญในชุมชนต่างๆ ที่สำคัญในการสร้าง
ชาติ จนกระทั่งมาเป็นสิงคโปร์ในปัจจุบัน
ที่ถูกออกแบบไว้อย่างสวยงาม ลงตัว อาศัยสื่อ

และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ดึงดูด ความสนใจจากผู้ชมได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้
 พวกเราได้เรียนรู้ว่า การเข้าพิพิธภัณฑ์ไม่ใช่เรื่องน่าเบื่อแต่อย่างใด

เรื่องพิพิธภัณฑ์ของสิงคโปร์ประทับใจ
 พวกเราตั้งแต่การเข้าชมพิพิธภัณฑ์วิทยา-
 ศาสตร์แล้ว เพราะเขาจัดแสดงเรื่องราวของ
 นักวิทยาศาสตร์คนสำคัญของโลก และความรู้
 ด้านวิทยาศาสตร์ไว้อย่างน่าตื่นเต้นและดึงดูด
 ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ต่างๆ ในการทดลองเครื่องตรวจ
 สอบความจำ การทำงานของสมอง การลิ้มรส ระบบอวัยวะภายในร่างกาย
 การตรวจสอบ DNA การนำวิทยาศาสตร์มาผสมผสานกับศิลปะ การจัด
 สวนวิทยาศาสตร์กลางแจ้ง ล้วนแล้วแต่ดึงดูดทั้งผู้ใหญ่ทั้งเด็กให้อยากเข้า
 ไปสัมผัสเรียนรู้

สิ่งหนึ่งที่เราเห็นจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์นี้ก็คือ ความสนใจใคร่รู้
 ของเด็กๆ สิงคโปร์ เพราะสารพัดสารพันกิจกรรม ล้วนแล้วแต่มีเด็กให้
 ความสนใจเข้าไปหยิบจับทดลอง หรือแม้กระทั่งใจจดใจจ่อต่อคิวรอเพื่อที่
 จะได้เล่นและได้ทดลองในชุดอุปกรณ์ต่างๆ

ที่เซนโตซ่า พวกเราได้เข้าชม Under Water World ซึ่งเมื่อก่อนที่นี้
 ถือว่าโด่งดังที่สุดในเอเชีย แต่ตอนนี้เห็นที่ว่าสยามพารากอนของเรา
 พยายามจะแข่งหน้าแล้ว แต่อย่างไรก็ตามนอกจากที่นี่จะเป็นแหล่งทำ
 รายได้สำคัญด้านการท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ เพาะและขยาย
 พันธุ์สัตว์น้ำด้วย

ยามค่ำคืน พวกเราไปชื่นชมแสง สี เสียง และความสวยงามของ **Magical Fountain Show** หรือน้ำพุเต้นระบำ อีกหนึ่งสีสันของการท่องเที่ยวของสิงคโปร์ที่ใครก็ตามที่มาสิงคโปร์แล้วจะพลาดการแสดงนี้ไม่ได้ เช่นเดียวกับทุกคนในหมู่คณะก็ไม่ให้พลาดเช่นกัน แคมป์แข่งกันเก็บบันทึกภาพไว้จัดนิทรรศการอวดเพื่อนๆ ที่โรงเรียนด้วย

จากนั้นไปต่อกันที่ไนท์ซาฟารี (Night Safari) ซึ่งนอกจากจะได้ไปชมความเป็นอยู่ของสัตว์แล้ว ระหว่างที่รอเข้าชมสวนสัตว์ พวกเราบางคนก็ได้ร่วมสนุกไปกับการแสดงระบำพื้นเมืองด้วย ตลอดวันกับสถานที่ต่างๆ ในสิงคโปร์ สิ่งหนึ่งที่เราสังเกตได้ และนำเอาเอียงเอออย่างนั้น ก็คือความเป็นระเบียบ การรู้จักเข้าคิวต่อแถว และการรักษากฎ กติกา มารยาท ซึ่งผู้ดูแลเองก็เข้มงวด และเคร่งครัดเช่นกัน

ก่อนจะจบทริปกลับบ้าน นอกจากได้ไปโพสต์ท่าถ่ายรูปชื่นชมอนุสาวรีย์ของ Sir Stamford Raffles เรายังได้เข้าชม Asian Civilizations Museum, Empress Place หรือที่เรียกว่า พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชีย ซึ่งได้จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเชื่อของชนชาติต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ และมีสื่อเพื่อเรียนรู้ในระบบ Touch screen หลายต่อหลายจุด

นี่แหละค่ะ ความไฮเทคโนโลยีของสิงคโปร์ที่แม้จะมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างไร ก็ยังไม่ลืมที่จะรักษาคุณค่าทางด้านศิลปขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม โดยเฉพาะความศรัทธายึดมั่นในศาสนา ตลอดจนประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติ เพราะสิ่งเหล่านี้ต่างหาก คือ รากฐานสำคัญที่จะทำให้ชุมชนและสังคม เข้มแข็ง อันจะส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืนดังที่สิงคโปร์เป็นอยู่อย่างทุกวันนี้

บทสัมภาษณ์ข้อคิดแนวทาง ของแต่ละศาสนาในการจะอยู่ร่วมกัน

พระครูศีลวิวัฒนาภิรม

เจ้าอาวาสวัดปัญญานันทาราม จ.ปทุมธานี

“ความหลากหลายทำให้น่าอยู่ น่าสบายใจ
เมื่อไร จิตใจสบาย เมื่อนั้นทุกศาสนาก็อยู่ในใจเรา
ทุกคนเกิดมาต้องมีที่พึ่ง ต้องมีศาสนา แท้จริง
โดยตัวของศาสนาไม่มีความขัดแย้ง แต่คนไป
ยึดถือวัตถุทั้งหลักศาสนาศาสนา คือ “เบลล์” (Bell)
หรือระเบิด ไม่ใช่ “บอมบ์”(Bomb) หรือระเบิด
ศาสนามีแล้ว ความดีทางศาสนามีแล้ว แต่วิธีการ
ที่จะเข้าถึงเยาวชนยังมีน้อยไป ทุกฝ่ายต้องช่วยกันทำให้สังคมไทยเป็น
สังคมที่มีคุณธรรม เชื่อว่าถ้านำศาสนาเข้าสู่จิตใจของเด็กได้ เขาก็จะเป็น
คนที่น่ารัก และสังคมก็จะร่มเย็นเป็นสุข”

พระอาจารย์ ดุษฎี เมธงกูโร
เจ้าอาวาสวัดทุ่งไผ่ จ.ชุมพร

“ไม่ควรให้ผู้นับถือศาสนาหนึ่งไปสอน
อีกศาสนาหนึ่ง เพราะจะเป็นช่องทางชี้ให้เห็นว่า
ศาสนาของตนดีกว่า แต่ทุกศาสนาต้องสอน
ตัวเอง และการศึกษาศาสนาจะต้องไปพูดคุยกัน
เพราะทุกศาสนาต่างก็มีจุดเด่น ที่เราต้องเคารพ
ซึ่งกันและกัน ถ้าเกิดความเข้าใจต่อกันแล้วก็จะ
เกิดสันติสุข ทุกวันนี้สงครามเกิดขึ้น เพราะความ
ไม่เข้าใจกัน”

พระมหาปรกฤษณ์ กนฺตสีโล
วัดดุสิตารามวรวิหาร กรุงเทพฯ

“ความขัดแย้งนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากความคิดหรือความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่เกิดขึ้นเพราะการยึดติดในตัวของตนเอง ทำให้เราสร้างกรอบและกำหนดขอบเขตว่า รูปลักษณะ หน้าตา ความคิดและความเชื่ออย่างนี้เป็นตัวเรา ใครก็ตามที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกันกับเรา เช่น มีความคิดหรือมีความชอบเหมือนกันกับเรา ก็เป็นพวกเดียวกับเรา แต่ใครก็ตามที่ไม่เหมือนกันกับเรา เราก็จะตีตราเขาเหล่านั้นว่า ไม่ใช่พวกของเรา ผลที่ตามมาจากการตีตรานั้นก็คือ เราจะพยายามที่กำลังจัดเขาเหล่านั้นให้พ้นไปจากการไม่เป็นพวกของเรา ด้วยวิธีการต่างๆ”

“ในทางพุทธศาสนา สอนให้เรามองมนุษย์ทุกคนว่า เหมือนกัน ไม่มี ความแตกต่างโดยสสาร ผ่านคำกล่าวที่ว่า “สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมด ทั้งสิ้น” ซึ่งฟังแล้วดูเหมือนจะเป็นเรื่องธรรมดา แต่ในความธรรมดานี้ ได้บ่งบอกหลักความจริงที่ทุกคนต่างมองข้ามไป และถ้าหากนำคำกล่าวเหล่านั้นมาพิจารณาแล้ว จะพบว่า โดยสสารของชีวิตของทุกคนนั้น ล้วนต้องพบกับความทุกข์เหมือนกัน ต้องเกิด ต้องเจ็บป่วย ต้องแก่ ชรา เสื่อมโทรม และตายเหมือนกันทุกคน แล้วทำไมเราถึงต้องสร้างความทุกข์ให้แก่กันอีก จึงอยากให้เราทุกคนระลึกอยู่เสมอว่า “ฉันก็เหมือนเธอ เธอก็เหมือนฉัน เราไม่ได้ต่างกัน ในสสารแห่งการเป็นมนุษย์เลย แล้วทำไมเราถึงต้องสร้างทุกข์ให้แก่กัน”

อาจารย์มิตร ดาราฉาย
อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

“ในความคิดของผม ถ้าเราจะอยู่ร่วมกับศาสนาอื่นอย่างสันติ แต่ละศาสนาต้องรู้จักศาสนาของตนเองให้ถ่องแท้ก่อน คำพูดว่า ทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดีนั้น ถ้ามองว่าเขา รู้ศาสนาของเขาเองหรือยัง รู้จริงหรือยัง หลังจากนั้นเขาก็จะต้องเป็นคนที่เปิดกว้าง ไม่มีอคติ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมทุกวันนี้ คือ แต่ละคนจะมีความคิดของตัวเองสูงเกินไป ถ้าจะให้เกิดปัญหาแน่ คนที่ไม่เปิดตัวเองสู่โลกกว้าง แล้วไม่ยอมรับ ถือว่าเขาเป็นคนที่แคบ”

“ในศาสนาอิสลามเอง แบบฉบับของท่านศาสดา ท่านสามารถอยู่ร่วมกับชาวคัมภีร์ในสมัยนั้น ก็คือ อยู่กับคริสตชนกับยูดาเย มีข้อความของท่านศาสดา รายงานสืบทอดต่อกันมาว่า สมัยนั้นท่านเอาเสื้อเกราะไปจำหน่ายกับชาวคัมภีร์ ขณะมีขบวนศพของชาวคัมภีร์เดินมา ท่านก็หยุดเป็นการให้เกียรติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเราอยู่ร่วมกันได้ โดยยึดหลักปฏิบัติตามศาสนาของตน ไม่ใช่พลัวเป็นต้นอ้อ ไม่ใช่เขาพนมมือก็พนมด้วย กราบก็กราบด้วย นั่นแสดงว่าเราไม่มีหลักการ ถ้ามีหลักการเราจะอยู่ได้อย่างสันติสุข”

เปิดใจ...ผู้ปลูกเมล็ดพันธุ์ใหม่ให้กับเยาวชน

นอกจากโครงการนี้จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) เป็นอย่างดีแล้ว โครงการนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากปราศจากบุคคลสำคัญท่านนี้ ที่ได้ทุ่มเทเสียสละและริเริ่มให้เกิดโครงการในรูปแบบกิจกรรมศาสนสัมพันธ์ขึ้น ซึ่งท่านเล็งเห็นว่า เด็กและเยาวชน คือ กลุ่มเป้าหมายสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง วรรณคดีเผยแพร่ และเชื่อมประสานเรื่องราวของสังคมส่วนกิจกรรมศาสนสัมพันธ์เป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะพาไปสู่การศึกษาค้นคว้าในหลักศาสนาตนเองและผู้อื่น ให้เปิดใจเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างในโลกแห่งความเป็นจริง เปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาสในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยบรรเทาความขัดแย้งรุนแรง และเสริมสร้างความสมานฉันท์สันติสุขแก่ชนทุกเชื้อชาติ ศาสนา บนผืนแผ่นดินไทย

แต่อะไรทำให้ท่านมุ่งมั่นที่จะทำโครงการนี้ และอะไรคือจุดที่ทำให้โครงการฯ บรรลุผลได้อย่างดี

นั่นคือ มุขนายก ยอแซฟ ชุศักดิ์ สิริสุทธิ ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการ เปิดใจให้สัมภาษณ์ทุกแง่มุมของโครงการนี้

😊 นอกจากเหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรงในภาคใต้ของเราแล้ว สังคมทุกวันนี้กำลังส่งสัญญาณอะไรหรือเปล่า ที่เราจะต้องเร่งทำโครงการนี้ขึ้นมา

คุณพ่อ: ศาสนาเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและไวต่อความรู้สึกของผู้คน จึงมักถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นให้เกิดความรุนแรง ในอดีตก็มีการใช้วิธีเช่นนี้ ปัจจุบันก็มีแนวโน้มเช่นนั้นอีก ซึ่งเราจะต้องรู้เท่าทันและหาวิธี

ป้องกันแก้ไข ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงทางภาคใต้ ก็ได้บอกเราอย่างชัดเจนว่า ความแตกต่างทางความเชื่อและวัฒนธรรม กำลังกลายเป็นเหตุหนึ่งที่นำมาสู่การขัดแย้ง และการใช้ความรุนแรงทั้งๆ ที่ผู้คนเหล่านั้นเคยอยู่กันมาอย่างสันติ ดังนั้นการสร้างศาสนสัมพันธ์ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วนสำหรับประเทศไทย และสำหรับโลกเราด้วย

☺ ในมุมมองของคุณพ่อศาสนสัมพันธ์หมายถึงอะไร และมีแนวทางอย่างไร

คุณพ่อ: หลักการของศาสนสัมพันธ์ ก็คือ หนึ่งเดียวในความแตกต่าง ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ธรรมชาติสร้างสรรค์สิ่งขึ้นมาแตกต่างหลากหลาย เช่น ดอกไม้ หรือแม้แต่มนุษย์เอง

ศาสนสัมพันธ์ ก็คือ ธรรมชาติ โลกนี้มีศาสนาของโลกหลายศาสนา เช่น ศาสนาอิสลาม พุทธ คริสต์ พราหมณ์ ฮินดู ซิกข์ เมื่อมีความแตกต่างหลากหลาย ก็ไม่มีความจำเป็นต้องมาทะเลาะอยู่ร่วมกันได้ แต่ในประวัติศาสตร์ก็มีมา เพราะมีการนำเอาศาสนาไปนกับการเมือง ผลประโยชน์สร้างความแตกแยกทางค่านิยมและทัศนคติ มีความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นเหตุผลของศาสนสัมพันธ์ จึงต้องเข้ามาเพื่อสร้างความสมานฉันท์แก่กัน

☺ ทุกวันนี้ดูเหมือนว่าแนวโน้มเรื่องความขัดแย้งรุนแรงเรื่องศาสนาจะมากขึ้น

คุณพ่อ: ถ้าคนเราใจไม่เปิดกว้างก็จะนำไปสู่การเปรียบเทียบ ที่สุดแล้วก็จะนำไปสู่ความขัดแย้ง โต้แย้ง ศาสนสัมพันธ์ไม่อนุญาตให้มีการโต้แย้ง การโต้แย้งกันมันไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้และไม่เป็นประโยชน์ มิฉะนั้นแล้วก็จะปิดกั้นการเรียนรู้

ศาสนาสัมพันธ์ไม่ใช่เป็นการโต้เถียง แต่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดใจให้กว้างว่าความรู้ในโลกนี้ยังมีอีกมากมาย คำสอนในศาสนาอื่นๆ ที่เราไม่เคยได้ยินก็ยังมีอีกเยอะ ไม่ใช่รู้เพื่อศรัทธา แต่รู้เพื่อที่จะให้มีความรู้ พูดถึงความหลากหลายในวิธีปฏิบัติก็จะคล้ายๆ กัน เราก็เรียนรู้เพิ่มขึ้น เปิดใจ ศาสนสัมพันธ์ให้เราเปิดกะลา เรียนรู้และซึมซับเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์มาปฏิบัติได้ ไม่ให้เกิดความขัดแย้ง

๘ อะไรที่จะมีส่วนก่อให้เกิดความขัดแย้งในศาสนา

คุณพ่อ: ความไม่เข้าใจในหลักการคุณธรรมคำสอนของศาสนาตนเองส่วนใหญ่เป็นศาสนิกชนแค่ชื่อ ส่วนจิตใจและความคิด การกระทำไม่สอดคล้องกับพระธรรมคำสอนของศาสนา บางคนทำตัวเคร่งครัด หากแต่ไม่สนใจในหลักคำสอน แต่ไปสนใจในพิธีเล็กๆ หรือกระพี้ หรือก็มีบางคนก็กลายเป็นพวกหัวรุนแรง ดังนั้นการสร้างสันติภาพอย่างแท้จริง ก็ต้องนำพาคนเหล่านี้เข้าไปถึงแก่นของศาสนาจึงจะสำเร็จ

รวมถึงทุกวันนี้สื่อสารมวลชนที่พยายามจะสื่อออกมาในความขัดแย้ง เราถูกสื่อใส่อะไรๆ เข้ามาทุกวัน ซึ่งก็จะทำให้คนที่รับฟัง

คล้อยตามไปได้ง่าย ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเลวได้เท่ากัน ดังนั้นไม่จำเป็นต้องเอา
ชื่อศาสนาไปต่อท้ายให้กับคนเหล่านั้นๆ

☺ คุณพ่อมองว่า โรงเรียน หรือสถาบัน
การศึกษาจะมีส่วนร่วมอย่างไร

คุณพ่อ: ไม่มีโรงเรียนไหนมีศาสนาเดียว
ดังนั้นเราก็อยากให้แต่ละโรงเรียนสร้างความ
สมานฉันท์กัน ให้ความเคารพ ยกย่อง เชิดชู
ซึ่งกันและกัน โรงเรียนควรจะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความเท่าเทียมกัน
เสมอภาคกัน และดูแลเอาใจใส่คนส่วนน้อยในโรงเรียนให้ดี เช่นเดียวกับ
กับคนไทยที่อยู่กับคนภูเขาก็คควรให้ความดูแลคนภูเขาย่างดี ที่จะทำให้เขา
ไม่เกิดปมด้อยว่า เขาเป็นคนส่วนน้อยของประเทศ จะน้อยหรือจะมาก ก็ไม่
เป็นไร แต่ให้เขารู้สึกว่า เขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

☺ ใครบ้างควรจะทำศาสนสัมพันธ์

คุณพ่อ: จัดให้กับใครก็ได้ทั้งนั้น แต่ที่เราจัดให้กับเด็กม.ปลาย เพราะเด็ก
ในวัยนี้มีสติปัญญา มีเหตุมีผล กล้าที่จะยืนยันในความถูกต้อง กล้าที่จะ
ยืนยันว่า ศาสนาทุกศาสนาดี และอย่าประณามว่า ศาสนานั้นศาสนา
ศาสนสัมพันธ์เป็นกระบวนการเป็นการเจริญเติบโตไปเรื่อยๆ

☺ โครงการนี้เกิดขึ้นตามกระแสและเหตุการณ์ แล้ววันหนึ่งเลิกไป
หรือไม่ หรือจะมีการขยายผลอย่างไร

คุณพ่อ: การทำศาสนสัมพันธ์ไม่ใช่การทำครั้งเดียวเลิก โครงการนี้
จะมีต่อเนื่องไปเรื่อยๆ รวมถึงเด็กที่เราัดตมาอบรมกับโครงการ รวมถึงเขา

เหล่านั้นได้รับเลือกให้เป็นยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์แล้ว เขาก็จะต้องไปขยายผลต่อในโรงเรียนของเขา แล้วเราก็จะสร้างคนรุ่นต่อๆ ไปขึ้นมาเรื่อยๆ และมีโครงการที่จะขยายไปในทุกศาสนา ซึ่งแต่เดิมเราเริ่มจากแค่ พุทธ คริสต์ อิสลาม ก็มองว่าในอนาคตก็จะมีศาสนิกจากศาสนาอื่นด้วย เช่น ซิกข์ พราหมณ์-ฮินดู เป็นต้น

☺ ความยากลำบากในการทำศาสนสัมพันธ์

คุณพ่อ: เรื่องนี้ค่อนข้างใหม่ในยุคสมัยของเรา มันไม่มีสูตรสำเร็จว่า จะต้องทำอย่างไร แต่ก็ขอเรียกร้องให้ผู้ที่ทำศาสนสัมพันธ์ต้องมีความกล้าหาญ ไม่ย่อท้อ มีทัศนคติที่เปิดกว้าง พร้อมทั้งจะกล้าเผชิญกับสิ่งที่อยู่ข้างหน้า เผชิญกับพิธีกรรม คำสอน และวิถีปฏิบัติที่แตกต่างจากของตน พร้อมทั้งจะศึกษาเรียนรู้ทำความเข้าใจ และปรับตัวอยู่เสมอ รวมถึงการไว้อต่อความรู้สึกของผู้ร่วมสนทนา หรือผู้ร่วมทำศาสนสัมพันธ์ด้วย

สิ่งที่ยากลำบากก็อาจจะจะเป็นเพียงตอนเริ่มต้น หรือจากผู้คนที่ไม่เข้าใจ ไม่เห็นด้วย แต่เราก็จะต้องไม่หวั่นไหว ตั้งมั่นอยู่ในการตั้งใจทำความดีของเรา ซึ่งผลสุดท้ายก็จะเป็นความสงบสุขของทุกคนในสังคม ผู้ทำศาสนสัมพันธ์ต้องเสียสละสูง

☺ ให้คุณพ่อฝากข้อคิดอะไรเล็กน้อยในการที่เราจะขจัดความขัดแย้งต่างๆ ด้านศาสนาออกไป

คุณพ่อ: หากเราไม่เข้าใจเนื้อหาคำสอนอย่างแท้จริง และปฏิบัติตามคำสอนให้ได้

จริงจิงแล้ว ศาสนาก็จะเป็นเหตุแห่งความแตกแยกและขัดแย้งในสังคม ของเราด้วย

มนุษย์จะต้องขจัดความแตกต่างทางความคิด และทางศาสนาออกไป แล้วสร้างอะไรที่มั่นคงเพื่อสร้างสันติภาพของโลก สิ่งสำคัญที่สุดคือ การขจัดแนวความคิดที่ว่า ความแตกต่าง คือ ความแตกแยก เพราะแท้ที่จริง ในความแตกต่างนั้น รวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้ เช่น นิ้วมือ ของเราทั้งห้านิ้ว แต่ก็รวมเป็นมือเดียวกัน ดังนั้นศาสนาทั้งหลายก็อยู่รวม เป็นหนึ่งเดียวกันได้ เรียกว่า เป็นความสมานฉันท์ทางศาสนา มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำหน้าที่พามนุษยชาติไปสู่ความหลุดพ้นจาก ความเห็นแก่ตัว จากบาป และจากกิเลส ตัณหาทั้งหลาย

ฝากไว้...ก่อนจาก

ในคำคืนสุดท้ายก่อนที่พรุ่งนี้พวกเราจะต้องลาจาก มีหลายคนที่ฝากคำล่ำลา ฝากข้อคิดให้พวกเราได้ระลึกถึง บาทหลวงชูศักดิ์ คือผู้หนึ่งที่ฝากคำพูดดีๆ ให้เราระลึกถึงก่อนจากในคำคืนนั้น ซึ่งในคำพูดแต่ละคำนั้น

มีคุณค่าต่อพวกเราทุกคนในค่ายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะที่คุณพ่อวาดหวังว่า พวกเราจะออกไปทำหน้าที่การเป็นยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์ให้เกิดผลงอกงามในสังคมไทยเรา

“หลายวันที่เรามาอยู่ร่วมกัน นึกย้อนวันแต่ละวัน พวกเราแต่ละคนอาจจะตื่นเต้น จากตื่นเต้นเริ่มอึดอัด จากอึดอัดเริ่มผ่อนคลาย เริ่มมีเพื่อน เริ่มปรับตัวได้ และวันสุดท้าย เรากำลังมีเพื่อน กำลังหัวเราะ แล้วเวลาก็หมด นี่คือ คืนสุดท้าย แล้วพรุ่งนี้เราก็จะจากกันไป ดีใจที่เรามาพบกัน พระเจ้าจัดสรร แต่ละคนอยู่ต่างทิศ ต่างถิ่น ต่างที่ แต่ว่าทุกๆ คนนั้นมาอยู่ที่นี่ด้วยความสันติ”

สิ่งที่เหลือจากค่ายนี้ อาจจะไม่ใช่เป็นความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย แต่เป็นสิ่งที่เหลือจริงๆ ในจิตใจของพวกเราแต่ละคน หวังว่าเราคงจะได้มิตรภาพ ที่เราก้าวออกจากตัวเองไปพบไปพูดคุยกับเพื่อนๆ กับบรรดาครูบาอาจารย์ที่มาจากที่ต่างๆ เราได้พบมิตรภาพใหม่ๆ เราได้พบศาสนิกที่ไม่ได้นับถือที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากเรา และเราได้เอาสิ่งดีๆ นั้นมาแบ่งปันกัน เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่ต่างๆ ที่จดไว้ในสมุดบันทึกของพวกเรา คงจะ

เป็นสื่อมิตรภาพ ที่จะทำให้เขียนจดหมาย อีเมลถึงกันบ้าง แค่นี้พอก็พอใจแล้ว

อยากถือโอกาสนี้ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการที่ทำให้การจัดค่ายโครงการนี้สำเร็จไปด้วยดี ก่อนอื่นต้องขอบคุณ พระคุณเจ้าทั้งสองรูปที่มีส่วนตั้งแต่ต้น กว่าจะมาถึงวันนี้ได้ ท่านต้องทำหลายสิ่งหลายอย่างด้วยความพากเพียรและเสียสละ

ขอบคุณที่วิทยากรทั้งหลายที่มีคุณเปาซี คุณบาส คุณโก้ พี่บลู ที่ได้ช่วยติดต่อ ขอขอบคุณอาจารย์มิตร ขอขอบคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน ทุกท่านมีภารกิจทั้งบ้านมาหลาย ๆ วัน ทราบว่าทุกคนเป็นห่วง เราก็ขอบคุณ ขอขอบคุณพี่เลี้ยงจากวิทยาลัยอิสลามยะลาที่มาอยู่กับพวกเรา ให้ความรู้และให้ความดูแลแก่พี่น้องมุสลิม

ขอบคุณเยาวชนพี่เลี้ยง กว่าจะได้พวกเรา มากก็ยาก กว่าจะได้ฝึกก็ยาก และในความยากนั้น เราก็มีความหวัง และเราเห็นว่าทุกคนพยายามทำในโอกาสของตัวเอง ได้ใช้เวลาที่ผู้ใหญ่มอบให้ในการที่จะฝึก ในการเป็นผู้นำ ในการที่จะเสียสละและอดทน เห็นว่าบางคนเกือบจะไม่ได้นอน ขอขอบคุณน้องๆ เยาวชนทุกคนที่มาจากหลายโรงเรียนในหลายๆ เขตภาคใต้ เพื่อจะนำไปสู่ความสันติสุขของสังคม และความสมานฉันท์ของชาติ ทุกคนเป็นเยาวชน ถ้าเราอยู่ที่นี้ด้วยกันได้ มีประสบการณ์จริงๆ ไม่ใช่อ่านเอาจากหนังสือ เราหวังว่า ประสบการณ์นี้จะเป็นที่ประทับใจ และจะเป็นพยาน

ยืนยันได้ว่าในสังคมไทยนี้เราสามารถอยู่ด้วยกันได้อย่างสันติสุขบนพื้นฐานความแตกต่างหลากหลายมากมายในสังคม แต่นั่นคือ ความเป็นธรรมชาติ

คนที่พยายามหิบบิ้น ยัดเยียด และเอาความแตกต่างมาเป็นความขัดแย้งของสังคม นั่นคือ คนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ้น เราจะต้องร่วมมือ เราจะต้องร่วมกันต่อสู้ จึงมีความกล้าหาญในการที่จะ ยืนหยัดอยู่กับอุดมคติและความจริง

อยากให้น้องๆ ทุกคนกล้าหาญและช่วยกันสร้างสรรค์ให้ดินแดนภาคใต้ และภูมิภาคอื่น ๆ ของไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม ให้ทุกคนเอาธรรมะของแต่ละศาสนามาสานรวมกัน ร่วมใจ เพื่อสร้างสันติสุขให้กับแผ่นดินไทยของเรา คนที่ฉลาดแกมโกง เขาขอมลงทุนทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินทอง ลาภยศ สรรเสริญ และตำแหน่ง เขาขอมทำ แต่ถ้าพวกเราที่ทุกคนเห็นว่าเป็นสันติสุข ความสมานฉันท์ และภราดรภาพ เป็นสิ่งที่สำคัญเราทุกคนจะต้องช่วยกันลงทุน และช่วยกันเสียสละ คนละเล็กคนละน้อย ขอมเจ็บขอมปวด เพื่อสร้างสันติสุขและดุลยภาพ ไม่อย่างนั้นเราจะแพ้คนที่ฉลาดแกมโกง และเราจะไร้ความสุข

สังคมไทยทุกวันนี้ไม่สามารถตำหนิว่า ใครได้ทำอะไร หรือใครไม่ได้ทำอะไร ถ้าเราคิดว่า สันติภาพและสันติสุข คือภารกิจหน้าที่ของเราด้วย ในฐานะที่เป็นไทยพุทธ ไทยคริสต์ หรือไทยมุสลิม ถ้าช่วยกันร่วมมือข้ามพินขอบเขตของเราเองออกไป เสียสละคนละเล็กละน้อยเพื่อจะสร้างสันติสุขและสันติภาพ เพื่อคนในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของเรา ก็ถือว่าเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี ที่เราได้เกิดมาที่เราได้ใช้หนี้บุญคุณให้กับประเทศชาติของเรา

บาทหลวงชูศักดิ์ สิริสุทธิ์
ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการ

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2548). พระบรมราชาโฆวาทและพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ปี ๒๔๙๓ - ๒๕๔๗. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2548). รายงานสรุปผลโครงการอบรมผู้นำยุวชนศาสนสัมพันธ์. มปท.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2548). รายงานสรุปผลโครงการอบรมยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์บนพื้นฐานคุณธรรม. มปท.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2548). เอกสารประกอบการอบรมโครงการอบรมผู้นำยุวชนศาสนสัมพันธ์, วันที่ 8-10 กรกฎาคม 2548 ณ บ้านสวนยอแซฟ นครปฐม. มปท.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2549). รายงานสรุปผลโครงการยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์: กิจกรรมยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์สานใจใต้. มปท.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2549). รายงานสรุปผลโครงการยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์: กิจกรรมการจัดทำคู่มือค่ายศาสนสัมพันธ์. มปท.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2549). รายงานสรุปผลโครงการยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์: กิจกรรม ศาสนสัมพันธ์สู่โรงเรียน. มปท.

พระสุเมธาจารย์. (2521). *รู้แจ้งในปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: อักษรสยาม
การพิมพ์.

www.buddhadasa.com

www.watpanya.org

ภาคผนวก

สรุปขั้นตอนการดำเนินโครงการรวบยอด

การดำเนินงานโครงการเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ในรูปแบบกิจกรรมศาสนสัมพันธ์ เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้นำศาสนา ครู อาจารย์ และนักเรียน โดยมี 6 ขั้นตอนหลักด้วยกัน ดังนี้

1 การอบรมผู้นำเยาวชนศาสนสัมพันธ์

บ้านสวนยอแซฟ จ.นครปฐม

8-10 ก.ค. 48

นักเรียน 3 ศาสนา 60 คน 10 โรงเรียน

(กรุงเทพฯและปริมณฑล)

2 การอบรมผู้นำทูตศาสนิกสัมพันธ์
บนพื้นฐานคุณธรรม

สถาบันฝึกอบรมผู้นำ มูลนิธิพลตรีจำลอง ศรีเมือง จ.กาญจนบุรี

12-16 พ.ย. 48

นักเรียน 3 ศาสนา 25 คน 8 โรงเรียน

(กรุงเทพฯและปริมณฑล)

3 ยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์สานใจใต้

อุทยานแห่งชาติทะเลบัน จ.สตูล

25 เม.ย.-1 พ.ค.49

นักเรียน 3 ศาสนา 26 คน 10 โรงเรียน
(กรุงเทพฯและปริมณฑล)

นักเรียน 3 ศาสนา 58 คน 10 โรงเรียน
(สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี)

4 การเพิ่มศักยภาพผู้นำเครือข่ายศาสนิกสัมพันธ์ (การศึกษาดูงาน)

องค์กรศาสนสัมพันธ์และศาสนสถานที่สำคัญ ในประเทศสิงคโปร์

8 - 11 มิ.ย. 49

นักเรียน 3 ศาสนา 24 คน 10 โรงเรียน
(กรุงเทพฯและปริมณฑล)

5 ศาสนสัมพันธ์สู่โรงเรียน

10 โรงเรียน: โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์, โรงเรียนอัสสัมชัญ
แผนกมัธยม, โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์, โรงเรียนเซนต์
โยแซฟอินเตอร์เทคโนโลยี, โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์,
โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม, โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง
วิทยาคม, โรงเรียนมัธยมวัดหัตถสารเกษตร, โรงเรียนธัญบุรี,
อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

พ.ศ. - ๕.ศ. 49

นักเรียน 3 ศาสนา 100 คน 10 โรงเรียน
(กรุงเทพฯและปริมณฑล)

6 คู่มือการจัดกิจกรรมศาสนสัมพันธ์ในสถานศึกษา

โรงเรียนกลุ่มทดลอง 10 สังฆมณฑล

เม.ย.- ๕.ศ. 49

120 โรงเรียน (10 สังฆมณฑล)

คณะกรรมการ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
พลตรี จำลอง ศรีเมือง	ประธานที่ปรึกษา
พลเอก ปรีชา เอี่ยมสุพรรณ	ที่ปรึกษา
พลเอก บวร งามเกษม	ที่ปรึกษา
นายลิขิต เพชรสว่าง	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการ

พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รักษาการประธานกรรมการ
นายนิพนธ์ สุรพงษ์รักเจริญ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้แทนสำนักงานบริหารและพัฒนา องค์ความรู้ (องค์การมหาชน)	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา พลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการโครงการถอดองค์ความรู้และจัดทำเอกสารเผยแพร่
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหาร และพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

ที่ปรึกษาโครงการ

นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา พลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
นายแก้ว วิฑูรย์เชียร	ที่ปรึกษาฝ่ายสื่อ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางวิไลวรรณ ถึกไทย	ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารแผน 1
นายถวัลย์บรรจง เดชวิริยะชาติ	เจ้าหน้าที่ระดับสูง ฝ่ายบริหารแผน 1
นายนิพนธ์ ธนัญญา	เจ้าหน้าที่ระดับสูง ฝ่ายบริหารแผน 1
นางสาวสุขุมาล มลิวัลย์	เจ้าหน้าที่ระดับสูง ฝ่ายบริหารแผน 1
นางอนุสรณ์ ปัทมสังข์	เจ้าหน้าที่ระดับกลาง ฝ่ายบริหารแผน 1
นางสาววรลักษณ์ สุขสละ	เจ้าหน้าที่ธุรการ ฝ่ายบริหารแผน 1

คณะกรรมการดำเนินโครงการศาสนสัมพันธ์

มุนายก ยอแซฟ ชุศักดิ์ สิริสุทธิ	ประธานโครงการ
พระครูสีลวัฒนาภิรม	รองประธาน
พระคุณี เมธงุโร	กรรมการ
พระมิ่งขวัญ จิตสีโร	กรรมการ
พระมหาปรกฤษณ์ กนุดสีโล	กรรมการ
บาทหลวงอนุชา ชาวแพรกน้อย	กรรมการ
บาทหลวงกนก สิทธิสันต์	กรรมการ
อาจารย์มูหัมหมัด เปาซี แยนา	กรรมการ
อาจารย์มิตร ดาราฉาย	กรรมการ
อาจารย์วีไลวรรณ ถึกไทย	กรรมการ
อาจารย์ณัฐบรรจง เดชวิริยะชาติ	กรรมการ
อาจารย์วารุณี สิงห์เสนห์	กรรมการและเลขานุการ

ผู้เขียน

นางสาวธนัชฎา แदनศิลป์	นักเขียนอิสระ
-----------------------	---------------

ท่านผู้สนใจ สามารถ Download หนังสือได้ที่

www.moralcenter.or.th